

حجت الاسلام  
دکتر عبدالحسین  
خسروپناه:

راهپیمایی اربعین  
فرصتی برای خیزش جهانی علیه اسرائیل

صفحه ۱۲

# روایت امروز

مجله تحلیلی روایت امروز - ضمیمه هفتگی روزنامه **نور** - یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶ - ۳۲ صفحه

نگاهی به محدودیت‌های عجیب موشکی  
که تیم ایرانی در قطعنامه ۲۲۳۱ پذیرفت

**برد ۳۰۰ کیلومتر  
وزن سر جنگی ۵۰۰ کیلوگرم!**  
با اجرای قانون کاتسا چه اتفاقاتی رخ می‌دهد؟  
در مقابله با ایران اروپا با ترامپ همراه است

جنجال در غرفه ایران در نمایشگاه فرانکفورت

**شماها دزدید!**



**اربعین  
پای پیاده**

گفتارهایی از

حجت الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه، آیت الله سید محمد مهدی میرباقری  
دکتر سید محمدرضا خوشرو، حجت الاسلام والمسلمین دکتر عسگر دیرباز  
و حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان



یادداشت اول

نگاهی به محدودیت‌های عجیب موشکی که تیم ایرانی در قطعنامه ۲۲۳۱ پذیرفت

## برد ۳۰۰ کیلومتر وزن سر جنگی ۵۰۰ کیلوگرم!

توسط تیم مذاکره‌کننده و وزارت امور خارجه بوده است که امروز طرف آمریکایی و اروپایی را برای افزایش فشارها بر روی مسئله موشکی ایران هم‌پیمان کرده است چراکه پذیرش محدودیت برای یک‌بار در موضوع مهمی چون توان موشکی، می‌تواند مجوزی برای عقب‌نشینی‌های جدید باشد. در ادامه به دو نمونه از این عقب‌نشینی‌ها اشاره می‌کنیم:

### ۱) برد موشک فقط ۳۰۰ کیلومتر!

پس از آزمایش موشک قدر در اسفندماه سال ۹۴، وزیر امور خارجه آمریکا آن را نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت دانست! اما آنچه این مسئله را جالب توجه می‌کرد علت مورد اشاره جان کری برای بیان این ادعا بود چراکه وزیر خارجه دموکرات آمریکا، برد موشک‌های ایرانی را نقض قطعنامه ۲۲۳۱ دانست. جان کری گفت: «این موشک‌ها نقض قطعنامه شورای امنیت هستند، چون آنها دارای (برد) طولانی‌تری نسبت به فاصله مجاز برای موشک‌های بالستیک هستند و به همین دلیل، تهدیدی بالقوه برای کشورهای منطقه و فراتر از آن هستند.» بعدها نیز نماینده انگلستان در شورای امنیت اعلام کرد که برد موشک‌های ایران باید حداکثر ۳۰۰ کیلومتر باشد و به همین خاطر آزمایش موشکی ایران نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به‌شمار می‌رود.

اما داستان از چه قرار است؟

تمامی این محدودیت‌ها و جنجال‌ها مربوط به پذیرش سندی تحت عنوان S/2015/546 در بند ۴ ضمیمه b قطعنامه شورای امنیت می‌شود. S/2015/546 نام اختصاری رژیم کنترل تکنولوژی موشکی - Missile Technology Control Regime (MTCR) است و مطابق با بند ۴ ضمیمه b قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به‌مدت ۸ سال کشورهای جهان را از معامله اقلام و تکنولوژی موشکی با ایران منع کرده است. اما داستان تنها به اینجا محدود نمی‌شود چراکه سند MTCR حداکثر برد موشک‌های بالستیک را ۳۰۰ کیلومتر و با وزن سر جنگی ۵۰۰ کیلوگرم معرفی کرده است! از آنجایی هم که دولت یازدهم قطعنامه ۲۲۳۱ را پذیرفته و تصویب آن را رویدادی کم‌نظیر! در

پس از اعلام عدم پایبندی ایران به برجام توسط ترامپ، دولت‌مردان آمریکایی اعلام کردند توافق هسته‌ای نقایصی دارد که باید آنها را با افزایش فشار روی ایران و در قالبی جدای از برجام رفع کرد. خواسته آمریکایی‌ها در واقع همان برجام ۲ و ۳ بود که با نظر منفی رهبر انقلاب در سال گذشته مواجه شده است. با طرح این مسئله، همان‌طور که می‌شد پیش‌بینی کرد، طولی نکشید تا کشورهای اروپایی نیز به آمریکا پیوستند و چراغ سبز خود را برای انجام مذاکرات جدید اعلام کنند، چنان‌که سه کشور فرانسه، آلمان و انگلستان در بیانیه‌ای مشترک بیان کردند: هم‌زمان با تلاش برای حفظ برجام، ما هم نگرانیم که برنامه‌های موشکی ایران و فعالیت‌های منطقه‌ای این کشور امنیت اروپا را به خطر بیندازد. ما آماده‌ایم که درباره این موضوع همکاری با آمریکا و هر شریک دیگری که مرتبط باشد داشته باشیم. انتظار داریم ایران هم وارد این دیالوگ سازنده بشود تا اقدامات بی‌ثبات‌ساز را متوقف کند و به سمت راه‌حل‌های مذاکره‌شده حرکت کند.

At the same time as we work to preserve the JCPOA, we share concerns about Iran's ballistic missile programme and regional activities that also affect our European security interests. We stand ready to take further appropriate measures to address these issues in close cooperation with the US and all relevant partners. We look to Iran to engage in constructive dialogue to stop destabilising actions and work towards negotiated solutions.

در ایران اما آنچه بارها از زبان دولت‌مردان و در رسانه‌ها شنیده می‌شد این بود که مسئله دفاعی قابل مذاکره نیست و ایران هیچ محدودیتی را درباره توان موشکی و دفاعی خود نمی‌پذیرد. هرچند به‌لحاظ منطقی باید طرح این سخنان از طرف دولت‌مردان را صحیح دانست اما موضوع نگران‌کننده و ناخوشایند این است که تیم مذاکره‌کننده در گذشته محدودیت‌هایی را در زمینه موشکی پذیرفته است! در واقع پذیرش همین محدودیت‌ها



## روایت امروز

شماره ۶  
۷ آبان ۱۳۹۶

صاحب امتیاز:

«مؤسسه فرهنگی قدس» وابسته به آستان قدس رضوی

مدیر مسئول:

ایمان شمسایی

دبیر ویژه نامه:

محمدحسن روزی طلب

مدیر فنی و هنری:

محمد ملاعلی اکبری

همکاران:

حسین نظری، مهدی خانعلی‌زاده، سیدمحمد

حسینی، مسعود شایگان، مرتضی احمدی، حسین

رضایی و وحید خضاب

www.qudsonline.ir



مشخص است که تیم مذاکره‌کننده کشورمان برخلاف ادعاهای صورت گرفته، تحت عنوان قطعنامه ۲۲۳۱ در زمینه برد موشک‌های بالستیک، محدودیت‌هایی را پذیرفته‌اند که با تصویب آن در قالب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت تبدیل به یک تعهد جهانی شده است!

روایت امروز



که تحریم‌های هسته‌ای لغو می‌شد این تحریم‌ها لغو نشد نیز گفت: «هسته‌ای که لغو شد آنها آمادگی برداشتن بحث تحریم موشکی و تحریم تسلیحاتی را نداشتند.»

اما بعدتر لاوروف وزیر امور خارجه روسیه در بیانی تأسف آمیز درباره علت لغو نشدن این تحریم‌ها گفته بود: «ما و چین می‌خواستیم تحریم‌های تسلیحاتی لغو شود، اما با وجود حمایت ما، خود تیم ایرانی موافقت کردند که تحریم‌ها تا ۵ سال ادامه یابد.» لذا متأسفانه با وجود ادعای لغو شدن تمامی شش قطعنامه قبلی توسط دولتمردان تحریم موشکی ایران ۸ سال دیگر نیز ادامه پیدا کرد فقط با این تفاوت که قطعنامه ۲۲۳۱ مورد تأیید و پذیرش تیم مذاکره‌کننده ایرانی واقع شده است!

### جمع‌بندی

دو مورد مذکور تنها مشتکی از نمونه خروار عقب‌نشینی‌های تیم مذاکره‌کننده کشورمان در زمینه موشکی بوده و دولت فعلی آمریکا به‌همراه متحدان اروپایی خود در تلاش است تا محدودیت‌های جدیدتری نیز به آن اضافه کند. سخن گفتن از غیرقابل مذاکره بودن مسائل دفاعی و امنیتی از جانب دولتمردان تنها زمانی پذیرفتنی می‌شود که در واقعیت اقدامی خلاف آن صورت نگیرد. با این تفاسیر آیا می‌توان چراغ سبز افرادی چون نهایندیان و موسویان پیرامون امکان مذاکره در زمینه‌های دیگر را نشان‌دهنده‌ای از عقب‌نشینی‌های جدید دانست؟ آیا بازهم قرار است دولت بر خلاف سخنان خود عمل کند. آیا باز هم قرار است دفاعی برخلاف سخنان خود عمل کند و بر سر مسائل دفاعی کشور هم مذاکره کند! اندکی باید صبر کرد تا پاسخ این سؤالات مشخص شود.

اختلاف بر سر تحریم‌های موشکی عنوان شد. مسئله اینجا بود که در صورت لغو شش قطعنامه گذشته تحریم‌های موشکی و تسلیحاتی موجود در آنها نیز باید لغو می‌شد چراکه به بهانه هسته‌ای وضع شده بودند. اما با انتشار قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت مشخص شد که این تحریم‌ها همچنان پابرجاست چراکه تیم مذاکره‌کننده کشورمان پذیرفت که مطابق با بند ۳ ضمیمه b قطعنامه ۲۲۳۱ تا ۸ سال پس از روز قبول توافق یا تا زمانی که آژانس گزارشی مبنی بر تأیید «نتیجه‌گیری گسترده‌تر» ارائه کند، هیچ فعالیتی مرتبط با موشک‌های بالستیک طراحی شده برای قابلیت حمل سلاح‌های هسته‌ای، شامل پرتاب با استفاده از چنین فناوری‌های موشک‌های بالستیک، صورت ندهد.»

عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه ۱۵ فروردین ۹۵ با حضور در گفت‌وگوی ویژه خبری در توضیح این مسئله و در جواب سؤال مجری صدا و سیما درباره موضوع موشکی و ارتباط آن با قطعنامه هسته‌ای ۱۹۲۹ می‌گوید: «همانطوری که عرض کردم از سال ۱۳۸۵، قطعنامه ۱۶۹۶ وقتی تصویب شد کاری که طرف مقابل کرد این بود که موضوع موشکی ما را به هسته‌ای گره زدند. عین عباراتشان موجود است اگر می‌خواهید برای شما بخوانم. چالش ما با آمریکایی‌ها چالش موشکی، هسته‌ای، حقوق بشر و به تعبیر آنها تروریست و تعبیر درست ما نیز محور مقاومت است. از بین این ۴ چالش موضوع هسته‌ای بهانه‌ای برای آمریکایی‌ها شد تا بتوانند علیه ما اجماع‌سازی جهانی بکنند و قطعنامه بگیرند. موضوع هسته‌ای خوب بهانه‌ای شد برای آنها. همه قطعنامه‌ها به‌خاطر هسته‌ای بود ولی موشکی را هم وارد آن کردند و قسمت خطرناکش این بود.» عراقچی در پاسخ به سوالی درباره اینکه چرا زمانی

تاریخ جمهوری اسلامی خوانده، طرف غربی با استناد به همین سند و مبنا قرار دادن آن، ایران را متهم به نقض قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت می‌کند. ساده‌تر اگر بگوییم خواسته یا ناخواسته تیم مذاکره‌کننده کشورمان با پذیرش قطعنامه ۲۲۳۱ و عدم اعتراض به مبنا قرار گرفتن سند MTCR توسط شورای امنیت، محدودیت برد در زمینه موشکی را پذیرفته است! این درحالی است که ایران تا قبل از پذیرش قطعنامه ۲۲۳۱ سند MTCR را نپذیرفته بود لذا قرار دادن نام رژیم کنترل تکنولوژی موشکی در قطعنامه باید مورد اعتراض دولتمردان واقع می‌شد که این اتفاق هیچ‌گاه نیفتاد.

نکته جالب توجه‌تر جایی است که عباس عراقچی معاون وزیر خارجه کشورمان تلویحاً آزمایش موشک‌های میان‌برد را نقض قطعنامه خوانده و می‌گوید: حتی اگر ایران اقدام به آزمایش موشک‌های میان‌برد کند، حداکثر این است که این نقض قطعنامه به حساب می‌آید و نه نقض توافق وین. حساب توافق وین به‌طور کامل از قطعنامه جداست. در توافق وین هیچ اشاره‌ای به بحث موشکی و محدودیت‌های تسلیحاتی نشده است و اینها فقط موضوع قطعنامه هستند.

لذا مشخص است که تیم مذاکره‌کننده کشورمان برخلاف ادعاهای صورت گرفته، تحت عنوان قطعنامه ۲۲۳۱ در زمینه برد موشک‌های بالستیک، محدودیت‌هایی را پذیرفته‌اند که با تصویب آن در قالب قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت تبدیل به یک تعهد جهانی شده است!

### ۲) ۸ سال تحریم موشکی

چند روز مانده به انعقاد برجام اکثر رسانه‌ها از قفل شدن مذاکرات خبر دادند و علت این مسئله نیز

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶ شماره ششم

می‌توان میزان دقیق این افزایش را محاسبه کرد.  
**ب) افزایش فشار تحریم‌های ثانویه بانکی و اختلال در دسترسی به منابع ارزی**

با افزوده شدن افراد و نهادهای ایرانی در لیست تحریم آمریکا (SDN List) دو اتفاق رخ می‌دهد؛ اتفاق اول که اثر مستقیم قرار گرفتن در لیست تحریم آمریکا است، بلوکه شدن دارایی‌های افراد و نهادهای ایرانی شناسایی‌شده، در خاک آمریکا است. به عبارت دیگر اگر هر یک از افراد و نهادهای ایرانی در لیست تحریم آمریکا (SDN List) قرار بگیرند به صورت خودکار دارایی‌هایشان در خاک آمریکا بلوکه می‌شود و با ممنوعیت تردد به خاک آمریکا مواجه می‌شوند. در این سطح اجرای این قانون اثر مهمی بر اقتصاد ایران نخواهد داشت چراکه بیشتر اهداف تحریمی این قانون، افراد و نهادهای نظامی هستند که بعید است دارایی خاصی در خاک آمریکا داشته باشند.

اما قرار گرفتن افراد و نهادهای ایرانی در لیست تحریم آمریکا سبب بروز اتفاق دیگری می‌شود که از اتفاق اول بسیار مهم‌تر و گزنده‌تر است. به سبب قوانین مختلف تحریمی که علیه جمهوری اسلامی ایران در ۱۰ سال گذشته وضع شده است، شبکه‌ای پیچیده از تحریم‌های بانکی و غیربانکی به وجود آمده است. به طور خاص ساختار تحریم‌های ثانویه بانکی علیه ایران بسیار پیچیده و البته پر قدرت است. برجام نیز تغییری در این ساختار به وجود نیاورد. به واسطه سه قانون مهم تحریمی یعنی سیسادا ۲۰۱۰، کاهش تهدید ایران ۲۰۱۲ و ایفکا ۲۰۱۳ تحریم‌های ثانویه بانکی علیه ایران بسیار درهم تنیده و پر قدرت شد. براساس این قوانین تحریم‌های ثانویه بانکی شامل حال افراد و نهادهای ایرانی قرار گرفته در لیست تحریم آمریکا (SDN List) می‌شود. به عبارت دیگر اگر فرد یا نهاد ایرانی به هر دلیلی در لیست تحریم آمریکا (SDN List) قرار گیرد، به موجب قوانین فوق‌الذکر مشمول تحریم‌های ثانویه بانکی نیز می‌شود و مؤسسات مالی غیرآمریکایی در سطح جهان نباید به آنها خدمات ارائه دهند. در صورت تخلف از این قاعده با تنبیهات سنگین دولت آمریکا مواجه خواهند شد. از نظر آمریکا مؤسسات مالی خارجی مسئول اصلی اجرای این تحریم‌ها هستند و باید مراقبت کنند که مستقیم یا غیرمستقیم خدمات مالی به افراد و نهادهای ایرانی حاضر در لیست تحریم (SDN List) ارائه ندهند. این تاکید را می‌توان به دفعات متعدد در پرسش و پاسخ وزارت خزانه‌داری پیرامون اجرای برجام مشاهده کرد.

همین مسئله سبب شده است که بعد از اجرای برجام بانک‌های بزرگ خارجی از همکاری با ایران صرف‌نظر کرده و تنها بانک‌های کوچک تحت نظارت وزارت خزانه‌داری آمریکا و با احتیاط بالا با ایران همکاری کنند. همچنین باقی ماندن ساختار تحریم‌های ثانویه بانکی علیه ایران اجازه نقل و انتقال آزادانه منابع ارزی در بانک‌های خارجی را از بانک مرکزی ایران گرفته است. در نتیجه درآمدهای ناشی از فروش نفت علی‌رغم دسترسی ظاهری به آن، قابل مصرف آزادانه نبوده و بیشتر برای تسویه بدهی ناشی از واردات کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد و لذا همیشه ایران مقدار قابل توجهی درآمد انباشت‌شده حاصل از فروش نفت نزد کشورهای خریدار نفت دارد.

با اجرای قانون سیسدا ۲۰۱۲ و افزایش شمار افراد و نهادهای ایرانی در لیست تحریم آمریکا (SDN List) به چندین برابر شمار فعلی، فشار تحریم‌های ثانویه بانکی علیه ایران چندین برابر می‌شود. در نتیجه احتیاط بانک‌های کوچک خارجی در همکاری با ایران بسیار افزایش خواهد یافت و همکاری‌ها به سمت صفر میل خواهد کرد. این اتفاق اثر مستقیم بر دسترسی ایران (بانک مرکزی) به منابع ارزی خود خواهد داشت. در نتیجه این اختلال می‌توان انتظار داشت بازار ارز در داخل کشور دچار تلاطم‌های جدی شود. درست همان



## با اجرای قانون کاتسا چه اتفاقاتی رخ می‌دهد؟

چهارشنبه ۱۱ مرداد ترامپ طرح جدید تحریمی کنگره را با عنوان «مقابله با دشمنان آمریکا از طریق تحریم» (CAATSA) امضا کرد تا این طرح به قانون تبدیل شود. در این قانون ایران، روسیه و کره شمالی تحت تحریم‌های جدید قرار گرفته‌اند. بخش تحریم‌های مربوط به ایران با عنوان «مقابله با اقدامات بی‌ثبات‌ساز ایران» (CIDA) اولین بخش این قانون است.

بر اساس این قانون فعالیت‌های ایران در زمینه موشک‌های بالستیک و سلاح‌های متعارف تحریم می‌شود. همچنین در بخش دیگری از این قانون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همسان گروه‌های تروریستی شناسایی شده و مشمول تحریم‌های مندرج در دستور اجرایی ۱۳۲۲۴ می‌شود. بخش کوچکی نیز تحریم‌هایی در زمینه حقوق بشر اعمال می‌کند.

بر اساس این قانون رئیس‌جمهوری آمریکا موظف است ۹۰ روز پس از امضای قانون یعنی در تاریخ ۸ آبان ۱۳۹۶ (۱۳ اکتبر ۲۰۱۷) افراد و نهادهای ایرانی هدف این قانون را شناسایی و در لیست تحریم (SDN List) قرار دهد.

روند اعمال تحریم‌ها می‌کند، نشان داده‌اند که اجرای این تحریم‌ها برای آنها بسیار مهم است.

در حال حاضر نزدیک به ۲۰۰ فرد و نهاد ایرانی در این لیست حضور دارند. افراد و نهادهای ایرانی قرار گرفته در لیست تحریم (SDN List) تا قبل از اجرای برجام حدود ۶۰۰ نفر بودند. بعد از اجرای برجام به حدود ۱۸۰ نفر کاهش یافتند. در طول یک سال و نیم اجرای برجام با شناسایی افراد و نهادهای جدید ایرانی از سوی آمریکا، به بیش از ۲۰۰ فرد و نهاد رسید. این قانون اختیارات لازم را به رئیس‌جمهوری آمریکا برای افزایش بیش از دوبرابری افراد و نهادهای ایرانی حاضر در لیست تحریم آمریکا (SDN List) می‌دهد. به سبب

آثار تحریمی-اقتصادی اجرای قانون سیسدا ۲۰۱۷  
**الف) افزایش غیرقابل محاسبه شمار افراد و نهادهای ایرانی حاضر در لیست تحریم آمریکا (SDN List)**

این قانون اختیارات وسیعی به رئیس‌جمهوری آمریکا می‌دهد تا تعداد زیادی از افراد و نهادهای ایرانی را در لیست تحریم آمریکا (SDN List) قرار دهد. خصوصاً در بخش تحریم مربوط به سپاه به واسطه ارجاع به دستور اجرایی ۱۳۲۲۴، اختیارات فراوانی برای تحریم افراد و نهادهایی که هرگونه ارتباط یا همکاری با سپاه داشته باشند را به رئیس‌جمهوری می‌دهد. لازم به ذکر است قانون‌گذاران آمریکایی با قراردادن بندهایی که رئیس‌جمهوری را ملزم به ارائه گزارش‌های مستمر از



اتفاقی که در سال ۹۱ و پس از اعمال تحریم علیه بانک مرکزی و فروش نفت خام ایران رخ داد.

### ج) جرقه‌های برای انفجار انبار باروت نقدینگی در اقتصاد ایران

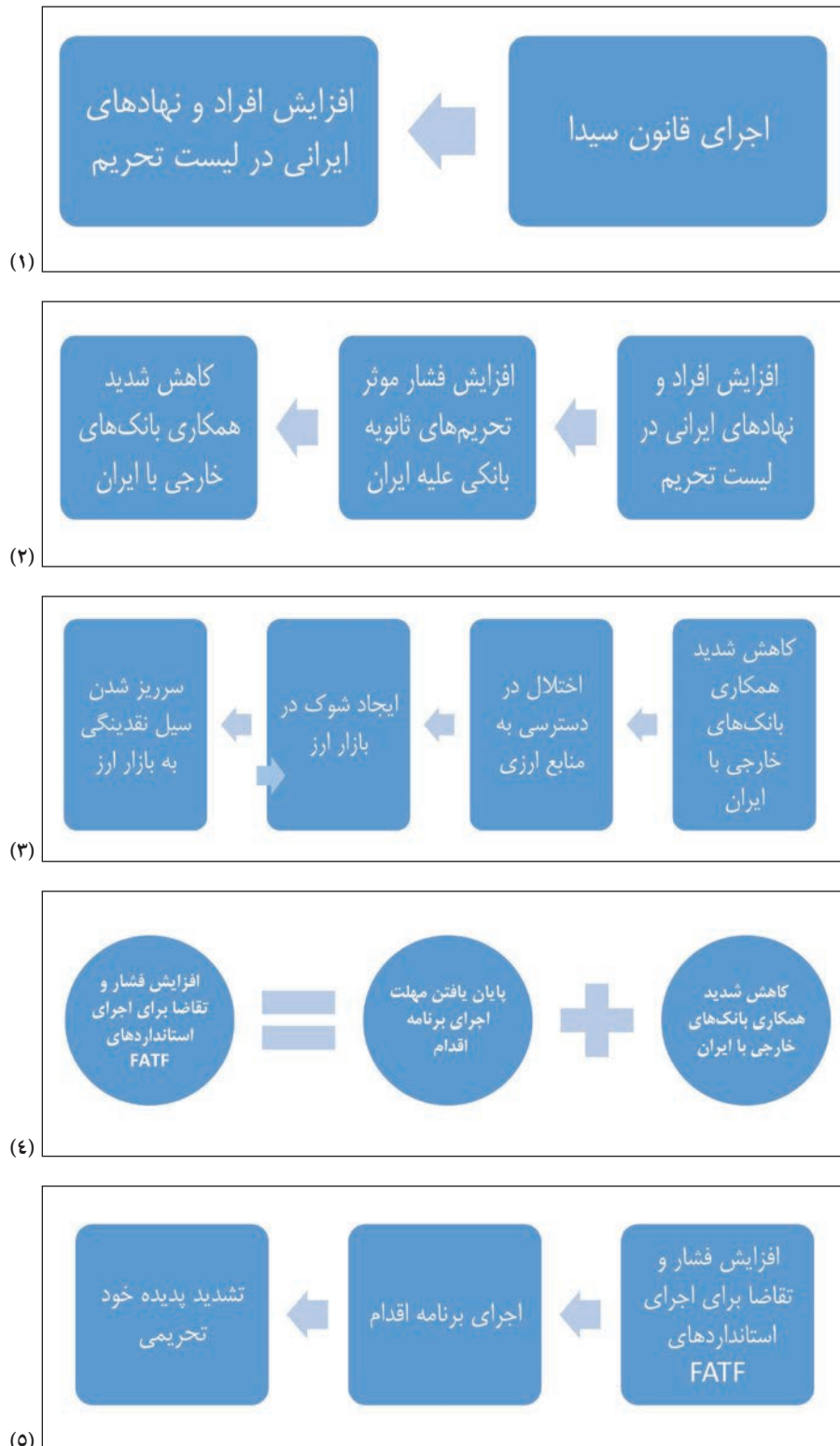
اجرای قانون سیدا ۲۰۱۷ دسترسی ایران به منابع ارزی خود در خارج از کشور را با مشکل جدی مواجه می‌کند و شوک ارزی به دلیل برهم خوردن توازن میان عرضه و تقاضا در بازار ارز را می‌توان پیش‌بینی کرد. این شوک با توجه به متغیرهای پولی کشور می‌تواند همچون جرقه‌های برای انفجار انبار باروت باشد. در حال حاضر حجم نقدینگی از مرز ۱۳۰ هزار میلیارد تومان عبور کرده است. افزایش ۷۰۰ هزار میلیارد تومانی نقدینگی در سه سال اخیر در شرایطی رخ داده است که تورم در این سالها سطح پایینی داشته و رشد اقتصادی بالایی که متناسب با این افزایش نقدینگی باشد نیز رخ نداده است به گونه‌ای که نسبت نقدینگی به تولید ناخالص داخلی اسمی از ۶۵٪ در سال ۹۲ به ۹۸٪ در سال ۹۵ رسیده است. به همین علت به جرئت می‌توان گفت که در حال حاضر پتانسیل تورمی نقدینگی تخلیه نشده است. در واقع به دلیل بالا بودن نرخ بهره بانکی، نقدینگی در نظام بانکی قفل شده و مسبب کاهش شدید سرعت گردش پول شده و در نتیجه تورم به صورت مصنوعی کاهش یافته است چراکه نقدینگی مذکور هنوز اثر خود را در سطح قیمت‌ها تخلیه نکرده است. در این شرایط اگر در بازاری موازی نظام بانکی، برای چند ماه سودی بالاتر از نرخ بهره بانکی حاصل شود، نقدینگی به سمت آن بازار گسیل خواهد شد. اجرای قانون جدید تحریمی می‌تواند نقش محرک برای افزایش سود بازار ارز ایفا کند و مقدمات لازم برای جاری شدن سیل عظیم نقدینگی به بازار ارز را مهیا کند. خصوصاً با توجه به اینکه بانک مرکزی ابزارهای لازم برای کنترل جریان نقدینگی را ندارد، با جریان یافتن سیل نقدینگی بازارهای دیگر همچون طلا و سکه، خودروهای لوکس و در نهایت مسکن هم تحت تأثیر قرار خواهند گرفت. به عبارت دیگر بحران اقتصادی سال ۹۱ قابل تکرار خواهد بود. در نهایت جاری شدن سیل نقدینگی در اقتصاد کشور منجر به افزایش تورم خواهد شد که فشار آن را مردم عادی لمس خواهند کرد.

### د) افزایش عملیات رسانه‌های برای شروع مذاکرات جدید

تجربه بحران ارزی سال ۹۱ که منجر به افزایش تورم در آن سال و سال بعد شد، نشان داد که در صورت افزایش فشار اقتصادی بر زندگی مردم از طریق تورم، بستر مناسب برای مشروعیت‌بخشی به مذاکرات با هدف برداشته شدن تحریم‌های اقتصادی مهیا می‌شود. در این شرایط مردم آماده پذیرش راهکارهایی هستند که امید به بهبود شرایط اقتصادی را در آنها زنده نگه می‌دارد. در این میان جریان‌های رسانه‌های داخل و خارج از کشور بسیار مهم بوده و در باورمند شدن مردم به درست بودن راهکار ارائه شده نقش موثری دارند. قابل پیش‌بینی است که با آغاز بحران اقتصادی و افزایش فشارهای اقتصادی بر زندگی مردم، فعالیت رسانه‌های برای تبیین راهکار مذاکره افزایش یابد.

### ه) افزایش تقاضا و فشار برای اجرای استانداردهای FATF

با افزایش افراد و نهادهای ایرانی لیست تحریم آمریکا (SDN List) خطر نقض تحریم‌های ثانویه بانکی آمریکا برای بانک‌های خارجی که با ایران همکاری می‌کنند، افزایش می‌یابد. همانطور که اشاره شد در ابتدا این افزایش ریسک سبب کاهش میزان همکاری خواهد شد. ایران و بانک‌های خارجی به دنبال راهکارهایی برای کاهش ریسک همکاری خواهند بود. در ظاهر راهکار اصلی برای کاهش ریسک همکاری، افزایش شفافیت در نظام بانکی ایران است به نحوی که بانک‌های خارجی اطلاعات



استانداردهای FATF با یکدیگر ترکیب خواهند شد.

#### و) تشدید شدن پدیده خود تحریمی

اجرای استانداردهای FATF شرایط پیچیده‌ای برای افراد و نهادهای تحریمی ایجاد می‌کند. با اجرا شدن قانون جدید، همکاری با سپاه پاسداران و مجموعه دفاعی کشور بسیار پرهزینه شده و منجر به قرار گرفتن در لیست تحریم آمریکا (SDN List) می‌شود و از طرف دیگر به واسطه اجرای استانداردهای FATF و افزایش شفافیت جریان پولی در کشور و نیز آسان‌تر شدن شناسایی «ذی‌نفع واقعی»؛ احتمال کشف همکاری میان بازیگران اقتصادی و نهادهای تحریمی افزایش خواهد یافت، در نتیجه ترس شدیدی در میان فعالان اقتصادی ایجاد خواهد شد که پیش‌بینی می‌شود این ترس موجب عدم همکاری شود. به عبارت دیگر فعالان اقتصادی خصوصاً بانک‌ها سیاست تحریم افراد و نهادهای ایرانی حاضر در لیست تحریمی آمریکا (SDN List) را در پیش خواهند گرفت. این پدیده با عنوان «خودتحریمی» شناخته شده است که با اجرای برجام مواردی از آن مشاهده شده است اما با اجرای قانون جدید این پدیده تشدید خواهد شد.

دقیق و قابل اتکا از مشتریان ایرانی مستقیم و غیرمستقیم خود با واسطه بانک‌های ایرانی به دست آورند. به همین دلیل مطالبه از نظام بانکی ایران برای اجرای دقیق استانداردهای کارگروه ویژه اقدام مالی FATF بشدت افزایش خواهد یافت. اجرای این استانداردها خصوصاً در زمینه شناسایی مضاعف هویت مشتری می‌تواند تا حدودی ریسک همکاری را برای بانک‌های خارجی کاهش دهد. برای بانک‌های خارجی این مسئله اهمیت دارد که در همکاری با ایران به صورت مستقیم یا غیرمستقیم به افراد و نهادهای ایرانی حاضر در لیست تحریم آمریکا (SDN List) خدمات ارائه ندهند. خصوصاً با توجه به قانون جدید که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را همسان گروه‌های تروریستی قرار داده است و جریمه هرگونه خدمت به این نهاد قرار گرفتن در لیست تحریم‌های آمریکا (SDN List) است که جریمه‌های به مراتب سنگین‌تر از گذشته است.

از طرف دیگر طبق زمانبندی مشخص شده در برنامه اقدام تا ژانویه ۲۰۱۸ (دی و بهمن امسال) ایران فرصت دارد تا تمامی بندهای مشخص شده در برنامه اقدام را اجرا کند. در نتیجه دو مسیر فشار برای اجرای

مایک پمپئو رئیس سازمان  
اطلاعات مرکزی آمریکا سیا:

## در مقابله با ایران اروپا با ترامپ همراه است

مسعود شایگان  
مترجم

بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها اندیشکده‌ای نومحافظه کار مستقر در واشنگتن است که بر روی امنیت ملی و سیاست خارجی آمریکا تمرکز کرده است. این اندیشکده ۲۷ مهر در نشستی مهم و طولانی میزبان پمپئو رئیس سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا سیا و ژنرال مک مستر مشاور امنیت ملی کاخ سفید بود. این دو در سخنانی به بیان دیدگاه خود درباره مسائلی چون کره شمالی، سوریه و خاورمیانه پرداختند که در این میان بخش قابل توجهی از سخنان هر دو به مسئله ایران اختصاص پیدا کرد. در این شماره بخش‌های مختلف سخنان پمپئو راجع به ایران منتشر خواهد شد. پمپئو در این سخنان ایران را خطری بزرگ برای آمریکا و متحدانش بر می‌شمرد و ضمن ادعای ارتباط ایران با کره شمالی و القاعده به تشریح استراتژی جدید آمریکا در برابر ایران می‌پردازد. پمپئو در این سخنرانی راهبرد دولت ترامپ در مقابله با ایران را متفاوت از دولت قبلی آمریکا خوانده و می‌گوید که همان طور که ترامپ توانست دنیا را در برابر کره شمالی متحد کند، در مورد ایران نیز راههایی برای این کار وجود دارد. از سخنان پمپئو این گونه بر می‌آید که آمریکا در حال حاضر قصد ندارد از توافق هسته‌ای بیرون بیاید، و همان طور که رئیس سیا نیز اشاره می‌کند، در غیر از مسائل هسته‌ای اما همه متحدان غربی آمریکا با این کشور متحد هستند و آمریکا نیز راهبرد مقابله با ایران را بیش‌تر در این حوزه‌ها متمرکز کرده است. پمپئو فاش می‌کند که پس از سخنرانی ترامپ هیچ یک از همتایان و رهبران غربی که با آن‌ها صحبت داشته است، در مورد راهبرد مقابله با ایران نظر مخالفی نداشته‌اند و همگی تأکید کرده‌اند که در مسائل مختلفی مانند تروریسم و سوریه و منطقه باید با ایران مبارزه کرد. این سخنان هشدار آمیز نشان می‌دهد که علی‌رغم اختلاف در برخی زمینه‌ها، باید منتظر فشار هماهنگ کشورهای اروپایی با آمریکا در مورد این مسائل بود تا ضمن باقی ماندن برجام همچنان ایران به عنوان تهدیدی برای جهانیان شناخته شود.



روایت امروز  
گزارش ویژه

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



**خوان زارات:** از همه شما ممنونم. صبحتان بخیر. امیدوارم همه‌تان خوب باشید. می‌خواهم از مارک دوبوینز و تیم بنیاد حمایت از دموکراسی برای میزبانی از این رویداد سالانه و بسیار مهم تشکر کنم. همچنین می‌خواهم از رئیس پمپئو تشکر کنم که در میان کارهای بسیار زیاد خود وقتی را به ما اختصاص داد تا امروز در مورد مسائل امنیت ملی ما صحبت کند.

اصلاً چیز پنهانی را نمی‌خواهم بگویم. من روزنامه‌نگاری بی طرف نیستم. من از طرفداران او هستم و صریح بگویم، من این مرد را دوست دارم. با این حال این چارچوب وبری را قبول دارم که پیش از پرسیدن سؤال‌هایم تمایلات سیاسی‌ام را کنار بگذارم. خب! آقای رئیس. خوش آمدید. خیلی خوشوقتم که دوباره شما را می‌بینم. از شما بابت وقتی که گذاشتید ممنونم.

**پمپئو:** خیلی خوشوقتم که این جا هستم.

**زارات:** خیلی ممنون. متشکرم. می‌دانید که پمپئو هم سرباز بوده، هم حقوق‌دان و نماینده کنگره و هم کارآفرین. اکنون هم کار بزرگی را در سیا انجام می‌دهد. به نظرم آن چه امروز می‌توانیم درباره‌اش حرف بزنیم فقط آنچه در روزنامه‌های این روزها درباره‌اش حرف می‌زنند نیست، بلکه می‌توانیم درباره مسائل و روندهایی حرف بزنیم که تو به عنوان رئیس سیا باید با آنها مقابله کنی. ما معمولاً در مورد مسائل روز حرف می‌زنیم اما شما باید در مورد مسائلی تصمیم‌گیری کنید که ۱۵،۰۵ یا ۲۰ سال دیگر را هم در برمی‌گیرد. به همین خاطر می‌خواهم حتماً در مورد برخی از این مسائل هم حرف بزنیم. هیچ شکی نیست که یک آشفتگی خاصی در جهان پدید آمده است. قدرت و نقشه در حال تحولاتی عمیق هستند. تحولاتی مانند پدید آمدن بازیگران غیردولتی در عرصه قدرت.

عمده‌ترین مسائل پیش‌روی ما شامل این موارد هستند: کره شمالی، ایران، سقوط رقه به عنوان پایتخت داعش و تغییر سیاست‌گذاری‌های ناشی از این مسئله و کنگره حزب حاکم چین. حوادث زیادی در جهان در حال روی دادن است. پس بگذارید به آن‌ها بپردازیم. اولین مسئله مورد بحث ایران است. آقای رئیس‌جمهوری با سخنرانی ۱۳ اکتبر خود شکلی جدید به سیاست آمریکا در قبال ایران داد. اولین سؤال من این است که چرا این سخنرانی و این تغییر سیاست لازم بود؟ آیا ایران برجام را نقض کرده است؟ اصول شکل دهی به این تغییر سیاست در قبال ایران چیست؟

**پمپئو:** ممنون از سؤالات زارات.

بگذارید اول از بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها بابت میزبانی این نشست قدردانی کنم. ممنونم از کلیفرد که مرا دعوت کرد. در این نشست درباره موضوعات مختلفی صحبت خواهیم کرد از جمله موضوع بسیار

مهم تهدید جمهوری اسلامی ایران برای آمریکا. به نظرم دریچه مناسب برای ورود به بحث هم همین موضوع است. ما اغلب بسیاری از تمرکزمان را روی برجام قرار می‌دهیم اما من خوشحال می‌شوم که در مورد چیزهایی صحبت کنم که نادیده گرفته می‌شود. رئیس‌جمهوری تهدید ایران را از زاویه‌های دیگر دید. او ایران را کشوری معرفی کرد که ریشه بسیاری از آشفتگی‌های خاورمیانه است. درست است؟ چه حزب‌الله لبنان که هم لبنان و هم اسرائیل را تهدید می‌کند، چه شبه نظامی‌های شیعه که می‌توانند اثرات آن را در جاهای مختلف ببینید، حتی در شمال عراق که باعث شده مانند حادثه چند روز گذشته، برای نیروهای آمریکایی نیز تهدیدآمیز باشند. خطاهای ایران البته فهرستی طولانی دارند، تلاش‌های سایبری و برنامه موشکی نیز جزو آن‌ها هستند. ما این مسائل را از نگاه امنیتی با رئیس‌جمهوری در میان گذاشته‌ایم. به نظرم رئیس‌جمهوری به این نتیجه رسیده است که ما باید روابطمان را نه تنها با ایران بلکه با کشورهای خلیج و اسرائیل هم ساماندهی مجدد کنیم تا مطمئن شویم که ایران را به چشم یک تهدید همه جانبه واقعی برای آمریکا نگاه می‌کنیم.

**زارات:** در کنار همه مسائل، درمورد توافق باید بگویم که طبق قانون INARA رئیس‌جمهوری باید هر ۹۰ روز تعهد ایران را تأیید کند. به نظر ما در حال به هم زدن توافق هستیم؟ این مسئله مخصوصاً از دید شرکای اروپایی ما مطرح است که در مورد روابط با ایران، برجام اهمیت و مرکزیت خاصی دارد و به نظرم رئیس‌جمهوری در حال تغییر این مسئله است و دولت می‌خواهد نه تنها در مورد خود توافق بلکه در خصوص چیزهای دیگری جز آن سیاست خود را پیگیری کند. می‌شود نظراتان درباره برجام و نیز نقش آن در سیاست‌گذاری آمریکا توضیح دهید؟

**پمپئو:** مأموریت جدید با این هدف تعیین شده است که اطمینان پیدا کنیم ایرانیان به ظرفیت اتمی دست پیدا نخواهند کرد. نمی‌خواهیم در آینده رئیس‌جمهوری را در وضعیتی مشابه آن چه امروز در برابر کره شمالی هست، قرار دهیم. می‌خواهیم همه راه‌های منتهی به این مسئله را ببندیم. کارهای بسیاری باید برای این موضوع انجام دهیم. از دید امنیتی و اطلاعاتی، ما حتی به بازرسی‌های گسترده‌تر نیز نیاز داریم. توافق ما را فقط اندکی از نظر بازرسی در جایگاه بهتری قرار داده است. با این وجود اما ایران ظرفیت این را دارد که با توسعه برنامه اتمی خود در ابعاد گوناگون مانند ابعاد موشکی، ابعاد تسلیحاتی اتمی و حتی خود برنامه هسته‌ای غیرنظامی و به صورت مخفیانه همچنان تهدیدی برای ما محسوب شود.

بنابراین باید مطمئن شویم که از نظر اطلاعاتی می‌توانیم این کار (بازرسی‌های گسترده) را انجام

دهیم. رئیس‌جمهوری ابتکارات و ابزارهای قانونی فراوانی پیش پای ما گذاشته است تا بتوانیم به این هدف برسیم. وقتی رئیس‌جمهوری به توافق می‌نگرد و از منظر منع اشاعه در ایران از ما نظرمان را می‌پرسد و با تخمین‌های دو سال، سه سال یا چند ماه روبه رو می‌شود اصلاً برای او راضی کننده به نظر نمی‌رسد. این اصلاً چیز عجیبی نیست و درباره آن توییت هم کرد. به نظرم او از این مسئله خوشحال نیست. او از ما خواست که بررسی کنیم که چگونه می‌توانیم رویکردی جامع و کامل برای عقب راندن سپاه قدس، سپاه پاسداران و نیز رژیم ایران ارائه دهیم. من هم این تحلیل را قبول دارم که این تصور که به دست آوردن برجام می‌توانست دشمنی ایران را کم کند و یا تهدیدات تروریستی و رفتار سرکشانه را کاهش دهد پس از دو سال گذشتن از این توافق کاملاً باطل شده است.

**زارات:** آیا رویدادی مخالف این تصور روی داده است؟ آیا آن‌ها بیشتر از پیش بینی شما سرکش‌تر شده‌اند؟

**پمپئو:** این مسئله در ابعاد مختلفی قابل بررسی است. آن‌ها در حال گسترش مدام توان موشکی‌شان هستند. آن‌ها در مورد تست موشکی مانند پیش از برجام عمل می‌کنند. با این حال علاقه آن‌ها به قرار دادن موشک‌های هدایت شونده در اختیار حزب الله، همکاری مشترک با حوثی‌های یمن برای پرتاب کردن موشک به امارات و عربستان یا لاقلاً تلاش برای این کار، جدید و پرخاشگرانه است و هیچ نشانه‌ای وجود ندارد که آن‌ها به خاطر تجارت فزون یافته‌شان با اروپا که در اثر برجام پدید آمده است، دست از این کار کشیده‌اند.

**زارات:** این نوع فعالیت‌های آن‌ها که از دید آمریکا خطرناک و پرخاشگرانه است جدید نیست. هنگامی که از تلاش برای عقب راندن آن‌ها حرف می‌زنیم دقیقاً از چه چیزی صحبت می‌کنیم؟ برای مثال شما می‌دانید که قاسم سلیمانی فرمانده سپاه پاسداران، دقیقاً در زمان‌ها و مکان‌هایی غیرقابل قبول از نظر آمریکا خود را نشان می‌دهد، مثلاً در کرکوک، زمانی که جنگ همچنان جریان داشت.

**پمپئو:** از این مسئله خبر دارم.

**زارات:** چگونه می‌خواهیم آن‌ها را عقب برانیم؟ منظورم این است که آن‌ها همه جانبه در حال فشار به نقاطی هستند که می‌توانیم با استفاده از آن به آن‌ها فشار بیاوریم بنابراین این چگونه می‌توانیم مقابله کنیم و ما آن‌ها را عقب برانیم؟

**پمپئو:** همه ابزارهای قدرت برای آمریکا در دسترس است اما من چند تایی از آن‌ها را برای شما می‌گویم. می‌توان مدت زیادی در مورد آن‌ها حرف زد با این حال من فقط به چندتای آن اشاره می‌کنم. این رفتارها برای ایرانیان بسیار سبک تمام می‌شود به همین خاطر ما باید هزینه رفتار آن‌ها را بالا ببریم. سیا در این زمینه نقش بسیار زیادی دارد چرا که می‌تواند علاوه بر دولت خودمان، برای دیگر شرکای منطقه‌ای نیز اطلاعات لازم برای مقابله با ایران را فراهم کند. ما به همه شرکایمان نیاز داریم. بسیاری از اوقات حرف‌های عامیانه‌ای درباره برجام می‌شنوم که بیشترین اشاره آن به آلمان، فرانسه و بریتانیا است و اشاره بسیار کمی به عربستان، اسرائیل و امارات می‌کند. آن‌ها نیز متحدان مهم ما هستند. ما به آن‌ها نیز برای مقابله با اقدامات توسعه طلبانه ایران نیاز داریم. وزارت خزانه داری هم نقش مهمی دارد. این را تو که در نقش‌های مختلفی در خزانه داری بودی می‌دانی. وزیر نیز به خوبی از ابزارهایی که او در این راه در اختیار دارد خبردار است. ایرانیان مدام از این شکایت می‌کنند که توافق بزرگ، برای آن‌ها منافع اقتصادی را که پیش بینی می‌کردند نداشته است اما شما خودتان را در جایگاه یک مدیر، رئیس شرکت، هیئت مدیره و یا وام دهنده اروپایی، تصور کنید، جامعه اطلاعاتی مدام در حال کار بر روی این است که آیا شرکت مورد نظر ایرانی تحت کنترل سپاه یا سپاه قدس است یا



**پمپئو:** این مسئله در ابعاد مختلفی قابل بررسی است. آن‌ها در حال گسترش مدام توان موشکی‌شان هستند. آن‌ها در مورد تست موشکی مانند پیش از برجام عمل می‌کنند. با این حال علاقه آن‌ها به قرار دادن موشک‌های هدایت شونده در اختیار حزب الله، همکاری مشترک با حوثی‌های یمن برای پرتاب کردن موشک به امارات و عربستان یا لاقلاً تلاش برای این کار، جدید و پرخاشگرانه است و هیچ نشانه‌ای وجود ندارد که آن‌ها به خاطر تجارت فزون یافته‌شان با اروپا که در اثر برجام پدید آمده است، دست از این کار کشیده‌اند

روایت امروز

گزارش ویژه  
روایت امروز

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



نه. کاری طاقت فرسا و پیچیده صورت می‌گیرد تا مشخص شود سپاه قدس کنترل یک شرکت را بر عهده دارد یا سهامدار آن است یا خیر. این مسئله عمداً مبهم نگاه داشته شده ولی واقعیت این است که ۲۰ درصد اقتصاد ایران در دست آن‌ها است. تصور کنید شما یک تاجرید و می‌خواهید تصمیم بگیرید این ریسک را بکنید یا خیر، ریسکی که ضررش به کمپانی شما اصابت خواهد کرد. به نظر می‌توانیم این وضع را دشوارتر هم کنیم و می‌توانیم فارغ از مسائلی که در توافق وجود دارد، در مورد همه مسائل اختلافی غیرهسته‌ای که وجود دارد این فشار را بیشتر کنیم. به نظر هدف رئیس‌جمهوری این است.

**زارات:** اجازه بده چند سؤال دیگر از تو بپرسم چرا که به نظر سیاستگذاری مرتبط با ایران و بحث‌های مرتبط با برجام به روندها و فاکتورهای دیگری کشیده شده است. آیا متحدان و حتی دشمنان ما به این تغییر سیاست در قبال آن واکنشی نشان داده‌اند؟ صحبت‌های عمومی را همگی شنیده‌ایم، آیا صحبت خصوصی متفاوتی هم وجود داشته است؟

**پمپئو:** نمی‌توانم بخش زیادی از آن را اینجا بیان کنم به جز این مسئله که در مورد تهدید ایران اجماع وجود دارد. بگذار برای چند لحظه تهدید هسته‌ای ایران را کنار بگذارم منظورم از تهدید این است که خطر توانایی رسیدن آن‌ها به ظرفیت ساخت سلاح اتمی برای همیشه از بین نرفته است. اگر آن را کنار بگذارید بر روی بقیه مسائل اجماع وجود دارد. اجماع جهان بر این وجود دارد که ایران را از این حوزه‌ها باید عقب راند. مشخصاً من در مکالمات خصوصی‌ام با هم‌تایان خود از دیگر کشورها شنیده‌ام که آن‌ها نیز مشتاق هستند تا با مشارکت هم تصویری جامع از آن چه می‌گوییم را با استفاده از بهترین اطلاعات ممکن در بهترین زمان ممکن به آن‌ها ارائه کنیم. هر کدام از ما می‌توانیم تصمیم بگیریم که برای رسیدن کشورهاییمان به اهداف مورد نظر باید کدام اهرم در اختیارمان را استفاده کنیم. هیچ کدام از آن‌ها هسته حرف‌های رئیس‌جمهوری در روز جمعه مبنی بر این که ایران نه تنها تهدیدی برای آمریکا بلکه برای غرب، کل غرب، است را رد نکردند.

**زارات:** می‌خواهم چند مسئله دیگر را که مرتبط با آن سخنرانی است مطرح کنم. چرا که به نظر در این سخنرانی دو نکته برجسته شد که پیش از این به آن اشاره نشده بود. یکی از آن‌ها حمایت ایران از تروریسم بود. طبق اخباری که در دست داریم نیز می‌دانیم در مورد چه چیزی حرف می‌زنیم. حزب الله، حماس، جنگجویان نیابتی عراق و حوثی‌ها در یمن.

اما رئیس‌جمهوری به القاعده و طالبان نیز اشاره کرد. این مسئله جالب است چرا که اجمالاً می‌دانستیم ارتباطاتی میان آن‌ها است. وزارت خزانه داری افرادی از القاعده را تحت تحریم قرار داد که در ایران و مورد حمایت این کشور هستند و کمیسیون بررسی یازده سپتامبر هم سؤال‌های بسیاری به وجود آورد. رک بگویم، سؤالات بی‌پاسخی درباره نقش ایران در حوادث یازده سپتامبر. رئیس‌جمهوری نیز این سؤالات را کاملاً عمومی‌تر کرد که البته به نظر من موضوع قابل اعتنا و شگفت‌آوری است. می‌توانید در مورد آن صحبت کنید؟ در مورد ارتباط القاعده و ایران که رئیس‌جمهوری به آن اشاره کرد.

**پمپئو:** من نمی‌توانم چیز زیادی اضافه بر آن چه رئیس‌جمهوری گفته است بگویم اما در واقع این یک راز آشکار شده است و این اطلاعات مخفیانه‌ای نیست که ایران با القاعده ارتباط داشته، همکاری می‌کرده، بارها مشارکت کرده‌اند. سیا قصد دارد در چند روز آینده اسنادی در این زمینه منتشر کند که در این اسناد اطلاعات قابل توجهی برای کسانی وجود دارد که به این موضوع علاقه مند هستند. آن‌ها با هم ارتباطاتی دارند که کم‌ترین آن توافق بر سر عدم درگیری با یکدیگر است. آن‌ها غرب را دشمنی می‌دانند که دشمنی‌اش بزرگتر از اختلاف ایدئولوژیک میان آن

دو است. جامعه اطلاعاتی از مدت‌ها پیش نسبت به این مسئله آگاه است و هشدار داده. پس از این که داعش موقعیت‌های خود در عراق و سوریه را از دست داد، دیدیم که در ادلب چه اتفاقی افتاد. آن جا النصره و داعش و القاعده در جبهه شمال قرار دارند و ما پیگیر این هستیم که نکند جایی در این جا آن‌ها در حال همکاری با یکدیگر علیه آمریکا باشند.

**زارات:** پس از سقوط رقه و کم شدن سرزمین‌های داعش، سؤال‌هایی در مورد تلاش برای گرفتن سرزمین‌های دیگر، منافع آمریکا و حتی حضور آمریکا پدید آمده است چرا که داعش احتمالاً بسرعت شکست خواهد خورد. به نظر شما وضعیت حضور و نفوذ آمریکا در سوریه و عراق، در حالی که به نظر می‌رسد داعش در حال شکست خوردن است و یا لاقط سرزمین دیگری نخواهد داشت، چگونه خواهد بود؟

**پمپئو:** تو از این مسئله خبر داری با این حال می‌خواهم برای اطلاع دیگران درباره آن چه رئیس‌جمهوری در این مورد فکر می‌کند برای دیگران اندکی بگویم. بگذار شفاف باشم، همان طور که رئیس‌جمهوری یک سیاست مشخص را تعیین کرده است، نه تنها در مورد جنوب آسیا و طالبان بلکه در مورد گروه‌هایی مانند حقانی، القاعده، داعش و افزایش حضور روس‌ها در افغانستان است. رئیس‌جمهوری تعهدی بدون انقضا برای مقابله با تهدید اسلام‌گرای رادیکال افغانستان علیه غرب اعلام کرده است. مطمئنم که جامعه اطلاعاتی به کار خود برای فهماندن این نکته به رئیس‌جمهوری که باید چنین سیاستی در سوریه نیز پیاده شود ادامه خواهد داد. در این طرح نه تنها ایران عقب رانده می‌شود بلکه رژیم اسد نیز همین طور. همچنین باید از این هم مطمئن بود که دولت عبادی در عراق موفق خواهد شد.

**زارات:** از دید شما سناریوی ایده آل چه خواهد بود تا بتوانید کارهای مورد نظر خود را در این کشورها انجام دهید؟ آیا نیاز به پیاده نظام و حضور نظامی بیشتری خواهد بود؟ افغانستان این امکان را با حضور نیروی نظامی بدون تاریخ انقضای حضور به شما داد با این حال در مورد عراق و سوریه چه اتفاقی خواهد افتاد؟ بخصوص با توجه به این که قرار نیست دولت و ملت جدیدی بسازیم. این سیاستی بود که رئیس‌جمهوری اعلام کرد، اما از دیدگاه شما به عنوان رئیس‌سیاستی وجود خواهد داشت؟

**پمپئو:** کاملاً واضح است که هر جایی ما حضور فیزیکی داشتیم توانسته‌ایم بهتر اطلاعات مورد نیازمان را کسب کنیم. هیچ شکی در این نیست. مأموریت ما جمع‌آوری اطلاعات است و چه حضور نظامی بزرگ داشته باشیم و چه کوچک و چه نداشته باشیم رئیس‌جمهوری همچنان از ما اطلاعات می‌خواهد. فارغ از وضعیت ما در کشور مقصد ما باید این مسئله را حل کنیم.

**زارات:** می‌خواهم به سخنرانی رئیس‌جمهوری درباره ایران برگردم نه این که درباره ایران صحبت کنم بلکه از

آن دریچه‌ای بر روی موضوع کره شمالی باز کنم. چرا که دیگر مسئله قابل توجهی که رئیس‌جمهوری در سخنرانی خود به آن اشاره کرد ولی پیش از این عمدتاً مسکوت مانده بود، نگرانی‌هایی در مورد ارتباط ایران و کره نه تنها در بحث موشکی بلکه در دیگر بحث‌ها بود. در واقع در این سخنرانی او از جامعه اطلاعاتی درخواست کرد این موضوع را بررسی کنند و گزارشش را به او بدهند. رک و صریح می‌پرسم، نگرانی شما در مورد ارتباط ایران و کره مربوط به مسائل منع اشاعه هسته‌ای است؟

**پمپئو:** همکاری این دو در زمینه اشاعه تاریخی طولانی دارد با این حال گاهی پیش آمده که نتوانسته‌اند تعهدات خود نسبت به طرف مقابل را انجام دهند.

**زارات:** در واقع گاهی اوقات ما جلوی این مسئله را گرفته‌ایم.

**پمپئو:** تو از این مسئله باخبری. تاریخچه‌ای طولانی و کاملاً عمیق از روابط میان این دو کشور در مورد سلاح‌های متعارف وجود دارد. با دو کشوری روبه رو هستیم که کنترل زیادی بر روی مقررات صادرات خود ندارند. من نمی‌توانم زیاد صحبت کنم در این مورد اما شما می‌توانید تصور کنید که هر دو این کشورها در زمینه‌های خاصی از فناوری تخصص دارند و می‌توانند آن را با هم مبادله کنند. از برنامه تسلیحاتی هر دو کشور تا برنامه موشکی و یا تست‌های انفجاری اتمی. رئیس‌جمهوری از ما خواسته است که بر روی این موضوع کار کنیم و ما با جدیت در حال کار بر روی آن هستیم.

**زارات:** به نظر شما ما با شرکای اصلی‌مان در مورد مسائل کلیدی و مهمی مانند ایران، کره شمالی، روسیه و تروریسم اشتراک نظر داریم؟ به نظر شما این ظرفیت در میان متحدان وجود دارد؟

**پمپئو:** در هر مورد با مورد دیگر متفاوت است. در مورد ایران باید آن را دوباره بسازیم. دولت قبلی نظر متفاوتی درباره ایران داشت، بدون این که بخواهم بگویم نظرش درست بود یا نه باید بگویم متفاوت بود. با احترامی که به نظر متحدانمان داریم باید بگویم که وضعیت ما تغییر کرده است. شما می‌دانید که ما توانستیم دوباره نگاه جهان را به سمت کره شمالی متمرکز کنیم. به نظر من تمرکز ترامپ بر روی این مسئله باعث شد دیگران نیز به او بپیوندند. نه فقط در منطقه بلکه در تمامی جهان برای مقابله با کره به ما کمک کردند. بنابراین به نظر من در مورد هر کشوری ماجرا متفاوت است. اگر بخواهم شفاف باشم باید بگویم که ما این سیاست را در سیا پیشنهاد ندادیم بلکه به اولویت‌های رئیس‌جمهوری احترام گذاشتیم. اوست که چارچوب اولویت‌های امنیت ملی را تعیین می‌کند و ما باید با اطلاعات و منابع گوناگون برای مقابله با آن تهدیدها دست به کار شویم و ما محتاج سیاستگذاران را برای آن‌ها فراهم کنیم.

پمپئو: کاملاً واضح است که هر جایی ما حضور فیزیکی داشتیم توانسته‌ایم بهتر اطلاعات مورد نیازمان را کسب کنیم. هیچ شکی در این نیست. مأموریت ما جمع‌آوری اطلاعات است و چه حضور نظامی بزرگ داشته باشیم و چه کوچک و چه نداشته باشیم رئیس‌جمهوری همچنان از ما اطلاعات می‌خواهد. فارغ از وضعیت ما در کشور مقصد ما باید این مسئله را حل کنیم

روایت امروز

گزارش ویژه  
روایت امروز

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



# اربعین پیاده



## روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان:

**انگیزه سفر ما در اربعین  
باید ادب باشد**



مجموعه گفتارهایی از آیت الله سید محمد  
مهدی میرباقری در باب زیارت اربعین:

**اجتماع اربعین حضرت  
سیدالشهدا محور الفت اجتماعی**



حجت الاسلام دکتر عبدالحسین  
خسروپناه:

**راهپیمایی اربعین فرصتی برای  
خیزش جهانی علیه اسرائیل**



حجت الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه:

## راهپیمایی اربعین فرصتی برای خیزش جهانی علیه اسرائیل

اشاره

این قیام تنها منحصر به زمان حال نمی‌باشد و می‌توان با استفاده از همین ظرفیت عظیم در مسیر ظهور مهدی موعود (عج) قدم برداشت. در همین خصوص با حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالحسین خسروپناه از اساتید برجسته حوزه و دانشگاه و رئیس مؤسسه حکمت و فلسفه ایران در خصوص آثار گردهمایی اربعین حسینی بر جامعه شیعی و چگونگی استفاده از ظرفیت‌های این رویداد عظیم برای تحقق جامعه مهدوی به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که در ادامه تقدیم نظر خوانندگان می‌گردد.

اربعین سنتی حسنه است که پس از حضور جابر ابن عبدالله انصاری در کربلا در اولین اربعین پس از شهادت امام حسین (ع) و زیارت قبر مطهر ایشان در بین شیعیان به یادگار مانده است؛ و پیاده روی در این ایام، احیای یکی از آیین‌هایی است که در آموزه‌های اهل بیت (علیهم السلام) وجود داشته و در سالهای اخیر با شور و عشق وصف ناشدنی با حضور ده‌ها میلیون شیعیان از سرتاسر جهان در جریان است. این گردهمایی تبلوری از سجایای اخلاقی یک انسان شیعه می‌باشد که در بستر قیام امام حسین (ع) شکل گرفته است. اما آثار و برکات

می‌تواند شیعیان را به هدف خود که نابودی ظالم است نزدیک نماید؟

وقتی این اجتماع، هدفمند و همراه با راهبردهای فرهنگی و معرفتی باشد می‌تواند مسئله ایستادگی برابر ظالم و یزید زمان یعنی اسرائیل خوب تبیین شود. البته شیعیان و مسلمانان جهان عمدتاً ضد رژیم صهیونیستی هستند و اگر برخی دولتمردان در یکسری کشورهای اسلامی تسلیم شده‌اند به خاطر ضعف خودشان بوده است وگرنه رژیم منحوس صهیونیستی میان مسلمانان جهان و علی‌الخصوص شیعیان هیچ محبوبیتی ندارد لکن همین شیعیان که بشدت علیه این رژیم بغض دارند اطلاعات کافی ندارند که خونخواران در حال انجام چه جنایاتی هستند و فقط می‌بینند که فلسطین اشغال شده است اما به اهداف، استراتژی و راهبردهای پشت پرده آنان توجه نمی‌کنند آن هم در حالی که بزرگترین مرکز پژوهش شیعه شناسی در تل‌آویو قرار دارد.

مردم باید این مسائل را بدانند و تجمع بزرگ اربعین می‌تواند در این نوع اطلاع رسانی‌ها مؤثر باشد مخصوصاً اگر به صورت فیلم‌های مستند این حقایق تهیه شود چرا که اگر به صورت مکتوب باشد امکان دارد که برخی حوصله نکنند تا آن را بخوانند. پس می‌بایست مستندهایی که رژیم صهیونیستی را

در همان موکب محصولات فرهنگی مانند کتاب و فیلم در آنجا باشد تا زائران هنگام استراحت چند ساعته خود در موکب‌ها از آنها استفاده کنند و یا مستندهایی ساخته و پخش شود. محتواها باید به زبان هنر مانند کتاب، فیلم، مستند، مجله و ... باشد. در جامعه ما در حال حاضر با آسیب‌های هویتی و خانوادگی رو به رو هستیم و این گردهمایی عظیم فرصت بسیار خوبی است که به شیعیان هشدار داده شود که گرفتار آسیب‌ها و بحران‌های هویتی و خانوادگی نشوند و بنیان‌های اخلاقی خانواده را تحکیم ببخشیم.

همچنین بایستی دشمن مشترک جهان اسلام یعنی آمریکا و رژیم صهیونیستی را معرفی کنیم و از تمدن اسلامی یاد کنیم. به هر حال شیعیان سایر کشورها نیز در این رویداد عظیم شرکت می‌کنند و بایستی با طراحی جزوات به زبان‌های مختلف، موضوعاتی همچون علل انحطاط مسلمین و عوامل پیشرفت جوامع اسلامی برای آنان تبیین شود تا بتوانند در کشور خودشان از این مفاهیم و مباحث استفاده کنند.

**مهم‌ترین پیام قیام امام حسین (ع) ایستادگی برابر ظالم بود و شاید یکی از مصادیق ظلم در جهان امروزی رژیم صهیونیستی باشد. این گردهمایی عظیم چقدر**

راهپیمایی عظیم اربعین حسینی و حضور میلیونی شیعیان چه آثاری را می‌تواند در هویت‌بخشی به جوامع شیعی در سرتاسر جهان داشته باشد؟

مهم‌ترین اثری که راهپیمایی اربعین می‌تواند داشته باشد وحدت شیعیان است. به هر حال شیعیان در این روزگار دچار تفرقه هستند. اگر چه به لحاظ اعتقادی همه آنها شیعه هستند اما از لحاظ سیاسی و فرهنگی اختلاف نظرهای مختلفی میان گروه‌های مختلف شیعه وجود دارد و همین باعث شده است تفرقه‌ای میان آنان پدید آید و گاهی اوقات دشمن مشترک را فراموش می‌کنند.

علاوه بر این حتی به نظرم یک وحدت و انسجام بین شیعه و اهل سنت هم ایجاد می‌شود به این دلیل که اهل سنت نیز محبت خاصی به اهل بیت و امام حسین (ع) دارند و حتی در اربعین هم مشارکت‌هایی انجام می‌دهند.

همچنین در طول مسیر نجف تا کربلا در راهپیمایی اربعین، آثار معنوی زیادی وجود دارد. اثر دیگری نیز می‌توان برای این پیاده روی تعریف کرد و آن مشاهده و تربیت ایثار و از خود گذشتگی و برخی دیگر از سجایای اخلاقی است که اسلام بر آن تأکید کرده و برای تکامل فطرت انسان در آیات و روایات فراوانی از آن‌ها یاد شده است.

برای مثال شما در راهپیمایی اربعین مشاهده می‌کنید که مردم براحتهی از اموال خود برای خدمت به زائر امام حسین (ع) می‌گذرند و یا در موکب‌ها دست و پای زائران را شسته و به آنان می‌رسند. این‌ها همه سجایای اخلاقی است که در اربعین نصیب شیعیان می‌شود.

همانگونه که اشاره کردید در جامعه شیعی ما گاهی اوقات دیده‌ایم که در شناخت دشمن مشکل وجود دارد. می‌توان در سایر موضوعات هم اختلافات و یا مشکلاتی را مشاهده نمود. چگونه می‌توان از ظرفیت راهپیمایی اربعین برای بهبود جامعه شیعی استفاده نمود؟

همانگونه که موکب‌هایی در این مسیر برای تغذیه جسمانی و یا رسیدگی به مسائل درمانی و بهداشتی زائر می‌پردازند بایستی علاوه بر اینها موکب‌هایی شکل بگیرد تا کار فرهنگی انجام دهند. نه اینکه موکب‌ها جدا از هم باشند بلکه همان موکبی که پشتیبانی تغذیه زائران را انجام می‌دهند



اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



در خصوص زمینه سازی ظهور اگر شما هر قدمی برای رشد معرفت دینی جامعه بردارید به همان اندازه جامعه به زمینه سازی برای ظهور نزدیک تر می شود. مهم ترین قدم آن هم انجام واجب و ترک محرمات نه تنها برای شخص و حتی جامعه بلکه برای تاریخ می باشد تا زمینه ها برای ظهور حضرت مهدی (عج) فراهم شود

روایت امروز



پایدارتر و واقعی تر به امام حسین (ع) داشته باشد. **راهپیمایی اربعین چقدر می تواند در ایجاد و تثبیت تمدن نوین اسلامی ایفای نقش کند؟** وقتی آسیب ها بیان شود خود به خود راهکارها هم بیان می شود و تأثیر گذار است. ما نهضت و انقلاب اسلامی را پشت سر گذاشته ایم و به تعبیر رهبری انقلاب، هنوز دولت اسلامی تشکیل نشده است و پس از آن جامعه اسلامی و تمدن اسلامی بایستی شکل گیرد. قطعاً باید مراحل این تمدن بیان شود تا مخاطب بداند چه قدم هایی را در این مسیر بردارد. خیلی از افراد مختلف از این موضوع اطلاعی ندارند و باید آگاهی لازم به افراد داده شود علی الخصوص افرادی که از کشورهای مختلف حضور پیدا می کنند تا بتوانند دانش تمدن سازی را که مورد تأکید امام خمینی و رهبر انقلاب قرار داشت در کشور خود پیاده سازی کنند.

**از ضرورت تشکیل دولت اسلامی سخن گفتید. وظیفه دولت ها در حمایت از برگزاری مراسم اربعین حسینی چیست؟**

ابتدا من توصیه ای خطاب به دولتمردان دارم که وقتی مسئله اربعین حسینی پیش می آید به هر بهانه ای از مردم دریافت وجه نکنند که به نوعی بازی کردن با دستگاه امام حسین (ع) است و عاقبت خوشی ندارد. باید زمینه های فراهم شود که مردم هزینه کمتری به این سفر عزیزت کنند نه اینکه به بهانه هایی همچون بیمه و کذا و کذا از مردم پول بیشتری بگیرند. ما باید کاری کنیم تا افراد بیشتری در این اجتماع عظیم شیعی شرکت کنند نه اینکه در خلاف جهت کار کنیم.

به هر حال یکی از برکات اجتماع عظیم اربعین می تواند این باشد که یک مردم سالاری در زمینه های مختلف تحقق پیدا نماید به این معنا که هر چه حضور گسترده همگان مردم با هم صورت بگیرد مشکلات اجتماعی و اقتصادی بهتر حل می شود همانگونه که مشکلات نظامی به وسیله مردم سالاری حل شد. مردم سالاری دینی که در واقع حاکم سالاری است مردم را به عنوان یک رکنی برای نظام اجتماعی در نظر می گیرد و می تواند باعث حل موضوعات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شود و آثار و برکات بسیاری را برای ملت ها به همراه داشته باشد.

به نظر بنده یکی از کارکردهای این حرکت عظیم بایست ایجاد «اضطرار الی الحجه» باشد تا اجتماعی زمینه ساز برای ظهور حضرت ولی عصر (عج) فراهم شود. همچنین ما در این موضوع دو بحث داریم که نباید خلط مبحث صورت گیرد. یک بخش علائم ظهور است همانند خروج سفیانی، خروج سید خراسانی و سایر علائم که قطعی هستند.

اما در خصوص زمینه سازی ظهور اگر شما هر قدمی برای رشد معرفت دینی جامعه بردارید به همان اندازه جامعه به زمینه سازی برای ظهور نزدیک تر می شود. مهم ترین قدم آن هم انجام واجب و ترک محرمات نه تنها برای شخص و حتی جامعه بلکه برای تاریخ می باشد تا زمینه ها برای ظهور حضرت مهدی (عج) فراهم شود.

**چگونه می توان در راهپیمایی اربعین حسینی به صورت عملی در ایجاد «اضطرار الی الحجه» قدم برداشت؟**

با تبیین مباحث مهدویت می توان به صورت عملی در این زمینه گام برداشت. امروزه متأسفانه بیشتر در زمینه مباحث احساسی مهدویت کار شده است و در زمینه های معرفتی کمتر سخن گفته شده است و نتیجه اش این است که عده ای با همان مباحث احساساتی رشد پیدا می کنند و وقتی مشاهده می کنند که هنوز ظهور اتفاق نیفتاده است بعضاً ممکن است حتی زدگی هم برای آنها حاصل شود چون آن احساسات مبتنی بر معرفت نیست.

گاهی اوقات هم برخی دچار شبهاتی می شوند مانند اینکه فردی مدعی ایمانی می شود و عده ای هم بخاطر همان بعد احساساتی به سوی این فرد گرایش پیدا می کنند در حالی که اگر ما به معرفت در خصوص حضرت حجت (عج) برسیم و بعد از معرفت به تقویت احساسات بپردازیم می توانیم زمینه های ظهور را فراهم نماییم.

این موضوع همانند قیام امام حسین (ع) می باشد. افرادی که فقط بعد احساساتی قیام را درک می کنند، پس از روضه خوانی و سینه زنی و گریه کردن به کار خلاف خود شاید ادامه دهند اما کسانی که نگاه معرفتی به حادثه کربلا دارند و پس از آن، از بعد احساسی هم تحت تأثیر قرار می گیرند باعث می شود فرد عشقی

معرفی می کند در موبکها پخش شود و همچنین به صورت سی دی در اختیار زائران قرار گیرد.

**در مسیر راهپیمایی اربعین حسینی موبک هایی مشاهده می شود که با هزینه های گزافی از سوی برخی جریانات شیعی بر پا شده است و با طرح برخی مسائل به وحدت شیعیان صدمه وارد می شود. به نظر شما چه رفتاری باید در این خصوص صورت گیرد؟**

در برابر این موبکها و چنین افرادی به هیچ عنوان بایست حرکات سلبی همچون پاره کردن عکس مراجع تقلید و یا بی احترامی انجام شود چرا که برای هر دو طرف مضر است. حرکت اربعین باید کاملاً وحدت آفرین باشد و سلیق مختلف باید با اتحاد برای اربعین امام حسین (ع) عزاداری کنند. چنانچه تفرقه میان شیعیان صورت گیرد قطعاً به این حرکت عظیم آسیب زده می شود و این اتفاق به نفع دشمن است.

نکته بعدی این است که اشخاص تحصیل کرده و صاحبان اندیشه و فکر می توانند با افراد مقابل به صورت دوستانه همراه با علم، منطق، اخلاق و حلم مباحثه کنند. در مباحث نیز باید از مشترکات آغاز نمود. اگر این اتفاق رخ بدهد قطعاً این جریان هم از رژیم صهیونیستی بیزار می جوید.

برخی ها باید توجه کنند که حمله به نظام جمهوری اسلامی باعث می شود رژیم صهیونیستی از آن نفع ببرد. همچنین باید توجه داشت که جریانی که از آن با عنوان تشیع انگلیسی نام برده می شود به چند دسته تقسیم می شوند. بعضی از آنان انسان های تند و غیر منطقی هستند و نمی توان با آنان بحث کرد اما دسته ای دیگر اهل استدلال و منطق هستند و می توان با آنان گفت و گو کرد و در محیطی علمی و منطقی با آنها به نتیجه رسید.

**چگونه می توان از ظرفیت های راهپیمایی اربعین حسینی در تحقق جامعه مهدوی و زمینه سازی برای ظهور حضرت مهدی (عج) استفاده نمود؟**

قطعاً هر چه شیعیان وحدت و انسجام داشته باشند زمینه های ظهور امام زمان (عج) را بیشتر فراهم می کند و اضطرابی برای حضرت حجت (عج) پدید می آید. ما اگر بچه خودمان گم شود دچار اضطراب می شویم اما سؤال این است که برای امام زمان نیز چنین حالتی در ما وجود دارد؟! ما

اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



## مجموعه گفتارهایی از آیت الله سید محمد مهدی میرباقری در باب زیارت اربعین

# اجتماع اربعین حضرت سیدالشهدا محور الفت اجتماعی

کائنات گشوده شد. و الا باب الزبارة امام حسین (ع) که به این سادگی گشوده نمی‌شود. همینطوری که کسی نمی‌تواند به زیارت امام حسین برود! آن پیش قراولانی که باب زیارت را باز کردند و این درها باز شد و باز ماند، این بزرگواران بودند. به نظر می‌آید با اذن حضرت در دوره کنونی در امر زیارت، تصرف و انفتاح حقیقی در حال واقع شدن است.

هرچند همه زیارت‌ها فوق العاده هستند اما در بین زیارت، زیارت اربعین از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و این تعجب آور است که تعداد روایات درباره زیارت اربعین اندک است اما با این حال زیارت اربعین قرن‌هاست که سیره مستمره بزرگان شیعه بوده است. پس دعوت، حقیقت و توجهی خاص در میان است. برخی می‌گویند عزاداری امام حسین (ع) از روز عاشورا شروع می‌شود. ولی دقیقاً عکس این است. یعنی از اول محرم شروع می‌شود. هیچ کس هم نمی‌تواند این زمان را تغییر دهد. حتی اگر همگی تصمیم بگیریم که عزاداری محرم را از شب دهم تا نوزدهم برگزار کنیم، باز هم نمی‌توانیم. چرا که امام رضا (ع) فرمودند: «محرم که وارد می‌شود کسی بر لب پدر من لبخند نمی‌دهد». آغاز محرم، آغاز مصیبت و عاشورا نقطه اوج مصیبت بود. این حقیقت را نمی‌توان تغییر داد. چون تحول حال امام زمان (ع) است که ایام را شکل می‌دهد چرا که فرمود: «اللَّهُمَّ إِنَّ شَيْعَتَنَا مِنَّا خَلْفَاؤُا مِن فَاضِلِ طَيْبَتِنَا» (۲۲) و در روایتی دیگر آمده است: «يَفْرَحُونَ لَفَرَحَتَا وَيَحْزَنُونَ لِحَزْنَتَا» (۲۳). اربعین و محوریت آن و تجلی امام در این سیر - که این زیارت به شفاعت حضرت است - در اوقات دیگر دیده نمی‌شود. البته منظور از دیده نشدن این است که مظاهرش دیده نمی‌شود چرا که ما چشم باطن نداریم. یعنی آن چیزی که باید از ما امتحان گرفته شود این است که ما حول امام (ع) جمع شویم و همه چیز همچون قبیله، عشیره، نزاع‌های قومی و مانند این موارد کنار گذاشته شود. گاهی بین قبایل عرب نزاع‌های خیلی سنگینی وجود دارد اما در اربعین فراموش می‌شود. خیلی عجیب است که در ایام زیارت اربعین، رئیس قبیله خادم می‌شود. آن هم خادمی با تواضع که در او جز خشوع نمی‌بینید. این تجلی امام حسین (ع) است. همین آدم پس از ایام اربعین خادم نیست همانگونه که قبل از آن خادم نبوده است.

♦ زیارت اربعین حضرت سیدالشهدا محور الفت اجتماعی  
الفت‌هایی که بین انسان‌ها و جوامع برقرار می‌شود،

نعمت هستند، «و لا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْزُقُونَ» (آل عمران/۱۶۹) انبیا و اوصیا و شهدا بدون حجاب، رزق سماواتی دارند. آنوقت چه اتفاقی می‌افتد که آن سفره را رها می‌کنند و شب جمعه در کربلا سرازیر می‌شوند؟! فرمود هر شب جمعه نبی اکرم (ص) تشریف می‌آورند ما هم می‌آییم...

یک سوالی صفوان کرده که شاید این طور است چون جور دیگر هم ممکن است خوانده شود که «تزور لقاء ربه؟» پس شما هر شب جمعه در کربلا یک ملاقات با خداپتان دارید و چنین سفره‌ای برای شما پهن می‌شود؟ حضرت فرمودند: ولی شما به زیارت سیدالشهدا (ع) بروید، چون برای شما همه تجلیات از ورای زیارت سیدالشهدا (ع) است.

در روایات هست که وقتی ملائکه از مجلس امام حسین (ع) به عالم خودشان می‌روند، آن ملائکه بالا می‌بینند یک حقایقی با اینها هست که برای این عالم نیست؛ می‌گویند: کجا بودید؛ مکه نجف مدینه؟ می‌گویند: نه، مجلس روضه امام حسین بودیم؛ یعنی آن ملائکه از عالم بالا می‌آیند و فیض این مجلس را درک می‌کنند. در بعضی از نقل‌ها هم آمده است که وقتی می‌رسند و مجلس تمام شده، به محل جلوس عزاداران امام حسین (ع) خودشان را متبرک می‌کنند.

### ♦ جایگاه ویژه زیارت اربعین

دو تا از ابوابی که از وادی ولایت امام سجاد گشوده شده است و ادامه عاشورا و آن حرکت اصلاحی سیدالشهدا (ع) است. یکی باب زیارت و یکی باب بکاء است، در باب زیارت شاید (من نسبت نمی‌دهم) امام سجاد، اهل بیت را بعد از یک اربعین سیر دادن به زیارت بردند. زیارت، اربعینی می‌خواهد و حرم امام که حمام نیست آدم سرش را ببندد زبر و برود تو بلکه یک اربعینی می‌خواهد. گاهی ما غفلت می‌کنیم از این نکته که امام سجاد، امام کاروان بود، امام سجاد قلوب را در این مسیر رهبری و سرپرستی می‌کرد. هنگامی که ایشان اهل بیت را به کربلا برد، باب‌الزبارة باز شد، شد زیاره الاربعین. چه اتفاقی در این زیارت افتاد و این اهل بیت چه چیزی از امام حسین در این زیارت دریافت کردند؟ تعجب نکنید که مگر برای امام معصوم هم در زیارت کردن نصیبی هست؟

من نمی‌دانم منظور از لقاء معصوم در روایت صفوان چیست؟ چه لقای بین اهل بیت و خدای متعال در زیارت اربعین واقع شد، که باب زیارت سیدالشهدا به سوی

### ♦ زیارت اربعین، باب زیارت امام حسین (ع)

گشوده شدن باب زیارت به روی انسان یعنی اینکه انسان بتواند زائر شود و بعد هم بتواند امام را در مقاماتش زیارت بکند، احتیاج به یک قدمتی دارد. مثلاً گشوده شدن باب زیارت امام حسین علیه السلام برای این که مردم بتوانند به زیارت برسند با زیارت اربعین اهل بیت است؛ یعنی اگر امام سجاد و این کاروان نروند و بعد در اربعین به زیارت امام حسین نیایند، شاید این باب زیارت برای مردم گشوده نمی‌شد. ما یک چیزی می‌گوییم و یک چیزی می‌شنویم خیلی مسئله از این‌ها رفیع‌تر است. در روایتی ابن قولویه در کامل الزیارات نقل کرده است که صفوان جمال که شتربان بود و گاهی شترهایش را به امام صادق (ع) کرایه می‌داد، نقل می‌کند که با امام صادق (ع) در حیره بودیم، ایشان فرمودند می‌آیید به زیارت سیدالشهدا (ع) برویم؟ من تعجب کردم و گفتم آقا مگر امام معصوم هم زیارت می‌رود؟ (امام معصوم کسی است که روح الهی در او تجلی کرده است. از امام صادق (ع) سؤال کردند: آقا علوم شما از کجاست؟ کتاب یا معلمی دارید که ما خبر نداریم؟ البته در روایات هست که کتابی در اختیارشان هست مثل صحف انبیا، صحیفه فاطمیه، جعفر و امثال اینها. ولی حضرت فرمودند: «الامر اعظم و اوجب»، مسئله فراتر از اینها است. خداوند می‌فرماید: «وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحاً مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَ لَا الْإِيمَانُ وَ لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوراً نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا» (شوری/۵۲) پیامبر ما، ما کلمه روح را به شما ایحا کردیم یعنی با شما تکلم کردیم و آن کلمه‌ای که به شما ایحا و القا شد، کلمه روح بود و همه مقامات ایمان و همه کتاب الهی در این کلمه است. امام صادق (ع) در ادامه فرمودند که آن کلمه روح بعد از نبی اکرم (ص) به امام منتقل می‌شود و همینطور به امامی بعد از امام. بنابراین آن کلمه روح در محضر امام است. لذا ملائکه در شب قدر فرود می‌آیند: «تنزل الملائكة و الروح فیها باذن ربهم»، حتی در روایات ملاحظه فرموده‌اید هیچ ملکی برای هیچ امری هبوط نمی‌کند الا اینکه اول محضر امام می‌رود و اجازه می‌گیرد. خوب به حضرت عرض کرد مگر شما هم زیارت می‌روید. حضرت یک تعبیر بسیار بلندی فرمودند که بزرگان باید معنی کنند، حضرت فرمودند خدای متعال در هر شب جمعه هبوط می‌کند به کربلا. این هبوط، هبوط جسمانی نیست. رحمت الهی در کربلا نازل می‌شود، کربلا غوغا می‌شود. لذا فرمود وقتی کربلا مهبط می‌شود، ملائکه و ۱۲۴ هزار پیامبر و اوصیایان از سماوات می‌آیند. می‌دانید که آنها در سماوات غرق در



عوامل مختلفی می‌تواند داشته باشد. گاهی اوقات ریشه الفت یک نیاز مشترک مادی است؛ کما این که در علوم اجتماعی وقتی شکل گیری جوامع بشری را می‌خواهند تحلیل بکنند از جوامع ساده و جوامع پیچیده و صنعتی و فرا صنعتی امروز همین طور تحلیل می‌کنند. می‌گویند: نیازهای مشترکی انسان‌ها داشتند و همچنین خطرات و تهدیدات مشترک و میل به بهره برداری بیشتر از طبیعت؛ این عواملی که در درون انسان بوده این‌ها را دور هم گرد آورده و آرام آرام تجمع‌ها شکل گرفته و نیازهای غریزی موجب پیدایش خانواده شده است؛ کم‌کم افراد و فرزندان دور هم جمع شدند؛ قبیله‌ها و عشایر و زندگی‌های روستایی شکل گرفته و زندگی‌های روستایی به زندگی‌های شهری با روابط پیچیده‌تر منتهی شدند.

پس ریشه‌اش را نگاه بکنید آن چیزی که مبدأ پیدایش الفت‌های اجتماعی و ساماندهی‌ها و قرارها و قانون‌هاست. عمدتاً نیازهای مادی است؛ ولی آیا واقعاً الفت به همین جا برمی‌گردد یا می‌شود یک الفت‌های پایدار حول یک سلسله معارف دیگری شکل بگیرد؟! انبیا هم محور الفت بودند ولی الفتی که ایجاد می‌کردند بر محوری بیش از نیازهای طبیعی انسان‌ها بوده و به انسان‌ها یک درکی به اندازه قدر و اندازه خودشان از عوالم غیب و توحید می‌دادند و کم‌کم فرهنگ و ملت و دینی می‌آمده که ارتقاء ظرفیت در انسان‌ها ایجاد می‌کرده و مدار الفتشان را رفعت می‌بخشیده و الفتشان بر محور فقط منافع مادی نبوده که همین منافع مادی منشأ درگیری هم بشود.

فت پایدار جز بر محور اله حقیقی شکل نمی‌گیرد. همیشه محور الفت‌ها آله هستند، معبودها هستند که ما را دور هم جمع می‌کنند. هر وقت معبودهایمان با هم فرق کرد با هم سر معبودهایمان درگیر می‌شویم. فرض کنید اگر معبود ما امکانات مادی شد، سر این معبود با هم دیگر درگیر می‌شویم. نکته مهم این است که این معبودها هیچ کدام ظرفیت ایجاد الفت را ندارند. نه معبودها نه پرچمداران. برای رسیدن به یک اهدافی معبودهایی را انتخاب می‌کنند و دور هم جمع می‌شوند و بعد دولت‌ها و قدرت‌هایی شکل می‌گیرند و انسان‌هایی محوری می‌شوند. نه آن آله و نه این اولیا نمی‌توانند محور یک وحدت پایدار بشوند، الا این که برگردد به خدای متعال. اله حقیقی می‌تواند محور وحدت حقیقی شود. کما این که از نظر قرآن وحدت حقیقی عالم و الفتی که در کل کائنات است به وحدت اله برمی‌گردد «لَوْ كَانُ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (انبیاء/۲۲)؛ یعنی اگر عالمین دو اله داشت حتماً در عالم فساد می‌شد و بین عوامل درگیری پیدا می‌شد. آن چیزی که همه عالم را به یک الفت و هماهنگی رسانده اله واحد است. پس الفت می‌تواند بر محور عوامل مختلفی شکل بگیرد. آن الفتی که پایدار است و ماندنی است الفت بر محور توحید و بر محور ائمه حق است، الفت بر محور ائمه حق ایجاد می‌شود که در زیارت جامعه به آن اشاره شده «وَ اُنْتَلَفَتِ الْفِرْقَةُ»؛ یعنی تفرق‌ها با شما به اختلاف می‌رسند. در جای جای قرآن و در خطب نهج البلاغه آمده که خدای متعال بر محور نبی اکرم (ص) یک الفت عظیم ایجاد کرد. می‌شود الفت بر محور یک پیغمبر واقع شود.

سؤال اینجاست که آیا می‌شود بر محور یک پیغمبر و یک دین یک الفت عظیم شکل بگیرد؟ در علوم اجتماعی گاهی اوقات می‌گویند وضعیت طبیعی و جغرافیایی محور پیوندهای اجتماعی خاص می‌شود. من بی‌ش از این عرض می‌کنم؛ در زیارت اربعین این جمعیتی که زیارت می‌روند از کشورهای مختلف هستند. در عراق این رحله و این کوچ آیا مبدأ یک الفت اجتماعی می‌شود یا نه؟ آیا واقعاً یک انس و الفت و محبتی پیدا می‌شود؟ آن‌هایی که رفته‌اند و نرفته‌اند می‌دانند این انس و الفت کم‌کم از این رحله و کوچ تبدیل به یک الفت اجتماعی می‌شود و حول این الفت، جامعه شکل می‌گیرد. حالا سؤال می‌کنم این انس و الفتی که بین زائرین و مجاورین و بین صاحب‌خانه‌ها و مسافران در ایام زیارت اربعین در این کوچ و مسافرت اتفاق می‌افتد این الفت بر محور چیست؟ آیا الفتشان بر

محور رنگ است؟ زبان است؟ جغرافیا است؟ نژاد است؟ بر محور یک ولی خداست. بر محور سیدالشهدا (ع) است؛ یعنی محبت سیدالشهدا علیه السلام می‌تواند محور این الفت شود. یک کم عمیق‌تر نگاه کنیم و از بالا ببینیم، این تجلی سیدالشهدا (ع) در قلوب است که این‌ها را حول هم جمع می‌کند. من به ذهنم می‌آید اربعین یک تجلی از عصر ظهور و یک تجلی از امام است؛ یعنی نشان می‌دهد وقتی امام در روابط اجتماعی در عصر ظهور تجلی بکند چه اتفاقی می‌افتد؟ پس این الفت تجلی امام است. الفت حول الامام است؛ یعنی بر محور محبت امام یا به تعبیر دیگر بر محور ولایت امام است. بر محور شئون امام یک اتفاقی می‌افتد و این الفت می‌تواند تبدیل به یک الفت پایدار اجتماعی شود. شما اگر آثارش را پی‌جویی کرده و پایش علمی بکنید خواهید دید این سفر اربعین چقدر در الفت عمومی جامعه مؤمنین و به خصوص جامعه محبین سیدالشهدا علیه السلام و شیعیان حضرت مؤثر است. چه نوع الفت ماندگار ایجاد می‌کند.

در کرپلا در زیارت اربعین انسان احساس می‌کند که همه همدیگر را دوست دارند و آن تعلقات ریخته است. رئیس یک عشیره که در عشیره نمی‌توان به او گفت که بالای چشمت ابرو است، پای زائران را می‌شوید و التماس می‌کنند که لباس‌هایتان را به من بدهید که بشویم و خستگی آنها را در می‌کند. یعنی همه حول الامام هستند. این رابطه محبت آمیز حول امام، باید دائمی بشود و اتفاقاً شده است. در عراق و ایران جامعه شیعی حول امام شکل گرفته است. امام باید محور تشکل اجتماعی باشد و همه روابط ما حول امام شکل بگیرد. یکی از عواملی که حجاب‌ها را کنار می‌گذارد و ما می‌توانیم رابطه حقیقی‌مان را ببینیم و با هم احساس تباين نکنیم، زیارت الامام است. وقتی روابط ظلمانی کنار می‌رود آن وقت با زیارت روابط حول امام احیاء می‌شود.

در سراسر این سیر، ظهوری از امام (ع) وجود دارد. مظاهر این ظهور ظاهراً در زیارت‌های دیگر نیست. نه این شور و هیجان هست، نه این فداکاری و نه این از خودگذشتگی‌ها و رنگ باختن عواملی مانند ملیت، قومیت، ثروت، مکتب، ریاست و عشیره. خادم بودن و مخدوم بودن همه را می‌شود. به همین دلیل است که هرکس در اربعین به کرپلا می‌رود احساس می‌کند که همه زائرین و خادمین، برادر هستند. دو جامعه که دشمن آن‌ها را هشت سال با هم درگیر کرده است با هم احساس برادری می‌کنند. در حالی که اگر یک خون از قبیله‌ای می‌ریختند سال‌ها با هم نزاع می‌کردند. ولی اینجا هشت سال با هم جنگیده‌اند و بیش از دوپست هزار شهید از ایران و کشته‌های فراوانی از آن‌ها برجای مانده است. این دو جامعه با هم دشمن بوده‌اند. ولی چه چیزی این جراحات‌ها را به احسان تبدیل کرده است؟ اصلاً نمی‌توان اربعین و زیارت امام حسین (ع) را درک کرد. زیارت امام حسین (ع) و بعد اربعین به معنی حقیقی کلمه این دشمنی را به الفت تبدیل کرده و مرزهای جغرافیایی به تدریج کمرنگ می‌شود و تجمع شیعی حول امام (ع) شکل می‌گیرد.

#### ◆ اربعین؛ مشارکت اجتماعی در زیارت

مشارکت سطوحی دارد، اولین مرحله مشارکت، مشارکت قلبی است، در امر به معروف می‌گویند اولین مرحله امر به معروف، امر به معروف قلبی است، یعنی قلبت معروف را دوست بدارد، اولین مرحله نهی از منکر، نهی از منکر قلبی است که قلب از منکر بدش بیاید. ممکن است کسی به همین اندازه در عبادت دیگران شریک باشد. مثلاً دیگران به صحنه جهاد و قتال می‌روند و من ترس داشتم و نرفتم ولی وقتی از رشادت مؤمنین در مسیر دفاع از سیدالشهدا (ع) خبردار می‌شوم، لذت می‌برم. همین مقدار و به همین اندازه شراکت رخ می‌دهد؛ یعنی معروف را بفهمم و آن فعل و فاعل آن را دوست بدارم. یا مثلاً کسی اهل مسجد نیست ولی وقتی مردم از مسجد بیرون می‌آیند و سجاده‌هایشان دستشان است لذت می‌برد.

نقل شده است که جابر روز اربعین به زیارت سیدالشهدا

رفت. در آنجا به عطیه می‌گوید که ما در ثواب با شهدای کرپلا شریک هستیم. عطیه گفت چه می‌گویی درحالی‌که این‌ها زن و بچه‌هایشان بی سرپرست شدند و چنین و چنان شدند! چطور ما شریک هستیم؟ جابر از رسول خدا (ص) نقل می‌کند که از حبیبم شنیدم کسی که عمل قومی را دوست بدارد با آن‌ها شریک است.

کسانی که با این کاروان زائرین نرفته‌اند، دلشان با آنها باشد. و وسعت نیت داشته باشند. نیت غیر از هوس است. یعنی نیت داشته باشید که اگر مقدور شد سال آینده در میان زائران اربعین باشید. از الان برنامه ریزی کنید. موانع را رفع کنید، در ضمن حضور امام حسین (ع)



در سراسر این سیر، ظهوری از امام (ع) وجود دارد. مظاهر این ظهور ظاهراً در زیارت‌های دیگر نیست. نه این شور و هیجان هست، نه این فداکاری و نه این از خودگذشتگی‌ها و رنگ باختن عواملی مانند ملیت، قومیت، ثروت، مکتب، ریاست و عشیره. خادم بودن و مخدوم بودن همه را می‌شود. به همین دلیل است که هرکس در اربعین به کرپلا می‌رود احساس می‌کند که همه زائرین و خادمین، برادر هستند

روایت امروز

دائم است و همه عالم تحت پوشش خلیفه‌الله است.

#### ◆ حضور جوارحی

اصل زیارت حضور در محضر امام و تجدید عهد با امام است چه از دور، چه از نزدیک. مفاد زیارتنامه، مفاد عهدنامه است. این عهدنامه که در زیارت اربعین است خیلی لطیف است. مقامات امام، شهود امام و مقامات امام. بعد هم عباراتی است که ما را به رجعت امام می‌رساند که «امری لامرکم سلم ونصرتی لکم معدة» و ما را به نصرت و یاری و انتظار می‌رساند. یعنی ما شهادت می‌دهیم که این جریان شما در ظهور ائمه و رجعت ادامه دار می‌باشد. هدف ما از انتظار، این است که قلب تسلیم باشد و دنبال رأی امام باشد. تمام یاری‌مان، برای امام آماده باشد. و بعد هم «فمعکم معکم» پس ما باید به دو تا معیت برسیم: معیت در ظاهر و باطن و معیت دوره فعلی و دوره رجعت. معیت در پیروزی و رجعت و ظهور آنها و نیز معیت دوره‌ای که دوران غربت امام است. در روایت وارد شده بعد از اینکه دو ساعت از روز اربعین بالا آمد یعنی بین صبح و ظهر، امام حسین (ع) را با زیارتی که از امام صادق (ع) نقل شده زیارت کنید.

#### ◆ زیارت اربعین، تجلی اقامه توحید و ولایت

در واقع چون این واقعه یک تجلی از حقیقت ولایت و امامت ظاهر می‌شود و همه در این فضا تنفس می‌کنند که خلق‌ها و انگیزه‌ها را عوض می‌کند. امنیت ایجاد می‌کند و نگاه‌ها را عوض می‌کند. و البته عده‌ای در همین فضا می‌مانند و عده‌ای موقتی هستند. یعنی بعضی‌ها وقتی فضای اربعین به آن‌ها می‌خورد همیشه مشتاق می‌مانند. به بعضی از زائرین امام حسین (ع) می‌گویند: که شما تا قیامت تضمین شده‌اید و به بعضی‌ها می‌گویند: تا الان پاک شده‌اید، ولی خودتان مراقب باشید. گویا از وادی ایمن بیرون آمده‌اند و باید خودشان حواسشان را جمع کنند. ولی عده‌ای هم در این خلق می‌مانند و دائم اهل جود و تواضع هستند.

پس اربعین تجلی از اقامه حقیقت توحید و ولایت به

اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



وسيله زيارت است. همان طور که در حج داریم که تا وقتی این حج بپراست شما محفوظ هستید. و وقتی حج تعطیل شد، دینتان در معرض خطر قرار می‌گیرد. حج فقط عمل نیست بلکه اقامه توحید است. در روایت داریم که اگر پول نبود، امام باید پول بدهد تا عده‌ای به حج بروند تا حج تعطیل نشود. چون اقامه است و فرق این دو مثل نماز خواندن و مسجد ساختن است. مسجد ساختن اقامه نماز است. زیارت اقامه ولایت است. هم درخود انسان هم در محیط اجتماعی و هم در جامعه بشری. زیارت اربعین بستر اقامه حقیقت ولایت در جامعه شیعه و جوامع پیرامون است. حتی در مقیاس جامعه جهانی. و شما این را با کارناوال‌های جریان باطل مقایسه کنید و فرق اینها را دریابید.

#### ♦ اربعین، زیارت مشتاقین

برای زیارت اربعین سه ویژگی ذکر کردند و گفتند: زیارت اربعین مصداق زیارت مشتاقین است که فضائل و ثواب‌های بزرگی در روایات برای آن نقل شده است. ویژگی دوم و سوم این زیارت نیز این است که این زیارت، اقامه فرهنگ اهل بیت و جلوه‌ای از عصر ظهور است. ایشان در توضیح این دو ویژگی افزودند: بین اقامه، اشاعه و عمل فرق است. چنان که گاهی فرد، خودش نماز می‌خواند؛ گاهی مسجد می‌سازد و گاهی، فرهنگ نماز خوانی را ایجاد می‌کند و دیگران را نماز خوان می‌کند. زیارت و بخصوص زیارت اربعین، اقامه فرهنگ ولایت اهل بیت علیهم السلام است که در آن، مؤمنین عهده‌های ازلی خود را تجدید می‌کنند. زیارت اربعین، جلوه‌ای از عصر ظهور است که در آن نمونه‌هایی از اخلاق و فداکاری‌های حول معصوم شکل می‌گیرد.

مقام زائرین متفاوت است و هر کدام در یک وادی زیارت می‌کنند. ولایت یک وادی نامتناهی است و وقتی وارد می‌شوی، تمامش وادی ایمن و صراط الی الله است

و هر درجه‌ای مقامی دارد. این گویای این است که اگر کسی در شوق امام حسین (ع) زیارت برود، می‌تواند به این مقام برسد. مشتاقین می‌توانند این برکات را در زیارت امام حسین (ع) به دست آورند.

اما زیارت اربعین یکی از جلوه‌های زیارت مشتاقین است. یعنی همه کسانی که اربعین به کربلا می‌روند، قرض، فقر، بیماری و حتی جهنم و بهشت را در نظر ندارند بلکه مقصدشان خود امام حسین (ع) است. کسانی که در اربعین به زیارت کربلا می‌روند، خواب و غذا برای خودشان در نظر نمی‌گیرند. آن‌ها دنبال امام حسین (ع) هستند. در این صحنه‌ها اشتیاق به امام حسین (ع) می‌جوشد. هم این زائرین مشتاق هستند و هم کسانی که از این زائرین پذیرایی می‌کنند. گاهی یکسال زحمت می‌کشند که بتوانند یک روز از زائرین امام حسین (ع) پذیرایی کنند. در این پذیرایی همه حول محور امام جمع شده‌اند و همه تعلقات دیگر رنگ می‌بازد. مثل نژاد و رنگ و عرب و عجم بودن و... فرد پذیرایی کننده شأن خودش را فراموش می‌کند. گاهی او رئیس یک قبیله است ولی شئون خودش را کنار می‌گذارد و پای زائر را می‌شوید و خدمات می‌دهد. پس کسانی هم که پذیرایی می‌کنند دنبال چیزی نیستند و فقط دنبال شوق به امام حسین (ع) هستند. زائر هم در این مکان‌ها احساس غربت نمی‌کند و آنجا را مثل منزل خودش می‌داند.

این اربعین تجلی اربعین اهل بیت است. اهل بیت یک چله از کربلا رفتند و هر لحظه اشتیاق و شوق و معرفتشان به امام حسین (ع) بیشتر شده بود. تمام افراد کاروان که از کربلا می‌رفتند عارف به مقامات امام حسین (ع) بودند. بلاهای کربلا به شام و کوفه و بازگشت را طی کردند و هر لحظه مشتاق‌تر شدند. و با اشتیاق به کربلا آمدند. و زیارت مشتاقین حاصل شد.

یک تجلی از زیارت مشتاقین در اربعین واقع می‌شود.

هرچه به سمت ظهور نزدیک‌تر می‌شویم این تجلی پررنگ‌تر و فراگیرتر خواهد شد. این تلقی پیش می‌آید که اربعین نمونه‌ای از عالم ظهور است. که در عصر ظهور، همه حول امامشان جمع می‌شوند و مشترک المال هستند و توکل در آنها موج می‌زند. مالی در مقابل امامشان ندارند. یعنی دست در جیب هم می‌کنند که شما این را در اربعین می‌بینید. امنیت و تأمین رزق وجود دارد مثل دوره ظهور که یک نفر تنها از شهری به راه می‌افتد و احساس ترس نمی‌کند. لذا ذکر شده است که وقتی حضرت مهدی ظهور می‌کند ممکن است که بانویی طرفی از جواهرات، با خودش از این طرف عالم به آن طرف عالم حمل کند و احساس خطر نکند.

داریم که وقتی دستور داده شد که مسلمانان از مکه به مدینه بروند، مسلمانان نگران بودند. این آیه نازل شد که «وَ كَأَيُّ مَن دَأَبَةٍ لَّا تَحْمِلُ رِقَابَهَا وَ يَرْفَعُهَا وَ إِيَّاكُمْ» (عنکبوت ۶۰٪) چهارپایان و پرندگان غذایشان را با خودشان حمل نمی‌کنند. خدا روزی آنها را می‌دهد و تمام آنها سیر برمی‌گردند. این توکل است. شما در اربعین جلوه‌ای از توکل را می‌بینید که فردی به تنهایی راه می‌افتد و کسی هم گرسنه نمی‌ماند و همه پذیرایی می‌شوند. کسی بیش از نیاز بر نمی‌دارد. فداکاری و ایثار می‌کنند.

#### ♦ سلم قلبی، نتیجه زیارت اربعین

در باب برخی از فقرات زیارت اربعین می‌توان گفت: زائر وقتی در این زیارت شهادت می‌دهد، این شهادت بدین معنا است که در محضر خدای متعال به شهود نسبت به مقامات معصوم رسیده و این امر را با حقیقت وجودش معتقد می‌شود. نتیجه زیارت اربعین نیز آن چنان که در انتهای این زیارت آمده است تسلیم قلب، تبعیت محض رأی انسان و آماده بودن نصرت زائر برای پیروزی حضرت است. یعنی انسان باید به جایی برسد

## گزارشی از عملیات رسانه‌ای غرب در مواجهه با اجتماع اربعین حسینی

# وحشت رسانه‌های غربی از گسترش قدرت و نفوذ شیعیان

چند سالی است با فرا رسیدن موسم عزای حسینی و آغاز ماه صفر، راهپیمایی بزرگ اربعین به یکی از سرفصل‌های اخبار تحلیلی رسانه‌های غربی تبدیل می‌شود. اگرچه رسانه‌ها و تحلیلگران غربی به ندرت رویکرد یکسانی نسبت به یک موضوع اتخاذ می‌کنند [به عنوان مثال گاهی با سکوت مطلق، اهمیت موضوع را زیر سؤال می‌برند و گاهی با دروغ‌پردازی‌های حرفه‌ای، اصالت و کلیت آن را قلب و تحریف می‌نمایند] اما بررسی‌ها نشان می‌دهد در رابطه با موضوعی از قبیل اربعین حسینی و گردهمایی بزرگ شیعیان و دوستداران اهل بیت تنها راه چاره، ایجاد رعب و وحشت در دل مسلمانان است تا حتی الامکان با منصرف کردن مردم از شرکت در این گردهمایی از شکوه آن بکاهند و این شیوه سالهاست که رویکرد ثابت رسانه‌های غربی است.

متفکرین ضد اسلام و ضد شیعه در غرب که به انحاء مختلف مسئولیت تخریب و تضعیف دین مبین اسلام را بر عهده دارند از این فرصت استفاده کرده و در چنین ایامی با دنبال کردن خط خبری تحلیلی تفرقه بین مسلمین سعی دارند به هدف یوچ خود برسند. چنانکه سال گذشته و در آستانه اربعین، نیویورک تایمز در مطلبی -که سالهای پیش نیز به همین منوال منتشر کرده بود- نوشت: در سالهای گذشته اجتماع بزرگ اربعین ... هدفی آماده برای اعمال تروریستی گروه‌های افراطی سنی علیه شیعیان بوده است....

شگرد کثیف رسانه‌های اروپا صفت غربی در تحمیق مخاطبین با این پروسه شکل می‌گیرد: این رسانه ابتدا عظمت مراسم پیاده روی نجف تا کربلا و گردهمایی مسلمانان در کربلا را انکار نمی‌کند و بلکه در جای جای مطلب به آن اشاره می‌کند تا اعتماد مخاطب را جلب کند. در قدم دوم به ناامنی‌ها اشاره می‌کند و با کنار هم چیدن ماهرانه کلمات به این نتیجه می‌رسد که با وجود قطعیت خطر، شرکت در چنین مراسمی نهایت دیوانگی است. در همین حین از فرصت استفاده کرده و سعی می‌کند شیعیان را رو در روی اهل تسنن قرار دهد در حالی که همه می‌دانند بخش عظیمی از شرکت کنندگان در این مراسم از اهل تسنن هستند.

نیویورک تایمز همان رسانه‌ای است که ده سال پیش گزارش خود در خصوص اربعین حسینی را با این تیتر عجیب منتشر کرد که مردم با پای پیاده و الاغ... خود را به کربلا رساندند! از رسانه‌ای به با تجربگی نیویورک تایمز بعید است که تصور کنیم انتخاب تیتر ناآگاهانه و غیرعمدی بوده زیرا تحریریه حرفه‌ای این نشریه تیمی کاملاً حرفه‌ای است. پس بحث سلیقه نابجا در انتخاب تیتر منتفی است. حال سؤال اینجاست که در همان سالهای آغازین شکوه پیاده روی اربعین، پیش بینی چه خطری از این اجتماع عظیم را داشتند که از بین تمامی ابعاد آن موضوع، به استفاده از الاغ برای

رسیدن به مقصد در تیتیر بسنده می‌شود؟! شاید در نگاه اول اینگونه به نظر برسد که چنین تحلیل‌هایی به دلیل ذهنیت منفی مسلمانان نسبت به رسانه‌های غربی است و حقیقت ندارد. اما با دقت و مقایسه رویکرد آنان نسبت به رویدادهای مشابه صحت آن را اثبات می‌کند: آنان هیچگاه نسبت به اجتماعات مسیحیان و یهودیان و دیگر ادیان بدین شکل موضع نمی‌گیرند و تیتیر انتخاب نمی‌کنند.

در سال ۲۰۱۳، کانال فرانس ۲۴ در ابتدای گزارش خود در رابطه با اربعین، از بمب گذاری‌ها نوشت. سال پیش از آن به عنوان نمونه کریستین ساینس مانیتور نیز به همین نحو گزارش خود را آغاز کرده بود و ...

اما نکته دیگری که در خط خبری رسانه‌های غربی به چشم می‌خورد، صریح‌تر شدن آنان در بیان اهدافشان است. به عنوان مثال سال گذشته سایت خبری آتلانتیک در گزارش خود "به خطر گسترش قدرت و نفوذ شیعه در منطقه و جهان اشاره کرد و نوشت: اربعین فرصتی در اختیار شیعیان عراق قرار داده تا هم به فرصت‌های اقتصادی بیشتری دست پیدا کنند و هم اینکه پایه‌های حضور خود در حکومت را استحکام ببخشند. این در حالی است که چند کیلومتر دورتر، هزاران نفر به دلیل جنگ‌های داخلی آواره شده و در کمپ‌های آوارگان زندگی می‌کنند.

همانگونه که دیده می‌شود، قدرت گرفتن شیعیان به قدری برای غرب نگران کننده است که حتی به اقتصاد فصلی و کوتاه مدتی مانند بهبود بازار در ایام منتهی به اربعین نیز حساسیت نشان می‌دهند گویی که بحران‌ها و مشکلات داخلی کشور شیعه عراق، با این رشد اقتصادی مقطعی حل می‌شود. گزارشگر آتلانتیک تا این حد را هم بر نمی‌تابد و با عتاب به دولت اسبق آمریکا می‌تازد که چرا پس از سرنگون کردن صدام، مراقب قدرت گرفتن شیعیان نبود! آری! تمام دغدغه غرب در همین چند کلمه نهفته است: قدرت گرفتن شیعیان! حال که نمود این قدرت در موضوعی با محتوای انقلابی و ضداستکباری همانند اربعین -که بزرگداشت حماسه قیام حسینی است- جلوه پیدا کرده، حساسیت موضوع



دولت مستعجل هم نیست. حضرت اگر فردا بیاید عالم را با یک تصرف متحول می‌کنند شاید هم مصلحت ندانند و بعداً ببینند. به هر حال حضرت کار خودشان را می‌کنند. ما باید به اندازه‌ای که از آن طرف راه باز می‌شود برنامه ریزی کنیم. برنامه ریزی‌ها باید به این نکته معطوف شوند که قلوب متوجه شوند، بصیرت ایجاد شود، حرکت‌ها ایجاد شود و نسل‌ها و ادیان و خرده فرهنگ‌ها باید ساماندهی و سازماندهی شوند. البته متناسب با انتفاحی که از آن طرف ایجاد می‌شود. چون ما برنامه ریزی نمی‌کنیم و از آن طرف برنامه ریزی می‌شود.

برای مثال ما در ظهور حضرت چه نقشی داریم؟! این خود حضرت هستند که ظهور می‌کنند. ظهور یعنی ظهور حقیقت آن کلمه غیبی. البته ما باید خودمان را آماده کنیم و اقدامات ما باید متناسب با تجلیات آن طرف باشد. اصلاً معنی علامت ظهور همین است. یعنی ما باید بفهمیم که در کدام موقف هستیم تا خود را متناسب با آن موقف و برای حوادث بزرگ مهیا کنیم. چون اصل حوادث بزرگ از آن طرف شکل می‌گیرد و ما باید متناسب با گشایشی که از آن طرف شکل می‌گیرد عمل نماییم. به نظر می‌آید این روزها حضرت علائمی را نشان می‌دهند و گشایشی در حال اتفاق افتادن است. ما باید از علائمی که حضرت می‌دهند موقعیت را بفهمیم و عقب نیفتیم. ممکن است الآن ظرفیت شریک کردن ادیان دیگر را در زیارت اربعین نداشته باشیم ولی ظرفیت یکدست کردن جامعه شیعه و ایجاد همدلی و همفکری حول اربعین را داریم. یعنی زیارت اربعین را به سفری تبدیل کنیم که نقطه مقابل گردشگری غربی باشد. گردشگری بستر توسعه است که در دنیا نمونه‌هایی برای آن معین کرده‌اند که همان شهرهای اصلی دنیای غرب هستند. ما عوض آن زیارت را داریم که بستر تحقق جامعه مهدوی است. باید دید بستر این کار چقدر آماده است تا به همان اندازه زیارت را در مقابل گردشگری سامان داد.

وقتی امام سجاد در قتل‌گاه فرمودند که مگر این بدن ولی خدا نیست که مقابل آفتاب است (زیرا آنها بدن کشته‌های خودشان را دفن کردند و بدن امام زمین مانده بود) البته امام سجاد می‌دانست اما زینب کبری تسلیت می‌دادند و فرمودند: پسر برادر من این گونه نمی‌ماند اینجا زیارتگاه می‌شود؛ رفت و آمد می‌شود؛ یعنی زینب کبری امروز را واقعاً می‌دیدند. پس این طور نیست که یک امامی که به میدان می‌آید نمی‌داند چه اتفاقاتی دارد در عالم می‌افتد و فعلش یک فعل محدود است. هم امام فعلش نامحدود است و هم نقشه دشمن نقشه‌های بزرگی است. امام با یک دشمن بزرگ روبرو است که شیطنت می‌کند و پیچیده عمل می‌کند.

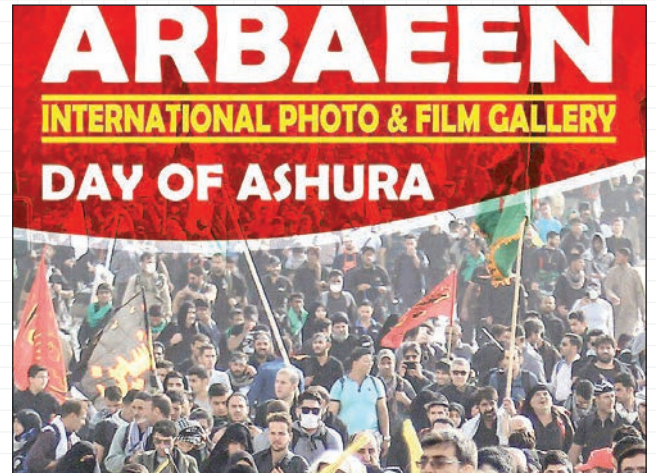
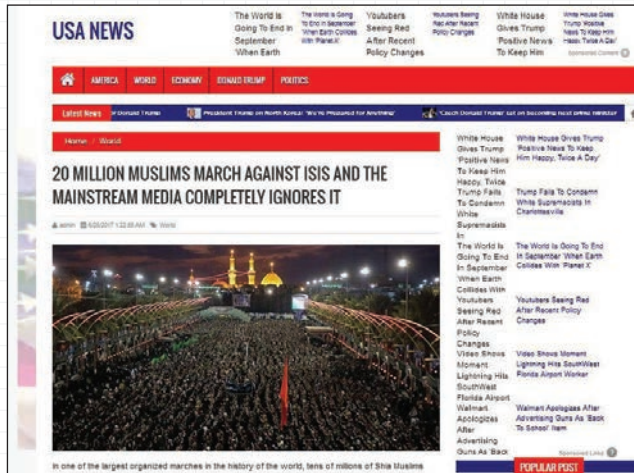
♦ زیارت اربعین، زمینه سازی برای ظهور

اربعین ظرفیت تبدیل شدن به یک نقطه کانونی را دارد و تا کنون این ظرفیت را نشان داده است. البته باید توجه داشت که این ظرفیت‌های تاریخی در مراحل مختلف ظهور پیدا می‌کنند و باید مرحله تاریخی‌اش فرابرسد. فرض کنید کعبه پیش از اسلام هم بوده ولی بعد از اسلام موقعیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. در زمان حضرت ابراهیم (ع) نیز موقعیت داشته که قرآن فرموده: «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ» (آل عمران/۹۶) ولی باید در دین نبی اکرم (ص) ضرب شود تا به موقعیت حقیقی خودش برسد. ما وقتی می‌خواهیم نسبت به این گونه حوادث تصمیم بگیریم باید متناسب با ظرفیت حقیقی آن برنامه ریزی کنیم. در غیر این صورت از آن حقیقت پیش می‌افتیم و حادثه خراب می‌شود. یعنی آن دست باطنی که مسئله را پیش می‌برد. در عین اینکه ظرفیت حقیقی در اربعین است. اگر متناسب با این مرحله شناسایی نشود، برنامه ریزی‌ها از آن سبقت می‌گیرند. سپس به نتیجه معکوس می‌رسد. البته هدف ما

که هیچ رأیی در برابر امر معصوم نداشته باشد. کسی که در عرض معصوم رأیی دارد؛ در برابر معصوم، برای خود دستگاه و دعوتی نیز می‌سازد. همه این آمادگی‌ها بر اساس آخرین عبارات زیارت اربعین انسان را به دو همراهی با معصوم می‌رساند، همراهی در ظاهر و همراهی در باطن. یعنی انسان هم باید در زمان غیبت امام معصوم، با امام باشد و هم در زمان ظهور ولایت امام، امام را یاری و همراهی کند.

♦ گردهمایی اربعین؛ آینده‌نگری امام معصوم

شما نسبت به سیدالشهدا واضح می‌بینید که آیا سیدالشهدا واقعاً با این زیاد می‌جنگید؟ این زیاد چه کسی است که سیدالشهدا به میدان او بیاید؟ آیا با شمر می‌جنگید؟ یا سیدالشهدا یک جریان عظیم تاریخی به راه انداخته که این جریان منتهی به ظهور می‌شود. حالا ما الان می‌بینیم که یک موج آن همین مجالس است؛ یک موجش جریان اربعینی است که شما می‌بینید؛ این جریان اربعین یک جریان هزار و ۴۰۰ ساله پشت سر دارد. لذا که دشمن نه می‌تواند جلوییش را بگیرد و نه می‌تواند مثلش را بیافریند. امام هم وقتی می‌آید در میدان یک کار عظیم می‌کند. این نیست که امام حسین زمان خودش را می‌دید و این زیاد را؛ بلکه امام حسین همه تاریخ را می‌بیند و تصرف می‌کند برای اینکه انسدادی که با جریان سقیفه و بنی امیه در تاریخ بشر پیش آمده این انسداد را بازگو کند؛ زیرا مسیر حرکت حق منسد شده است و حضرت این انسداد تاریخی را باز می‌کنند. اینگونه نیست که شما خیال کنید امام حسین مثلاً یک جنگی کنار نهر فرات سال ۶۱ انجام داده و تصادفاً در حال حاضر موجش جهان را گرفته است. کار امام کاری بود که همه آنچه که شما می‌بینید به دنبال عاشورا اتفاق افتاده است امام می‌دید.



که صدای خود آمریکایی‌ها را نیز درآورده است. اما نکته مثبت و دلگرم کننده ماجرا اینجاست که عشق خالص مسلمانان به اهل بیت و سیره عملی آنان به قدری وسیع است که انکار آن ممکن نیست و رسانه‌هایی که عادت به فریب مخاطب از طریق کتمان حقایق و نپرداختن به آنان داشته‌اند را مستأصل و وادار به اقرار کرده است که اربعین بزرگترین و اثرگذارترین اجتماع مذهبی دنیاست.

پی‌نوشت:

- 1 - <https://www.nytimes.com/2016/11/24/world/middleeast/islamic-state-bombing-shiites-iraq.html>
- 2 - <http://www.france24.com/en-20130103/shiites-iraq-karbala-arbaeen-muslim-rituals>
- 3 - <https://www.theatlantic.com/international/archive/10/2016/iraq-shia-isis-sistani-shrine/505520/>
- 4 - <https://www.foreignaffairs.com/articles/iran/24-10-2016/mapping-shiite-opinion>
- 5 - <http://www.usamedianews.com/Home/Article?563/title=20-million-muslims-march-against-isis-and-the-mainstream-media-completely-ignores-it>

مطرح غربی، برخی سایتهای خبری با رعایت اخلاق رسانه‌ای به گزارش این واقعه پرداختند. یواس‌آ مدیانیوز در گزارش خود با تخطئه رسانه‌های آمریکایی به آنان اعتراض کرد که چرا به جنبه‌های مثبت این اجتماع عظیم نمی‌پردازند. در این گزارش آمده است: قطعاً چنین اجتماعی که بدون هیچ ترس و واژه‌های در کشوری جنگ زده و منطقه و شرایطی تحت خطر صورت می‌گیرد بی شک می‌تواند به آرام شدن تنش‌ها [ی داعش در غرب] کمک کند. و عجیب است که هیچ کدام از رسانه‌های آمریکایی به این جنبه مثبت قضیه نمی‌پردازند. در بخش دیگری از این گزارش آمده است: متأسفانه رسانه‌های غربی در خصوص گزارش این اجتماع بسیار فریبنده عمل می‌کنند. آنان اگر ببینند عمل خوبی از مسلمانان سر می‌زند و یا اتفاقی مثبت می‌افتد یا درباره آن سکوت می‌کنند و یا بدون ذکر دین و مذهب افراد مورد بحث، درباره آن گزارش تهیه می‌کنند. اما اگر عملی منفی از یکی از آنان [مسلمانان] سر بزند حتماً دین و مذهب را به طور برجسته ذکر می‌کنند. به طور کلی گزارش‌های تهیه شده در این خصوص همگی درونمایه‌ای منفی دارند. همانطور که می‌بینید این آش به قدری شور شده است

بیشتر هم شده است.

قطعا اگر اجتماع شیعیان به دلیلی غیر از بزرگداشت قهرمان حماسه عاشورا برگزار می‌شد، نوع مواجهه رسانه‌های غربی نیز متفاوت از این می‌شد.

سایت خبری اندیشکده فارین افیرز<sup>۲</sup> نیز اربعین را فرصتی برای زمینه سازی طرح عقاید شیعه معرفی می‌کند و هر سال با حضور خبرنگاران و کارشناسان خود در بین شرکت‌کنندگان در راهپیمایی، از طریق نظرسنجی‌های مختلف تأثیر این رویداد بر مسائل مختلف را ارزیابی می‌نماید. به عنوان نمونه سال گذشته یکی از سوالات نظرسنجی طرح شده، درخصوص روابط آمریکا با مسلمانان، دخالت آمریکا در جنگ علیه داعش، و نتیجه توافق نامه هسته‌ای آمریکا و ایران بود. هدف نظرسنجی، کسب نظرات افرادی بود که حب حسین علیه السلام را در دل داشتند و به منظور بزرگداشت واقعه کربلا یعنی جانانه‌ترین دفاع از حق و قیام برای عدالت- به این سفر آمده بودند. این اندیشکده در صدد بررسی عقاید افرادی بود که تحت تأثیر درس ظلم ستیزی قرار داشتند که از امامشان فرار گرفته بودند. اما سواى رویکردهای خاص و جهت دار رسانه‌های



دکتر سید محمدرضا خوشرو:

# بایکوت اجتماع اربعین حسینی در رسانه‌های جهان نتیجه عکس داشته است

اشاره

در مسیر تحقق مدینه فاضله جامعه شیعی قدم بردارد. یکی از نکاتی که باید در همین بین مورد توجه قرار بگیرد درک و شناخت وظیفه رسانه‌ها در قبال ظرفیت عظیم اربعین و نقش آفرینی در تحقق اهداف جامعه شیعی یا توجه به قدرت رسانه است. در همین خصوص با دکتر سید محمدرضا خوشرو رئیس کارگروه رسانه کمیته فرهنگی ستاد اربعین حسینی و از پژوهشگران و اساتید عرصه رسانه کشور در خصوص نقش و وظیفه رسانه در مدیریت گردهمایی اربعین حسینی (ع) و همچنین تحلیل رفتار رسانه‌های غربی در برخورد با این واقعه به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که به نظر خوانندگان محترم می‌رسد:

پیاده روی اربعین یکی از بزرگترین اجتماعات شیعیان و محبان اهل بیت (علیهم‌السلام) است که در سالهای اخیر با شوری بیشتر تبدیل به گردهمایی عظیمی از مسلمانان - از همه مذاهب گوناگون اسلامی و حتی غیر اسلامی - شده است. همین موضوع ظرفیتی عظیم و بی نظیر به این واقعه و رخداد دینی داده است؛ ظرفیتی که همانند آن را در هیچ زمان و مکان دیگری نمی‌توان مشاهده کرد و با درک موقعیت‌ها می‌تواند بهره برداری عظیمی در بستر همین گردهمایی صورت پذیرد. در این بین هرکس به فراخور نقش و جایگاه خود، باید به درک بهتر و عمیق‌تر وظیفه‌اش در قبال این ظرفیت بی نظیر پرداخته و

نخست را انتخاب کرده و طوری وانمود می‌کنند که گویا چنین اجتماع بزرگی در گوشه‌ای از دنیا که اتفاقاً زیر ذره بین رسانه‌های خبری جهان نیز می‌باشد، تشکیل نشده است.

برخی دیگر از رسانه‌ها عظمت و بزرگی این اجتماع را نادیده می‌گیرند و با کمترین پوشش طوری وانمود می‌نمایند که گویا اتفاق مهمی رخ نداده است. دسته‌ای دیگر از رسانه‌ها با تحریف رویداد، تجمع زائران اربعین را نوعی زورآزمایی خیابانی و جاده‌ای و تلاش برای دامن زدن به جنگ مذهبی تفسیر می‌کنند.

**به نظر شما در فضای رسانه‌ای موجود سانسور یک رویداد مهم و بزرگ مثل اربعین حسینی (ع) جواب می‌دهد؟**

در این خصوص باید گفت که برخی از رسانه‌ها در بازه‌های زمانی مختلف از راهبردهای متفاوتی استفاده کرده‌اند. برای مثال تا زمانی مشخص، برگزاری مراسم را بایکوت کرده‌اند، بعد که متوجه می‌شوند، رویداد ارزش خبری دارد و نپرداختن به آن، هم اعتماد مخاطب را مخدوش ساخته و هم ممکن است از رقابت با رقیب در پوشش خبری باز بمانند، تغییر راهبرد می‌دهند و با پوشش قاب بندی شده و چارچوب سازی به بازتاب هدفمند رویداد می‌پردازند.

**بطور کلی نقش رسانه را در مدیریت و جذب مخاطبان در موضوع راهپیمایی اربعین حسینی (ع) چه می‌دانید؟**

باید توجه کرد که رسانه‌ها به دلیل قابلیت‌های گسترده در جذب مخاطب انبوه و توانایی شکل‌دهی به افکار عمومی، نقش مهمی در ایجاد و کنترل بحران‌ها دارند به نحوی که به جزء جدایی ناپذیر بحران‌ها تبدیل شده‌اند. رسانه‌ها نه تنها می‌توانند با آگاهی بخشی و ایفای نقش نظارتی خود از بروز بسیاری از بحران‌های بالقوه پیشگیری کنند یا در صورت بروز بحران‌ها به کنترل و مهار آنها بپردازند بلکه فراتر از آن می‌توانند به فرصت‌سازی از بحران‌ها نیز همت گمارند. فرصت‌سازی از بحران، غایت ارتباطات بحرانی و به تعبیری مدیریت بحران است که الزامات خاص خود را می‌طلبد.

در مرحله پیش از بحران کارکرد آموزش و فرهنگ‌سازی رسانه‌ها بیشتر حائز اهمیت است.



برخی از رسانه‌ها در بازه‌های زمانی مختلف از راهبردهای متفاوتی استفاده کرده‌اند. برای مثال تا زمانی مشخص، برگزاری مراسم را بایکوت کرده‌اند، بعد که متوجه می‌شوند، رویداد ارزش خبری دارد و نپرداختن به آن، هم اعتماد مخاطب را مخدوش ساخته و هم ممکن است از رقابت با رقیب در پوشش خبری باز بمانند، تغییر راهبرد می‌دهند و با پوشش قاب بندی شده و چارچوب سازی به بازتاب هدفمند رویداد می‌پردازند

روایت امروز

آن می‌کاهند، سپس آن را پوشش می‌دهند. (ج) تحریف رویداد به معنای تغییر ویژگی‌های خاص آن واقعه است. درباره مراسم اربعین، برخی رسانه‌ها راهبرد

**مدل مواجهه رسانه‌های غرب با پدیده پیاده روی اربعین حسینی (علیه السلام) چیست؟**

مراسم عظیم اربعین حسینی در این سالها و درست در برهه‌هایی از زمان که قرائت‌های جعلی از دین مبین اسلام، بیش از پیش به اسلام هراسی و بعضاً شیعه هراسی در سطح جهان منجر شده است، یکی از بزنگاه‌های تاریخی عصر حاضر است.

از کنش فعال بیش از بیست میلیون انسان آزاده در مناسکی که حیات اجتماعی جامعه شیعی را از دیگر جوامع متمایز می‌سازد، ویژگی‌هایی به عموم مردم جهان منعکس می‌شود که با تصاویر بازنمایی شده از هر نوع اسلام انحرافی مورد حمایت دشمنان اسلام و انسان متفاوت است.

می‌توان مهم‌ترین ویژگی‌های این راهپیمایی عظیم را مواردی همچون: یکپارچگی در عین گستردگی، انسجام در عین ازدحام، رقابت در رفاقت و بخشندگی، مراقبت و حفاظت در عین از خودگذشتگی، صلابت و اقتدار در عین لطافت و عطف، تکریم میزبان و تعظیم میهمان و ... دانست.

بنابراین، بررسی نقش رسانه‌ها در این رویداد رسانه‌ای (Media Event) که از تشکیل یک اجتماع بزرگ دینی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در قالب انبوه خلق یا هر نوع گردهمایی عظیم انسانی دیگر، راهبردی و اولویت‌دار است؛ چراکه رسانه‌ها یکی از عوامل اثرگذار در جریان سازی، ساماندهی و هدفمند سازی حرکت‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هستند.

لکن، علی‌رغم اینکه مراسم بزرگ اربعین از هفت نوع ارزش خبری مشهور، حداقل سه نوع از آنها را داراست ولی عمده رسانه‌های حرفه‌ای جهان به نحو مطلوبی به آن نمی‌پردازند که این مسئله جای تأمل دارد. رسانه‌های مختلف در مواجهه با رویدادی که مطلوب و همسو با سیاست‌ها و خط‌مشی‌های رسانه‌هایشان نباشد یا محدودیت و ممنوعیتی از طرف نهادهای حاکمیتی‌شان داشته باشند، معمولاً سه نوع رویکرد دارند:

(الف) بایکوت خبری به معنای توجه نداشتن به رویداد و عدم پوشش رسانه‌ای.

(ب) تقلیل و تخفیف خبر رویداد به گونه‌ای که از ویژگی‌های خاص آن رخداد، مانند بزرگی و اثرگذاری

اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



اگر آرایش رسانه‌ای را «طراحی و استقرار بهترین ترکیب جبهه رسانه‌ای و چیدمان مناسب منابع در رسانه‌ها برای دستیابی حداکثری به اهداف و مأموریت‌ها» بدانیم باید بپذیریم که برای دستیابی به اهداف کلان در حرکت‌های جمعی به‌ویژه در ابعاد بین‌المللی نیازمند آرایش رسانه‌ای انواع رسانه‌های مجازی و نوین به همراه رسانه‌های سنتی نظیر رادیو، تلویزیون، مطبوعات و خبرگزاری‌ها به صورت دقیق و برنامه‌ریزی‌شده هستیم؛ پس جهت طراحی این نظام و آرایش رسانه‌ای نیازمند تدوین رویکردها، اصول و سیاستها، راهبردهای مبتنی بر کارکردهای رسانه‌ای و باید و نبایدهای دربرگیرنده یک نظام رگولاتوری رسانه‌ای برای فعالان انواع رسانه‌ها در اربعین هستیم

روایت امروز



به منظور تحقق راهبردهای ذکر شده، ضروری است سیاست‌ها و بایسته‌هایی توسط فعالان رسانه‌ای رعایت شود و مهم‌ترین این سیاست‌ها عبارتند از:

- واقع‌نمایی رویدادهای مراسم و پرهیز از ایجاد توقعات کاذب و انتظارات بیش از حد برای زائران
- برجسته‌سازی انواع اقدامات مشترک و وحدت آفرین میان مردم ایران و عراق
- تأکید بر حفظ نظم و رعایت قوانین کشور بویژه کشور میزبان همراه با آموزش قوانین و پرهیز از انعکاس برخی از نابسامانی‌ها که ممکن است منجر به بروز هرج و مرج شود.
- لزوم حفظ شأن و شرایط ویژه انواع سوزها اعم از کودکان و زنان یا نمایش چهره افرادی که ممکن است بعدها در کشور خود با مشکلات امنیتی مواجه شوند

• توجه بیشتر به باززمانی حضور نخبگان (حوزوی، دانشگاهی و مشاهیر) در مراسم اربعین حسینی (ع)

- ترغیب هدفمند به سرمایه‌گذاری و مشارکت مردم و نهادها در تأمین نیازها (فرهنگی، خدماتی و ...)
- ترویج فرهنگ سیاست‌گذاری در برابر میزبانی عراقی‌ها در همه حوزه‌ها بخصوص خدمات امنیتی و رفاهی

• بیان جایگاه و منزلت زیارت اربعین و تبیین کارکردهای آن، چه برای حاضرین و چه راه‌های بهره‌مندی معنوی از فرصت اربعین برای غایبان زیارت

• تأکید بر فرا مذهبی و فرا دینی بودن زیارت اربعین (تعلق امام حسین به همه بشریت).

• تبیین شاخصه‌های فرهنگی مردم عراق و آموزش مهارت‌های ارتباطی و ارتباطات میان فرهنگی

• توجه به نقش و حضور مرجعیت معظم شیعه در راهبری معنوی اجتماعی مراسم اربعین

• توجه و تبیین انواع گفت‌وگوهای صحیح اعم از مقاومت اسلامی، انقلاب اسلامی، وحدت اسلامی، همکاری جهانی و ...

• بسط زمانی و مکانی زیارت اربعین حسینی (ع)

• توجه به پیشینه زیارت اربعین از حضرت امام سجاد (ع) تا علمای معاصر و پرهیز از بدیل سازی دیگر مناسک دینی در مقابل اربعین

اربعین می‌تواند چند گزینه زیر باشد:

۱. پوشش حداکثری و تلاش برای خروج از بایکوت رسانه‌های حرفه‌ای جهان؛
۲. قاب‌بندی (Framing) صحیح از صحنه‌های مؤثر مراسم برای انواع مخاطب داخلی و جهانی؛
۳. ارتقای دانش و معرفت مخاطبان درباره شخصیت امام حسین (ع)، عاشورا، اربعین و اسلام ناب محمدی (ص)؛
۴. تبدیل جریان عاطفی اربعین و شور حسینی به شناخت و معرفت عقلانی و پایدار؛
۵. توسعه و تعمیق معارف و ارزش‌های اربعین در سبک زندگی روزمره انسانها؛
۶. آگاهی‌بخشی، آموزش، بسیج عمومی، اطلاع‌رسانی، تبلیغ و تهییج رسانه‌ای در سه مقطع زمانی پیش از مراسم، حین مراسم و پس از مراسم اربعین.

**برای تحقق مأموریت‌ها و اهداف فوق، چه راهبردهایی لازم است؟**

بر اساس رصد و مطالعاتی که صورت گرفته است بنده راهبردهایی را که به نظر ضرورت دارد به اجمال بیان می‌دارم:

- اطلاع‌رسانی جامع، فراگیر و چندلایه
- آگاهی‌بخشی (تبدیل جریان عاطفی اربعین به تعقل و معرفت)

• آموزش همگانی در ایجاد فهم مشترک

• تبیین مقررات و سبک زندگی، فرهنگ پذیری و جامعه‌پذیری از طریق رسانه‌ها (گسترش و نهادینه کردن فرهنگ محبت به اهل‌بیت و تبدیل آن به معرفت و شناخت و هنجارسازی)

• یکپارچه‌سازی توسط رسانه‌ها (تعمیم تجربه، عواطف معنویت و معرفت عقلانی)

• برجسته‌سازی رسانه‌ای (ظرفیت گسترده معنوی اربعین برای تأثیر فردی و اجتماعی)

• کارکرد مدیریت بحران‌های احتمالی توسط رسانه‌ها (پیشگیری، مصون‌سازی و مدیریت بحران برای بهره‌مندی معنوی بیشتر)، نظارت بر فرایند برنامه‌ریزی و اجرایی مراسم به نمایندگی از نهادهای متولی و مخاطبان

**برای تحقق راهبردهای فوق بایستی چه نوع سیاست‌گذاری‌هایی در رسانه‌ها صورت پذیرد؟**

رسانه‌ها به واسطه برخورداری از کارکرد نظارت بر محیط و همچنین تفسیر می‌توانند بحران‌های بالقوه و در حال شکل‌گیری را در محیط شناسایی و به مسئولان و کارگزاران گوشزد کنند.

همچنین باتوجه به شرایط جوی پاییز، ازدحام بیش از ظرفیت جمعیت، کمبود زیرساخت مناسب، وجود انواع گروه‌های مسلح غیررسمی، معارض و بعضاً تروریستی در عراق، برنامه ریزی دشمنان اعتقادی و سیاسی شیعیان و دولت‌های عراق و ایران و... هم لازم و ضروری است که اصحاب رسانه متناسب با این شرایط و سناریوهای احتمالی (حوادث و بلایای طبیعی، عملیات انتحاری، انفجار ناشی از خمپاره یا موشک، آدم‌ربایی، حوادث ناشی از ازدحام، حملات بیولوژیک و بیماری‌های واگیردار) و بروز گسترده شایعات سیاست‌های رسانه‌ای مقتضی را اتخاذ نمایند.

**وظیفه رسانه‌ها و فعالان رسانه در مواجهه با چنین رویدادی چیست؟ آن هم در حالی که رسانه‌های غربی با تاکتیک‌هایی که عرض کردید سعی در سانسور و یا تحریف این گردهمایی عظیم دارند.**

این نوع رویارویی با چنین رویدادی که ارزشهای خبری بسیاری دارد؛ وظیفه اصحاب و فعالان رسانه‌های حرفه‌ای، مستقل و آزاده را از قبل سنگین‌تر کرده و لزوم کار گسترده رسانه‌ای را برای خروج از این شرایط روشن و مبرهن می‌سازد.

اگر آرایش رسانه‌ای را «طراحی و استقرار بهترین ترکیب جبهه رسانه‌ای و چیدمان مناسب منابع در رسانه‌ها برای دستیابی حداکثری به اهداف و مأموریت‌ها» بدانیم باید بپذیریم که برای دستیابی به اهداف کلان در حرکت‌های جمعی بویژه در ابعاد بین‌المللی نیازمند آرایش رسانه‌ای انواع رسانه‌های مجازی و نوین به همراه رسانه‌های سنتی نظیر رادیو، تلویزیون، مطبوعات و خبرگزاری‌ها به صورت دقیق و برنامه‌ریزی‌شده هستیم؛ پس جهت طراحی این نظام و آرایش رسانه‌ای نیازمند تدوین رویکردها، اصول و سیاستها، راهبردهای مبتنی بر کارکردهای رسانه‌ای و باید و نبایدهای دربرگیرنده یک نظام رگولاتوری رسانه‌ای برای فعالان انواع رسانه‌ها در اربعین هستیم.

مأموریت‌های کلان رسانه‌ها در مواجهه با مراسم

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم





مسئول انجمن اربعین اروپا در گفت‌وگو با روایت امروز:

## باید جهانیان را به واسطه اربعین بیدار کنیم

آن که در معرفی تشیع به صورت مردمی و در نبود سازمان‌ها و ارگان‌های مدعی حرکت درستی صورت گیرد چند سالی است به طور خودجوش انجمن اربعین حسین اروپا توسط جمعی از جوانان مسلمان در اروپا به سرپرستی علیرضا رجبی شکل گرفته است. در همین رابطه با ایشان که یک تنه بدون حمایت هیچ سازمان و یا ارگان برای دفاع از تشیع و نیز احیای یک فعالیت فرهنگی و معنوی آستین همت بالا زده است و اصرار به گمنامی دارد به گفت‌وگو نشستیم. نکته جالب آن است که این مجاهد گمنام برخلاف تصورمان نه روحانی مبلغ بود و نه یک شخصیت آکادمیک که از جایی حمایت بشود بلکه وی در هلند به کار آزاد مشغول است که در راه اهل بیت همت گماشته است:

زیارت اربعین مورد تأکید اهل بیت (علیهم‌السلام) علمای دین بوده است، در چند سال گذشته که داعش برای انحراف جهان از اسلام تشکیل شد این زیارت به شکل نمادین به حرکت بزرگی بدل گشت؛ حرکتی که توانست تا حدودی خلاء سوءمدیریت‌ها و ناتوانی‌های فرهنگی در معرفی اسلام و تشیع را که سازمان‌ها و نهادهای مختلف در مقابل حرکت داعش باید از خود بروزمی‌دادند پر کنند. بسیار تاسف‌انگیز است وقتی می‌شنویم که مثلاً در برزیل تا مدت‌ها داعش مساوی با شیعیان ایرانی معرفی شده بود تا این‌که به خواست خدا با برگزاری مسابقات المپیک برزیل و تهدید ایرانیان توسط داعش این جنگ دروغین رسانه‌ای برملا شد. اما هم برای ثواب عظیمی که به آن سفارش شده و هم برای

اشاره

اربعین پای پیاده

جماعت خیلی کمی می‌آیند و متوجه شدند و از نظر کیفی هم هنوز ما خودمان چیزی از اربعین آن طوری که باید بفهمیم متوجه نشدیم هر سفری که توفیق پیدا می‌کنیم یک مقداری درمی‌بایم و آن هم لطف امام حسین (ع) است لذا اگر کار شود اربعین ظرفیت این را دارد تا دنیا را زیر و رو کند. مثلاً اعضای انجمن اربعین اروپایی در ایام محرم برای معرفی امام حسین (ع) در خیابان بروشور و بطری آب پخش می‌کنند و از حادثه عاشورا برای عابرین و مردم می‌گویند.

**فراخوان شما برای جذب افراد برای حضور در کاروان چگونه است؟**

فراخوان برای حضور و ثبت نام در کاروان زیارتی قبل از این به صورت ارسال ایمیل بود اما از وقتی که فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی همه گیر و زیاد شدند از طریق واتس‌آپ یا فیس بوک کار انجام شد بعد از آن سایتی زدیم و آنجا اطلاعات لازم را منتشر کردیم اخیراً هم دوستان در شبکه‌های افق و قرآن ما را همراهی کردند زیرا این شبکه‌ها در خارج از کشور بین مسلمانان مخاطبان زیادی دارد و راه مناسبی برای فراخوان ما هستند.

**چه قشری یا سن و جنسی بیشتر تمایل برای سفر دارند؟**

از چه کشورهایی برای اعزام با شما ثبت نام کرده‌اند؟ لطف و عنایت خدا و امام حسین (ع) شامل شد تا وارد این مسیر بشویم ان‌شاءالله که نیت و فعالیت هم برای رضای خدا باشد. از چند سال پیش بچه‌های انجمن که از جوانان مؤمن و مسلمان افغانی، ایرانی، عراقی، ترکیه‌ای، هلندی، فرانسوی و ... هستند وارد این کار شدند. سال اول گروه زیارتی ما کوچک بود تعدادی از آلمان و هلند و بلژیک شرکت کردند که بسیار تاثیرات زیادی داشت برای همین تصمیم گرفتیم کار را وسیع‌تر و بزرگتر کنیم بنابراین در اروپا فراخوان دادیم تا علاقه‌مندان به زیارت کربلا در راهپیمایی اربعین ثبت‌نام کنند بعد از آن از آمریکای جنوبی و آمریکای شمالی، آفریقا و نقاط مختلف دنیا ابراز تمایل کردند و برای ثبت نام حاضر شدند و همراه ما راهی شدند. به کمک خدا خیلی‌ها به ندای لیبیک یا حسین پاسخ دادند و اگر خدا بخواهد خادم این عزیزان هستیم.

**چقدر این زیارت در میان مسلمانان اروپایی شناخته شده است؟**

متأسفانه اربعین امام حسین (ع) و اهل بیت بین خود ما مسلمانان و محبین اهل بیت هم غریب و ناشناخته است چه برسد به غیرمسلمانان آن هم افرادی که در فضای کاملاً غیراسلامی هستند. از نظر کمی

**در ابتدا بفرمایید چطور شد به فکر راه اندازی کاروان اربعین شدید؟**

انجمن اربعین حسینی اروپا چند سالی است که شکل گرفته البته قبل از این هم کاروان داشتیم ولی به صورت رسمی ثبت نشده بود اما دوسه سال قبل انجمن رسمی شد و همچنان در خدمت زائران امام حسین (ع) در اروپا هستیم تا برای اربعین عازم عراق شوند. آقایان رحیم پورازغدی و پناهیان ما را در این حرکت یاری کردند و به نوعی به واسطه ایشان اربعینی شدیم دوسه سال پیش که برای راهپیمایی اربعین به عراق رفته بودیم با همراهی‌شان کار رسمی‌تر شد زیرا نمی‌خواستیم تنها تماشای با شیم چون حضور خوب است اما می‌بایست کاری حداقلی هم انجام داد و از آنجا که در اروپا هستیم و به کشورهای مختلفی رفته‌ام دوست داشتم تا در کنار زائران هموطن بستری ایجاد شود تا از آن طرف دنیا هم بتوانند در اربعین شرکت کنند و از برکات آن استفاده ببرند.

**در حال حاضر دفتر انجمن شما در کدام کشور است؟** مقر اصلی انجمن اربعین اروپایی در شهر «آرنهم» هلند قرار دارد، اما ثابت نیستیم و در تمام کشورهای اروپایی قرارگاه‌های این انجمن از روزهای آغازین ماه محرم برپا شده است و فعالیت مستمر دارند.

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



به حمدالله زائران اربعین از همه اقشار درهر سن و جنس وموقعیتی بودهاند و ما هم دنبال این نیستیم تا قشر خاصی را ثبت نام کنیم چراکه معتقدیم دین اسلام و عشق به امام حسین(ع) حد و مرز ندارد هر کس با هر ملیت و نژاد و موقعیت خاصی اگر خدا بخواهد راهی راهپیمایی اربعین می‌شود برای همین ما در فرم‌های ثبت نامی این طور موارد را قید نمی‌کنیم.

### چقدر با دانشگاهیان ارتباط دارید؟

ما در انجمن در فضای دانشگاهی و با دانشجویان ارتباط زیادی داریم و با برپایی نمایشگاه‌های مختلف به زبان هنر اعم از عکس و فیلم و میزگردهایی برای بحث با افرادی که اهل انصاف هستند و دوست دارند در این سیر نظام سازمانی جهانی نقشی داشته باشند این تعامل را بیشتر می‌کنیم.

### هزینه‌های سفر چطور تأمین می‌شود؟

هزینه‌ها را خود افراد متقبل می‌شوند البته برای این‌که فشار مالی کمتری ایجاد بشود و همه علاقه‌مندان بتوانند به کاروان اربعین بیایند و امکان ثبت نام داشته باشند چون همه در یک سطح مالی نیستند در طول سال بچه‌های انجمن تمام شرکت‌های هواپیمایی را رصد می‌کنند تا بتوانند با کمترین هزینه زائران را اعزام کنند و مشکلات مالی زیادی برایشان نباشد.

### برنامه‌ها و فعالیت‌های شما در کاروان چطور است؟

برنامه‌های کاروان جدا از کارهای خدماتی است برای همین در طول مسیر رفت و برگشت برای اعضای کاروان یک سری برنامه‌های فرهنگی و مذهبی در نظر داریم. هر سال تلاش می‌کنیم با کمک آقایان پناهیان و ازغدی به لحاظ تئوریک و نظری محتوای غنی و خوبی داشته باشیم و از ایشان استفاده کنیم تا یک بستر فرهنگی و معنوی مطلوبی توأمان برای کاروان ایجاد کنیم و بتوانیم از ظرفیت اربعین استفاده کنیم چون اعضا از کشورهای مختلفی هستند این فرصت خوبی است تا هرکدام سفیر اربعین در کشور خودشان بشوند.

### بیشتر از چه کشورهایی مسافر کاروان شما هستند؟

تاکنون از حدود سی کشور برای راهپیمایی اربعین حضور داشته‌اند. کشورهای اروپایی اعم از آلمان، هلند، بلژیک، فرانسه، اسکاندیناوی، ایسلند و... همچنین از کشورهای آمریکایی و آفریقایی هم ثبت نامی داشتیم که امسال به لطف خدا تعداد افراد متقاضی

برای ثبت‌نام به نسبت سالهای قبل بیشتر شده است و امیدوارم بتوانیم تاثیرگذاری مثبت و درستی در این قضیه مهم داشته باشیم و عطش علاقه‌مندان برای حضور در راهپیمایی اربعین را به اندازه وسیع برطرف سازیم.

### رسالت و هدف انجمن اربعین حسینی اروپا چیست؟

فعالیت‌های این انجمن در راستای وحدت بیشتر مسلمانان و همه ادیان و گروه‌های مذهبی در اروپا پیش می‌رود و برگزاری کلاس‌های آموزشی مانند آموزش زبان عربی، فارسی، کلاس‌های آشنایی با احکام، آموزش قرآن و خدمات امور خیریه و برگزاری تورهایی زیارتی به ایران، سوریه، عراق و حتی اعزام به حج تمتع از دیگر فعالیت‌های این انجمن است لذا باید گفت هدف و رسالت اصلی ما در راهاندازی کاروان اربعین در اروپا و یا آمریکا وحدت بیشتر مسلمانان و همه گروه‌های مذهبی است تا با استفاده از ظرفیت‌های بی‌نظیر اربعین حسینی در مسیر زمینه‌سازی ظهور امام عصر قدمی هرچند کوچک برداشته باشیم.

### چه مشکلات و موانعی بر سر راه داشته‌اید؟

مشکلات این است که زیرساخت‌ها کمی راحت بشود بهتر است، زیرا از اینجا نمی‌توان هزار نفر هزار نفر آماده و اعزام به عراق کرد چون که همه مردم آماده و مشتاق هستند و دوست دارند به اربعین برسند؛ متأسفانه از هیچ کانالی برای انجمن اربعین اروپا کمک خاصی نرسیده است، درباره نحوه ساماندهی این کاروان‌ها در عراق هم امسال در نحوه اسکان کاروان‌ها با مشکل مواجه شده‌ایم و به هر سازمان و نهادی که برای کمک رو انداختیم، جواب منفی شنیده‌ایم. همه اینجا در اروپا هتل دیده هستند و برای سفر تفریحی و گردشگری هم ثبت نام نمی‌کنند تا به دنبال هتل و اسکان خوب باشند، بلکه هدفشان ابرازعلاقه و ارادت به امام حسین (ع) و شرکت در مراسم عزاداری است همچنین برای لیبیک به ندای امام زمانشان عازم می‌شوند لذا فقط اگر حداقل‌هایی برای اسکانشان هم در نظر گرفته شود بسیار خوب است تا شرمندگی این عزیزان نشویم، مکان‌هایی مانند استادبوم ورزشی یا مدرسه به ما بدهند کافی است خیلی کار خوب و به‌موقع و بزرگی را می‌توان انجام داد، تا ما هم بتوانیم افراد بیشتری از اروپا به عراق برای راهپیمایی اربعین اعزام کنیم.

### سیاست غرب بخصوص رسانه‌ها در مواجهه با

### اربعین و چنین کاروان‌هایی چطور است؟

سیاست غرب که مشخص است آنها به خوبی می‌دانند این مسیر اسلام ناب محمدی است همان اسلامی که امام خمینی(ره) در انقلاب اسلامی ایران آن را زنده کرد که باعث بیداری مردم جهان می‌شود برای همین نسبت به چنین رخداد بزرگی تعمداً سکوت اختیار کرده‌اند، وگرنه رسانه‌های غربی بسیار فعال هستند، اینجا کوچکترین خبری اتفاق بیفتد بلافاصله در تمام رسانه‌های حقیقی و مجازی به اشکال مختلف منعکس می‌شود، آن وقت اخبار و تصاویر راهپیمایی عظیم و جهانی اربعین که از نظر کمیت و کیفیت بی‌نظیر است و دنیا را تکان می‌دهد را مطرح نمی‌کنند. به مدد خدا ما هر سال تازه مسلمانان بیشتری به اربعین می‌آوریم تا خودشان از نزدیک ببینند رسانه‌های غربی چه حرکت بزرگی را نشان نمی‌دهند آن‌ها نمی‌توانند جلوی این اتفاق را بگیرند و مانع روشنگری افکار عمومی بشوند.

### به نظر شما برای مقابله چه باید کرد؟

چون خدا نمی‌خواهد مسئله عاشورا و کربلای امام حسین (ع) در سکوت و انزوا بماند خودش یاری می‌کند تنها باید با نیت خالص و برای رضای او قدم برداشت به همین خاطر در مقابل دشمنی آگاهانه دشمنان اسلام ما می‌بایست به انعکاس همه جانبه و گسترده اربعین در اشکال مختلف بپردازیم اعم از برپایی نمایشگاه‌های عکس، ساخت فیلم، خبر و مطلب و... یعنی در عمل سعی کنیم تابوی رسانه‌های غربی را بشکنیم و به همه دنیا اربعین حسینی را معرفی کنیم. البته این را هم بگویم آن‌ها عددی نیستند که بخواهیم مقابله کنیم اگر برای اربعین درست کار بشود خودش بهترین شیوه است؛ متأسفانه هنوز برای اربعین درست کار نکرده‌ایم و این اتفاق مهم بین خود ما هم مظلوم است و نیاز به کار دارد؛ وقتی که ما درست کار کنیم و همه جای دنیا ستاد اربعین زده شود اهل هنر و فکر و رسانه و تمام گروه‌ها در کنار هم و با هم کارکنند با یک دید بین‌المللی و جهانی یقین بدانید خودش یک مقابله آن هم در عمل است، هدف ما اگر این باشد که از سر تکلیف و ادای وظیفه وارد میدان بشویم تا دنیا را به واسطه اربعین بیدار کنیم کافی و تاثیرگذار است حالا هرچقدر رسانه‌های غربی بیایند و درقبال اربعین سکوت کنند راه به جایی نخواهند برد.

### با توجه به تبلیغات داعش برای ایجاد ترس و رعب

### محدودیت‌ها و موانع برای سفر چیست؟

تبلیغات سوء غرب و سپاه‌نمایی آن‌ها زمانی طالبان بود و حالا داعش که تا ظهور ادامه داد البته در سال اول و دوم تاثیراتی داشت، اما حالا جواب عکس داده و خودشان دارند می‌بینند که درعراق صلح و امنیت وجود دارد. براساس نامه دوم مقام معظم رهبری این حرکت فراملی و مذهبی یک درد مشترک بین همه انسان‌هاست درنمایشگاهی هم که گذاشتیم به این مسئله اشاره می‌کنیم. ما اینجا به اروپاییان زائر می‌گوییم این حرکت تنها یک درد اسلامی نیست (البته برای قابل فهم بودن آنها این را می‌گوییم والا درد اسلامی است) این درد مشترک همه ماست. چه برای من مسلمان و چه برای شمای هلندی و آلمانی و هرملیتی که هستید گرگشاست. امام حسین به خاطر من و شما شهید شد تا ما به رشد و تعالی برسیم همه ما مدیون امام حسین(ع) هستیم اگر در این زمینه کارکنیم همراه می‌شویم و کسی ترس و وحشتی از داعش و بازی‌های تبلیغاتی‌اش ندارد، داعش دیگر دوره‌اش تمام شده و حاج قاسم سلیمانی هم پیام داد که بساطش جمع شده اینها عددی نیستند اگر ما کارمان را درست انجام بدهیم می‌توانیم اینها را دور بریزیم، اگر براساس تئوری اهل بیت(ع) درست کار کنیم هیچ کسی جلودار و مانع نمی‌شود ما نیازی به ادبیات ترس و رعب نداریم زیرا دین ما منطقی و عقلانی است هر کجا در هر مسیری هست می‌توانند وارد عمل شوند با ظرفیت اربعین و با مدد الهی می‌توان دنیا را زیر رو کرد.

فعالیت‌های این انجمن در راستای وحدت بیشتر مسلمانان و همه ادیان و گروه‌های مذهبی در اروپا پیش می‌رود و برگزاری کلاس‌های آموزشی مانند آموزش زبان عربی، فارسی، کلاس‌های آشنایی با احکام، آموزش قرآن و خدمات امور خیریه و برگزاری تورهایی زیارتی به ایران، سوریه، عراق و حتی اعزام به حج تمتع از دیگر فعالیت‌های این انجمن است لذا باید گفت هدف و رسالت اصلی ما در راهاندازی کاروان اربعین در اروپا و یا آمریکا وحدت بیشتر مسلمانان و همه گروه‌های مذهبی است تا با استفاده از ظرفیت‌های بی‌نظیر اربعین حسینی در مسیر زمینه‌سازی ظهور امام عصر قدمی هرچند کوچک برداشته باشیم

روایت امروز

اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶ شماره ششم



**حجت الاسلام و المسلمین دکتر عسگر دیرباز  
نماینده مجلس خبرگان رهبری:**

## راهپیمایی اربعین می تواند آغاز جنبشی برای نابودی رژیم صهیونیستی باشد



اشاره

پس از گذشت سال‌ها از قیام عاشورا هنوز آتش آن در دلها افروخته است و روز به روز بر تعداد کسانی که از وفاداری امام حسین و یارانشان الهام می‌گیرند افزوده می‌شود. مراسم اربعین نیز به عنوان مراسمی خاص مورد توجه همگان قرار گرفته به نحوی که هر سال باشکوه‌تر برگزار شده و به عنوان بزرگترین اجتماع شیعیان، اهمیت فراوانی در ابعاد سیاسی، مذهبی و اجتماعی پیدا کرده است.

از جهاتی حضور میلیونی شیعیان در این مراسم را می‌توان نمایش شکوه و عظمت آنان دانست که می‌تواند پیام مهمی به دنیا و مسلمانان منطقه صادر کند که شاید یکی از مهم‌ترین پیام‌ها ایستادگی در برابر ظالم زمان یا همان رژیم غاصب صهیونیستی می‌باشد.

بر همین اساس با حجت الاسلام و المسلمین دکتر عسگر دیرباز، نماینده مردم آذربایجان غربی در مجلس خبرگان رهبری و از اساتید فلسفه اسلام و غرب، در خصوص پیام گردهمایی میلیونی و بی نظیر شیعیان در اربعین به جهانیان و تأثیرات آن بر آینده جهان اسلام و وضعیت منطقه به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که به نظر خوانندگان محترم می‌رسد:

**آثار و برکات راهپیمایی اربعین حسینی برای شیعیان  
در ابعاد مختلف چه مواردی است؟**

زیارت اربعین حسینی (ع) مسئله‌ای است که در تاریخ کشور عراق وجود داشته است و همه ساله از سراسر عراق شیعیان و حتی اهل سنت در این رویداد شرکت می‌کردند. همچنین باید توجه داشت اربعین نگر داشت تنها مختص امام حسین (ع) است و در هیچ یک از ۱۴ معصوم چنین موضوعی وجود ندارد.

اینکه در سال‌های اخیر این مسئله به شکل گسترده‌تری در کشور عراق انجام می‌شود و از سایر کشورها در آن حضور پیدا می‌کنند عوامل مختلفی دارد. یکی از عوامل آن این است که در کشور عراق و در هنگام حکمرانی صدام امکان چنین گردهمایی وجود

نداشته است و پس از سقوط صدام چنین امکانی به وجود آمد.

در هنگام حکومت صدام در عراق به مشقت فراوان و با مخفی کاری توانستیم کتاب مفاتیح الجنان را بدست آوریم حال متوجه می‌شوید که در چنین شرایطی اجرای شعائر الهی و عزاداری تقریباً غیر ممکن بوده است.

در حال حاضر نیز همانگونه که برای اعمال حج همه مسلمانان حضور پیدا می‌کنند، برای زیارت اربعین نیز همه مسلمانان اعم از شیعیان و اهل سنت در آن حضور پیدا می‌کنند و زیارت امام حسین (ع) را انجام می‌دهند به جز وهابیان افراطی که با چنین مسائلی به طور کلی مخالف هستند.

اما مسئله‌ای که اینجا مهم است این است که راهپیمایی اربعین در رسانه‌های غربی به صورت کامل بایکوت شده است و قصد دارند تا این گردهمایی عظیم شیعیان در افکار عمومی جهان مطرح نشود و چنین اتفاقی مسئولیت ما را بیشتر می‌کند و اصحاب رسانه باید این حادثه را در سطح جهان معرفی نمایند. همچنین زیارت اربعین آثار تربیتی و اخلاقی فراوانی دارد. در اسلام تربیت امری مستمر است و در کنار اینکه ما مستمراً عبادت‌های خود را روزانه تکرار می‌کنیم باید زمینه‌های وجود داشته باشد تا بحث تربیت را در انسان‌ها به صورت فعال و با انگیزه نگه دارد. بنده مسئله اربعین را در این راستا می‌بینم و معتقدم که اربعین یک زمینه می‌باشد.

وجود امام حسین (ع) و قیام عاشورا به گونه‌ای است که دل هر آزاده‌ای را به طرف خود جلب می‌کند به گونه‌ای که به نحوه شهادت و جنگیدن ۷۲ نفر در برابر دست کم ۱۸ هزار نفر مطالعه و توجه فراوانی می‌شود.

شما می‌دانید شهادت ۷۲ نفر می‌توانست در کمتر از نیم ساعت انجام شود اما حادثه کربلا بیش از ۱ روز به طول انجامید پس قرار دادن رشادت‌ها و مظلومیت جبهه حق، شقاوت جبهه باطل و بی وفایی مردمان کوفه باعث می‌شود این رخداد تاریخی برای تمام جهانیان تابلویی از فضایل و اخلاق انسانی باشد.

شما می‌بینید که در راهپیمایی اربعین به دلیل همان جاذبه افراد در مسیر هر کاری که از دستشان بر می‌آید انجام می‌دهند تا به کربلا و امام برسند و تمام کارها و اعمال خود را برای چنین هدفی تنظیم می‌کنند. می‌توان چنین گفت که در واقع امام برای ما مقتدا است و مسیرمان را برای رسیدن به او تنظیم می‌کنیم. یکی دیگر از برکات این گردهمایی عظیم این است که با مشاهده جمعیت انبوه شیعیان در اربعین حسینی کسب هویت می‌کنیم و می‌توانیم برای قدم‌های بزرگتر با یکدیگر هم پیمان شویم و برای آیندگان تأثیر گذار شویم و معادلات جهانی را تغییر دهیم.

همچنین مهمان پذیر بودن مردم عراق نیز یکی دیگر از ابعاد این راهپیمایی عظیم است که این افراد هر آنچه که دارند را برای زائر کربلا در طبق اخلاص قرار می‌دهند تا بتوانند ذره‌ای خود را به امام حسین (ع) نزدیک کنند.

**در رخداد اربعین حسینی بیش از ۲۰ میلیون مسلمان  
به زیارت امام حسین (ع) می‌روند. به نظر جنابعالی این  
گردهمایی عظیم چه تأثیراتی بر روی آینده جهان اسلام  
خواهد گذاشت؟**

اگر ما بتوانیم بایکوت خبری این گردهمایی عظیم را از بین برده و بتوانیم در دنیای اسلام آن را یک حرکت سازنده و سیاسی-اجتماعی-فرهنگی تبلیغ و ترویج کنیم خداوند عنایت می‌کند و قلبهای مسلمانان را به سمت کربلا و امام حسین (ع) معطوف می‌کند و زمینه وحدت امت اسلامی فراهم می‌شود و در نتیجه سال به سال شاهد افزایش حضور مردم در این راهپیمایی خواهیم بود. همچنین به مرور در ذهن آزادگان جهان فارغ از دین و ملیت سؤال ایجاد می‌شود و باعث نزدیکی آنان به اهل بیت (سلام الله علیهم) و خداوند متعال می‌گردد.

**مهم‌ترین پیام عاشورا ایستادگی برابر ظالم بوده و  
در حال حاضر مهم‌ترین ظالم منطقه رژیم صهیونیستی  
می‌باشد. چگونه می‌توان از ظرفیت این راهپیمایی  
عظیم در جهت مقابله با رژیم صهیونیستی گام  
برداشت؟**

قطعاً راهپیمایی اربعین می‌تواند آغازی بر ایجاد جنبشی برای نابودی رژیم صهیونیستی از سطح کره خاکی باشد و باید هم چنین عملی صورت گیرد. علاوه بر عقل و فکر ما که چنین عملی را تأیید می‌نماید، تعلیم و آموزه‌های دینی هم این موضوع را القا می‌کند که شما نباید اهل ستم باشید و در عین حال در برابر ظالم بایستید.

زیارت اربعین و مکتب امام حسین (ع) نیز در



قدرت بیشتری در این مسیر به پیش روییم.  
**راهپیمایی ۲۰ میلیونی شیعیان در اربعین حسینی چه پیامی را برای دنیا مخابره خواهد کرد؟**

ابتدا در ذهن مردم سراسر دنیا سوالاتی در خصوص اهداف این حادثه بی نظیر ایجاد می‌شود که این موضوع باعث آشنایی آنان با مکتب امام حسین (ع) می‌شود البته که افرادی همچون گاندی و برخی از شخصیت‌های اروپایی و آمریکای لاتین از امام حسین (ع) الهام گرفته‌اند و تا قیامت هم افرادی خواهند بود که از قیام عاشورا برای حرکت در مسیر آزادگی الهام بگیرند.

همچنین مهمترین پیام برای مردم جهان این است که شیعیان به برکت وجود اهل بیت (سلام الله علیهم) می‌توانند چنین اجتماع عظیمی را داشته باشند و این اتفاق می‌تواند به گوش جهانیان برساند که ما محوری برای وحدت داریم.

بهترین محور برای وحدت مردم خداوند متعال و اولیای الهی هستند به این معنا که وقتی انسان به خداوند متعال علاقه‌ای پیدا می‌کند به دنبال آن علاقه‌ای به اولیای خداوند نیز پیدا می‌کند. مکتب امام حسین (ع) ما را با امام زمان (عج) خود آشنا می‌کند. البته در زمان غیبت بایستی به دور ولی فقیه، حضرت آیت الله خامنه‌ای، وحدت نماییم و این موضوع خود یکی دیگر از پیام‌های اربعین حسینی می‌باشد.

**پیام این رخداد برای منطقه پر آشوب و پر اختلاف خاورمیانه چیست؟**

منطقه ما همواره در حال آشوب بوده که البته این فعالیت‌ها دوره‌ای بوده است و در حال حاضر و طبق گفته مسئولان، حیات داعش رو به پایان است و به همین دلیل بود که در اقلیم کردستان عراق و با حمایت آمریکا و اسرائیل فراندوم برای استقلال به راه انداخته شد. بنابراین این گردهمایی عظیم می‌تواند به تمام علاقه مندان به اهل بیت (ع) پیام دهد که اگر ما در کنار هم حضور داشته باشیم می‌توانیم در برابر دشمنان و علی‌الخصوص اسرائیل بایستیم.

این موضوع برای ما ننگ است که در بین کشورهای اسلامی غده سرطانی به نام اسرائیل وجود داشته باشد و نباید هیچ ظلمی به افراد برسد. پیام اربعین به مردم منطقه این است که شما می‌توانید عزت خود را از مکتب حسینی بگیرید و همین مکتب شما را آزاده بار می‌آورد.

این آموزه‌ها در مکتب امام حسین (ع) وجود دارد و هم می‌تواند به مسلمانان منطقه کمک کند که در برابر ظلم بایستند و هم می‌تواند آنان را کمک کند تا تفکری ضد ظلم و ظالم را در خود پیورانند و این موضع می‌تواند معیاری برای حرکت به سوی عدالت در ابعاد مختلف باشد.

**آیا می‌توان از ظرفیت این راهپیمایی برای ظهور حضرت حجت (عج) زمینه سازی انجام داد؟**  
یکی از اموری که در راهپیمایی مشهود است فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی در مسیر حرکت به انحاء مختلف است که در اختیار زائران قرار داده می‌شود. اگر میان این روش‌های تبلیغی وحدت رویه‌ای در تبلیغ منطقی وجود امام زمان (عج) و دولت ایشان وجود داشته باشد می‌تواند قلب همه زائران متوجه امام زمان (عج) شود.

به یاد امام زمان (عج) بودن، برای تعجیل ظهورشان دعا کردن و همچنین صدقه دادن می‌تواند آمادگی روحی و ذهنی برای ظهور حضرت را در بین مردم قرار دهد. اختیار ظهور در دستان خداست اما ما می‌توانیم زمینه‌های ظهور را فراهم کنیم و به نظر می‌رسد یکی از زمینه‌های ظهور انقلاب اسلامی بوده است که به رهبری امام خمینی (ره) و با کمک مردم صورت پذیرفت.

راهپیمایی عظیم اربعین نیز یکی دیگر از ظرفیت‌هایی است که می‌تواند ظهور حضرت مهدی (عج) را زمینه سازی کند و باید از تمام ظرفیت‌ها برای پیاده‌سازی شرایط و آماده کردن دلها استفاده نمود.

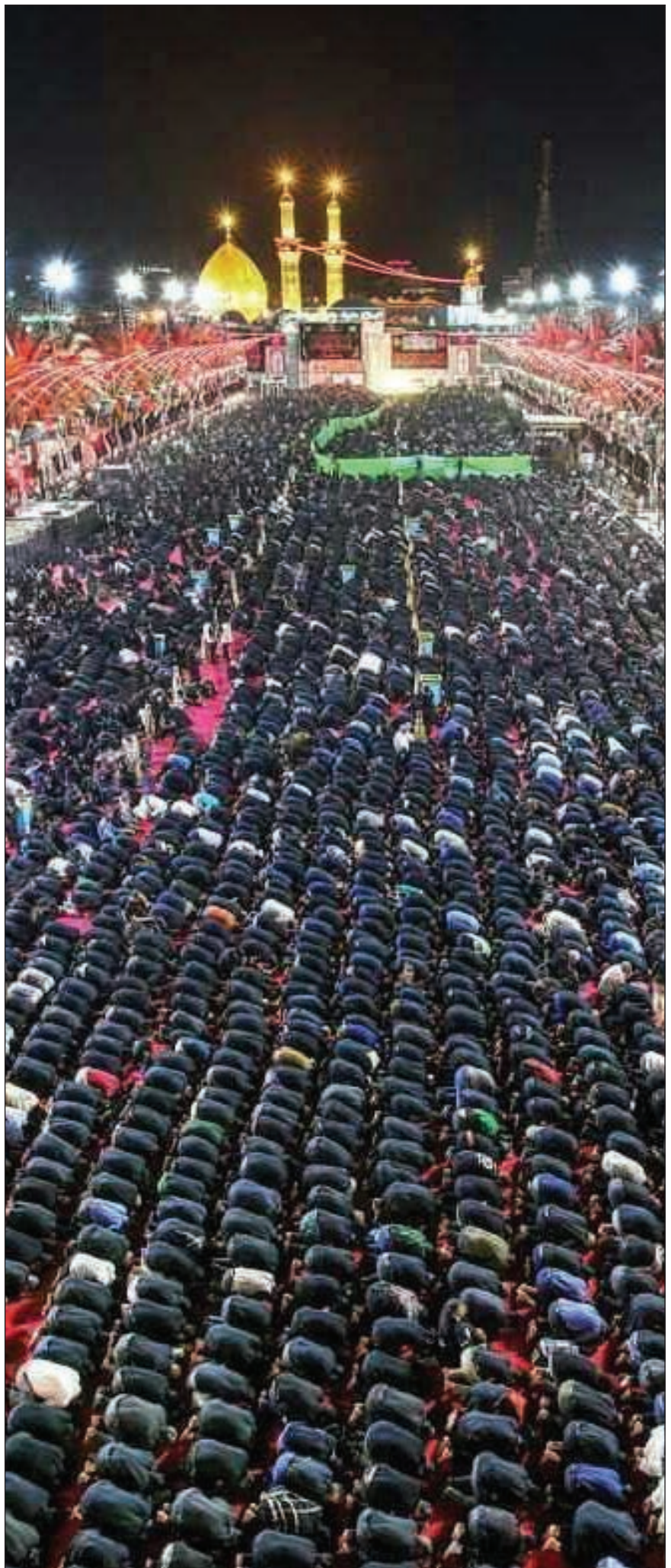
اگر ما بتوانیم بایکوت خبری این گردهمایی عظیم را از بین برده و بتوانیم در دنیای اسلام آن را یک حرکت سازنده و سیاسی - اجتماعی - فرهنگی - تبلیغی و ترویج کنیم خداوند عنایت می‌کنند و قلبهای مسلمانان را به سمت کربلا و امام حسین (ع) معطوف می‌کنند و زمینه وحدت امت اسلامی فراهم می‌شود و در نتیجه سال به سال شاهد افزایش حضور مردم در این راهپیمایی خواهیم بود. همچنین به مرور در ذهن آزادگان جهان فارغ از دین و ملیت سؤال ایجاد می‌شود و باعث نزدیکی آنان به اهل بیت (سلام الله علیهم) و خداوند متعال می‌گردد

روایت امروز

اربعین پای پیاده

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



ان شاءالله با یاری خداوند علاوه بر ایستادگی در برابر ظالم زمان که همان رژیم صهیونیستی است می‌توانیم افراد فراوانی از سراسر جهان را با مکتب اهل بیت (سلام الله علیهم) آشنا کنیم و زمینه‌ها را برای گرویدن به خاندان آل الله و خداوند متعال فراهم سازیم.  
طبیعی است در این مسیر باید از کارهای تفرقه‌افکنانه و حساسیت برانگیز جلوگیری کنیم تا با

همین راستاست و درس دوری از ذلت و خواری را به ما می‌دهد همانگونه که مشاهده کردید ۲۲ یار امام تا آخرین نفس در برابر ۱۸ هزار نفر ایستادند. کاری که ما در راهپیمایی اربعین انجام می‌دهیم همان انتشار پیام عاشوراست همانگونه که امام سجاد (ع) و حضرت زینب (س) چنین مسیری را در پیش گرفتند و پیام عاشورا را منتشر کردند.



## حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان:

# انگیزه سفر ما در اربعین باید ادب باشد

رعایت ادب و آداب در هر امری، سبب دست یافتن بهتر به اهداف آن کار است و چه خوب و پسندیده است که در آستانه حضور میلیون‌ها زائران و عاشقان برای زیارت امام حسین (ع) در روز اربعین بتوانند با رعایت آداب مخصوص آن روزها به طلب خود در زیارت برسند.

بدون تردید رعایت آداب زیارت می‌تواند در افزایش عشق و محبتمان به اهل بیت (علیهم السلام) و علی الخصوص امام حسین (ع) بیفزاید و آن را در وجودمان ریشه دواند. به همین منظور حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان با حضور در بین اعضای «جامعه ایمانی مشعر» به تبیین اهمیت ادب در برابر اهل بیت (علیهم السلام) و آداب سفر اربعین حسینی از نگاه امام صادق (ع) پرداختند که متن کامل این سخنان در ادامه تقدیم می‌گردد.

«در خصوص آداب اربعین باید صحبت‌های فراوانی انجام داد تا این واقعه مشحون از آداب قرار گیرد اما ابتدا باید فرق بین ادب و محبت را بیان کرد. معمولاً آن چیزی که بین ما در خصوص اربعین غلبه دارد محبت امام حسین (ع) است برای مثال می‌گوییم مردم از سر علاقه و عشق با پای پیاده به زیارت می‌روند و یا با اینار گری از زائران پذیرایی می‌کنند. عشق و محبت در اربعین یک عنصر برجسته است و آنچه در خصوص عشق و محبت گفته می‌شود به گرافه نیست و نقشی کلیدی دارد اما محبت غیر از ادب است. ادب آن حداقلی از رفتار محترمانه است که حتی اگر محبت و شور هم نباشد آن ادب باقی خواهد ماند و همواره عاشق‌ترین‌ها مؤدب‌ترین رفتارها را دارند.

یک عاشق وقتی متواضع می‌شود خود را یک عبد مؤدب و نه یک عاشق صدا می‌زند. شاید یکی از عاشقان امام حسین (ع) را بتوان حضرت آیت الله بهجت نام برد اما ایشان به جای اینکه غرق در عشق باشند گویی غرق در ادب بودند.

انگیزه سفر ما در اربعین باید ادب باشد و به امام حسین (ع) اعلام کنیم که ما بر اساس وظیفه‌مان است که سالی یک بار به زیارت تو می‌آییم وگرنه اگر می‌خواستیم که بر اساس عشق و ادب رفتار کنیم به باپستی هر هفته به زیارت شما مشرف شویم.

برای مثال نباید بگوییم که حال ندارم و به کربلا نمی‌روم؛ خب عشق و علاقه ندارم نمی‌روم اما ادب که دارم پس باید به کربلا بروم. پس اولاً وجود محبت نباید ما را از ادب غافل کند، ثانیاً از ادب کم نگذاریم، ثالثاً ادب و محبت را دو مقوله‌ای بدانیم که نسبت به هردوی آنها مکلف هستیم.

در حال حاضر اربعین مورد استقبال قرار گرفته است و همه مردم از هر قشری در آن حضور پیدا می‌کنند و اگر کسی مثل بنده که آلوده به هوس‌ها و گناهان مختلف هستم بدون رعایت ادب زیارت، در اربعین حضور پیدا کنم فضای زیارت اربعین و امام حسین (ع) به هم می‌ریزد. لذا وظیفه همه ما این است که برای تقویت آداب زیارت، آداب پیاده‌روی برای زیارت و همچنین حرکت جمعی برای زیارت تلاش کنیم تا ادب جایگاه خود را پیدا کند.

شما وقتی به گود زورخانه وارد می‌شوید بیش از اینکه ماهیت ورزش را در آن مشاهده کنید تربیت عملی و ادب را مشاهده می‌کنید و این بسیار زیبا و جالب توجه است و یکی از جاهایی که بنده به ایرانی بودن خودم افتخار می‌کنم ورزش باستانی است و این نشان می‌دهد که نیاکان ما در ورزش روزانه خود، سهم ادب را پررنگ قرار داده‌اند.

هر کسی که در فضای زیارت اربعین و خدمت به زائران قرار گرفت آنقدر آداب را پررنگ ببیند که اول ادب به چشمش بیاید و سپس محبت را مشاهده کند. ما باید با ادب خود دیگران را تحت تأثیر قرار دهیم و حتی اگر لازم بود آدابی طراحی شود تا به آن عمل شود. ما در هیئت‌های قدیمی هم آدابی را مشاهده می‌کردیم مثلاً سر دیگ غذا همه با وضو



حاضر می‌شدند و حتماً روضه‌ای خوانده می‌شد. زیارت اربعین، پیاده روی نجف تا کربلا، پابره‌نه بودن در این مسیر هر کدام به نوبه خود یک ادب است و اگر این آداب را گسترش دهیم افرادی که دچار کمبود محبت هستند و یا اخلاق نامناسبی دارند به واسطه اخلاقی که مرسوم شده است خود را اصلاح می‌کنند.

در این باره باید اتاق فکری تشکیل شود و آدابی را طراحی و برجسته کرد. نمونه‌ای از آداب را که جالب توجه است برای شما ذکر می‌کنم. بین دو جوان در دو موبک اختلافی پیش آمد و نزدیک بود به دعوا کشیده شود که یکی از آن دو جوان به دیگری گفت که به خاطر اربعین جوابت را نمی‌دهم. ترک جدال به احترام اربعین نوعی ادب است و ما در آداب حج هم داریم که باید ترک جدال صورت گیرد.

ما در روایات داریم که آثار ادبی که دائماً در ما جریان دارد از محبتی که شاید هیجانی و مقطعی باشد بیشتر است. اولیای خدا نیز مقید هستند که به افراد مؤدب پاداش دهند که همان پاداش موجب عاقبت به خیری می‌شود و برخی اوقات هم همان بی‌ادبی فردی را از این دستگانه بیرون می‌کند. ممکن است ما نتوانیم قلب خود را عاشق اهل بیت (ع) کنیم اما می‌توانیم با کنترل رفتار خود ادب را رعایت کنیم همچنین در ادبیات فارسی نیز ادب جایگاه بسیار رفیعی دارد که می‌تواند زمینه بسیار خوبی را برای ما به وجود آورد.

بهترین صورت زیارت امام حسین (ع) بویژه در ایام اربعین، زیارت به همراه هیئت‌های عزاداری است. هیئت‌های مذهبی باید اعضای خود را به صورت کاروانی به زیارت ببرند و این نوع زیارت از انفرادی رفتن بسیار بهتر است.

این نوع سفر مزیت‌های فراوانی دارد برای مثال اعضای هیئت‌ها هم‌دیگر را بیشتر می‌شناسند و محبت بیشتری به یکدیگر پیدا می‌کنند، قوام آن هیئت بیشتر می‌شود و همچنین تعاون بین اعضای هیئت در دیگر امور زندگی و در سایر ایام سال افزایش پیدا خواهد کرد.

فوائد این نوع زیارت که اعضای یک هیئت به کربلا سفر می‌کنند به مراتب از زیارتی که افراد مدیر کاروان را نمی‌شناسند و مدیر هم اعضای کاروان را نمی‌شناسد بیشتر است و هیئت‌ها باید برای این کار تشویق شوند و حتی اگر مسئولان هیئت‌ها توانایی انجام آن کار را ندارند جوانانی را برای انجام این کار سامان دهند.

در کامل‌ترین روایاتی از آداب زیارت آمده است که برخی از آنها را ذکر می‌کنم. یکی از آداب مربوط به خوردنی‌ها در مسیر است. برای امام صادق (ع) در حین عزیمت به کربلا خوراکی‌های چرب و شیرینی آوردند که امام فرمودند مگر ما به عروسی می‌رویم! ما عزادار هستیم و باید غذای عزادار را بپزید و بیابورید که منظور از غذای عزادار، غذایی است که گوشت نداشته باشد و شامل عدس و برخی حبوبات باشد.

باید مجموعه‌ای از آداب را که در روایات آمده است را جمع‌آوری کرد تا آنها را بتوانیم در اربعین رسم کنیم و حتماً رعایت شود.

یکی از اصحاب امام صادق (ع) پرسید ما وقتی به سوی قبر جد شما خارج می‌شویم مانند زمانی است که برای حج خروج می‌کنیم؟ حضرت فرمودند بله همین طور است. آن فرد سؤال کردند که آیا آن چیزی که حاجی رعایت می‌کند ما هم باید رعایت کنیم؟ حضرت ۱۴ ادب را در این خصوص بیان فرمودند که ما باید این موارد را در زیارت اربعین مرسوم کنیم

آدابی را که امام صادق (ع) به آن اشاره کردند به شرح ذیل است:

**اول:** خوش رفتاری، خوش مشربی و همنشینی با اطرافیان یکی از آدابی است که هم حاجیان و هم زائران کربلا باید آن را رعایت کنند.

**دوم:** کم صحبتی یکی دیگر از آدابی است که باید رعایت

نمود. در زیارت کسی نباید زیاد حرف بزند. این موضوع باید در میان زائران جا بیفتد.

**سوم:** باید در این سفر ذکر خدا زیاد گفته شود. برای مثال ۱۴۰۰۰ ذکر صلوات و یا ۷۰۰ استغفار در روز از ذکرهای زیبایی است که انسان می‌تواند بگوید. قرآن خواندن و ادعیه‌های مختلفی نیز می‌تواند در این زمینه قرائت نمود. ما در یک کاروان می‌توانیم برنامه ختم قرآن توزیع کنیم.

**چهارم:** پاکیزه بودن لباس  
**پنجم:** غسل برای زیارت امام حسین (ع) و قبل از ورود به حرم که البته برخی از این آداب با توجه به شرایطی که وجود دارد اگر انجام نشود مشکلی ندارد.

**ششم:** خاشع بودن؛ یعنی احساس هیبت و خشوع در برابر بارگاه ربوبی عظمت اولیای خدا.

**هفتم:** زیاد نماز خواندن و صلوات فرستادن؛ هیچ اشکالی ندارد که انسان در برخی از موبک‌ها به صورت جماعت نماز قضاهای یک روز را بخواند و باید به بهانه‌های مختلف نمازهای زیادی خواند. مدیران مواکب اگر نماز بیشتری بخوانند خود الگویی برای دیگران می‌توانند شوند.

**هشتم:** احترام گذاشتن به اموال و دارایی‌های دیگران؛ در سفر اموال افراد در محضر هم قرار می‌گیرند. برای مثال حتی المقدور از کفش دیگران استفاده نکن! ویا مصادیق دیگر که می‌توان آن‌ها را در سفر اربعین مشاهده کرد.

**نهم:** چشم خود را ببندید؛ در این سفر باید چشم خود را از حرام ببندیم.

**دهم:** به سراغ برادران دینی خود بروید تا وسیله‌ای کم نداشته باشند؛ اگر دیدید کسی نیازمند است به دنبال حل مشکلات آنها باشید.

**یازدهم:** در سفر زیارتی تقیه باید رعایت شود؛ توصیه‌ای بسیار مهم است که امام صادق (ع) به ما دستور داده‌اند. متأسفانه ما مشاهده می‌کنیم برخی در مسیر ذکرهای لعن به مقدسات ما بقی ادیان و مذاهب می‌فرستند و دستور امام را به زمین می‌اندازند. این مورد را به گوش بقیه برسانید.

**دوازدهم:** از آنچه که نهی شده‌اید دوری کنید و گناه نکنید؛ در اینجا اگر گناه کنید هم بی ادبی کرده‌اید و هم مرتکب عمل حرام شده‌اید پس باید مراقب بود.

**سیزدهم:** از دعا و دشمنی کردن یا یکدیگر دوری کنید، باید در سفر درشت گویی نکرد.

**چهاردهم:** در سفر قسم نخورید و از مجالله‌ای که کار به قسم خوردن می‌کشد دوری کنید؛ در قرآن هم چنین موردی در خصوص آداب حج آمده است.

فایده اجرای آداب از کلام امام صادق (ع) این است که اگر این آداب را رعایت کنید حج و عمره (و زیارت) بر شما تمام می‌شود. وقتی آداب زیارت را رعایت کنید به آن چیزی که می‌خواهید می‌رسید. یعنی اگر آداب زیارت رعایت شود شما می‌توانید به هدف خود در زیارت برسید، حال می‌خواهد طلب مغفرت، طلب شفاعت و یا هر خواسته‌ای که دارید برسید.





## تزریق خطوط اعتباری به بانکها مسکنی برای خروج از بحران نقدینگی است یا درمان آن؟

شیمای رجبی  
مترجم

بانک مرکزی با اقداماتی همچون تزریق خطوط اعتباری به بانکها سعی بر کاهش بدهی بانکها به بانک مرکزی و خروج بانکها از بحران نقدینگی دارد. اقداماتی که اثرات مقطعی دارد و در حقیقت سبب بیشتر فرورفتن در این بحران می شود. به گزارش بانک مرکزی تا پایان بهمن ماه سال گذشته بدهی بانکها به بانک مرکزی، نسبت به مدت مشابه سال قبل رشدی ۳۵۳ درصدی داشته است. مهمتر آنکه رشد عجیب و وحشتناک بدهی بانکهای خصوصی و غیردولتی از ۲۱ هزار و ۴۷۰ میلیارد تومان در سال ۹۴ به ۴۰ هزار و ۵۲۰ میلیارد تومان در سال ۹۵ افزایش یافته است.

این روند رو به افزایش در حالی است که نزدیک به ۵۰ درصد داراییهای بانکها منجمد و خارج از دسترس است. ۱۰۰ هزار میلیارد تومان معوقات بانکی، بدهی بیش از ۲۰۰ هزار میلیاردی دولت به بانکها و سرمایه گذاری بانکها در ساخت وساز همگی جزو منابع منجمد بانکها و حاصل رکود موجود در اقتصاد است. این داراییهای خارج از دسترس سبب شده تا بانکها برای تأمین مالی از منابع دیگری اقدام کنند. اما تأمین این منابع از چه راهی بود و انتهای این راه به کجا ختم شد؟

رها کردن نرخ سود در سال اول دولت یازدهم سبب شد بانکهای خصوصی این فرصت را مغتنم شمرده و با افزایش نرخ سود سپرده وارد فضای رقابتی برای جذب سرمایه بیشتر شوند تا جایی که با وجود تکرقمی شدن نرخ تورم، نرخ سود مؤثر به بالای ۱۵ درصد رسید. جهت دهی نقدینگی کشور از بازارهای مسکن و ارز به سمت بانکها هدایت شد. روشن

است بالا رفتن نرخ بهره در این شرایط نه محصول تورم است و نه محصول بازدهی بالا در فعالیتهای مولد، زیرا تقریباً تمام نقدینگی موجود در اقتصاد در نظام بانکی متمرکز است. لازم به یادآوری است که نقدینگی شامل پول و شبه پول است که پول همان اسکناس و سپردههای جاری است و شبه پول سپردههای مدت دار است. زمانی که نقدینگی در بانکها به صورت شبه پول منجمد می شود دیگر در بازار اقتصاد کشور پول جریان ندارد و در اصطلاح سرعت گردش پول کاهش می یابد و نهایتاً نرخ تورم نیز کاهش خواهد داشت. به عبارت دیگر، افزایش تقاضا نسبت به عرضه کالا سبب بروز تورم می گردد. در شرایطی که تمام پول در بانکها سپرده گذاری شده و واحدهای تولیدی نیز به دلیل کمبود نقدینگی متوقف شده اند، در عمل عرضه و تقاضایی وجود ندارد. به همین دلیل و با وجود افزایش قابل توجه نقدینگی درون نظام بانکی، تورم مشاهده نمی شود و سرعت گردش پول نیز تقریباً صفر است.

شرایطی که شرح داده شد همگی حاکی از وجود بحران نقدینگی در اقتصاد کشور است، بحرانی که نتیجه افزایش شدید بدهی بانکها به بانک مرکزی است. حال سؤال اینجاست که در این شرایط راه حل خروج از این بحران چیست؟ در سال جاری بانک مرکزی برای خروج از بحران بانکها، مجموعه اقداماتی را در دستور کار قرار داد. ابتدا در ابلاغیه های مصوبه کاهش سود سپردههای سرمایه گذاری را به بانکها یادآور شد و نظارت مردمی را برای کاهش سود سپردههایشان خواستار شد. همچنین نرخ جریمه اضافه برداشت را به نرخ

وسوسه انگیز ۱۸ درصد کاهش داد و در نهایت با تزریق خطوط اعتباری سعی بر جلوگیری از اضافه برداشت بانکها نمود. همه این اقدامات برای جبران بدهی بانکها به بانک مرکزی و خروج بانکها از بحران است. در حقیقت بانک مرکزی تمام امکانات لازم برای کاهش بدهی بانکها را در اختیارشان قرار داده است. اما آیا هدف صرفاً کاهش بدهی بانکها است؟

واقعیت این است این اقدامات صرفاً نقش مسکن برای کاهش درد یک عضو را دارد. در حقیقت، بانک مرکزی با تزریق خطوط اعتباری به بانکها فقط سبب می شود حجم نقدینگی نزد بانکها افزایش یابد و به این بحران دامن بیشتری بزند. برای خروج از بحران نقدینگی لازم است هدایت نقدینگی به بخش های مولد و تولیدی باشد. البته باید توجه نمود که هدایت نقدینگی صرفاً به سمت بازارهای ارز و مسکن نباشد که این خود انتقال نقدینگی به بخش دیگر است. بانک مرکزی می تواند بجای تزریق خطوط اعتباری به بانکها، این خطوط اعتباری را در اختیار بانکها بگذارد تا با طرح های کلان و متمرکز، چرخ های تولید به حرکت دربیاید. رونق یافتن بنگاه های تولیدی و خروج آرام نقدینگی موجود در بانکها به این بخش ها خود باعث کاهش بدهی دولت به بانکها و دسترسی بانکها به منابع خود می گردد.

امید است بانک مرکزی با تغییر رویکرد خود از حمایت همه جانبه از بانکها به سمت راه های عمیق و ریشه ای حرکت کند و از اقدامات سطحی و مسکن گونه برای درمان اجتناب نماید.

# اقتصاد

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



اظهارت عیسی کلانتری که به تازگی به ریاست سازمان حفاظت از محیط زیست منصوب شده است در جدول فوق از نظر شما گذرانده شد. این اظهارات که کاملاً با یکدیگر متناقض هستند، گواه تغییر بنیادین در تفکر و ایدئولوژی فردی است که ۱۳ سال وزیر کشاورزی ایران بوده است. وزیری که در زمان گرفتن رأی اعتماد از مجلس شورای اسلامی در دهه‌های ۶۰ و ۷۰، از اهمیت رسیدن به خودکفایی می‌گفت اما چند سالی است با تغییر ایدئولوژی، خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی را محکوم می‌کند و آن را «مزخرف» می‌خواند.

هجمه سخنان رئیس کنونی سازمان محیط زیست به کشاورزی و به خصوص خودکفایی چند سالی است که رو به افزایش است و در رسانه‌ها بازتاب گسترده‌ای پیدا می‌کند. در این نگارش سعی شده تا نگاه جدید عیسی کلانتری مورد نقد قرار گیرد.

#### ◆ خودکفایی، امنیت

امروزه با توجه به تهدیداتی که متوجه امنیت کشورهاست، تمامی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه اهمیت خودکفایی در تولید مواد غذایی را درک می‌کنند و سعی در توانمندسازی خود در این زمینه دارند. هر چند ایران در حوزه‌های نظامی و تسلیحاتی با تلاش و خودباوری توانسته است امنیت خود را حتی فراتر از مرزهای کشور گسترش دهد، اما تأمین امنیت، تنها در گرو پیشرفت نظامی نیست. بدون شک در جهان امروز یکی از مهمترین مقوله‌های امنیت، امنیت غذایی است که امنیت اقتصادی و استقلال کشور در گرو آن است.

#### ◆ استقلال غذایی در نگاه قانون اساسی و رهبران

##### انقلاب اسلامی

امام خمینی (ره) به عنوان بنیانگذار انقلاب، پیش از نهضت و پس از آن همواره بر ضرورت خودباوری و خودکفایی تأکید بسیار داشتند و همواره خواستار قطع وابستگی اقتصادی کشورهای اسلامی به دشمنان و رسیدن به خودکفایی بوده‌اند.

ایشان می‌فرمایند: «چقدر برای یک مملکت عیب است و سرشکستگی که دستش را دراز کند طرف آمریکا که گندم بدهد، کشکول گدائیش را باز کند پیش دشمنش و از او بخواهد که رزقش را بدهد! چقدر برای ما سرشکستگی دارد تا این ملت بنیایش را بر این نگذارد که کشاورزی‌اش را تقویت کند و بسازد به آنکه خودش به دست می‌آورد نمی‌توانیم استقلال پیدا کنیم!».

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) نیز اقتدار کشور را در گرو خودکفایی می‌دانند و می‌فرمایند: «اگر یک ملت به دست خود و با ابتکار و نیروی خود، تولید و مصرف کند و حتی بتواند شعاع مصرف تولیدات خود را در بیرون از مرزهایش گسترش دهد، به مفهوم خاص و مهمی از اقتدار دست خواهد یافت. این نیاز کشور ماست. تأکید جمهوری اسلامی از آغاز تا امروز بر روی مسئله کشاورزی، عمدتاً به این خاطر است. ما برای گندم و روغن و لبنیات و خوراک دام و بقیه مصارف عمده و اصلی کشورمان نباید نیازمند دیگران باشیم. بحمدالله امکانات طبیعی و انسانی در کشور وجود دارد و من امیدوارم حرکت اساسی و صحیحی در این باره انجام گیرد که البته مقدمات آن شروع شده است.»



## شک نکنید!

## خودکفایی سیاسی است...

مریم جعفرزاده

روزنامه نگار

ضرورت رسیدن به خودکفایی و تأمین غذای اساسی کشور، نه تنها یک شعار سیاسی که عقلانیتی در عمق راهبردی جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود. با این وجود، برخی از مسئولان همچنان از این مهم غافل هستند و خواسته یا ناخواسته در مسیر رسیدن به آن اختلال ایجاد می‌کنند.

اقتصاد



«ریشه خودکفایی در محصولات کشاورزی، سیاسی است و از زمانی که بعد از انقلاب، ایران با آمریکا اختلاف پیدا کرد، چنین ایده‌ای هم رشد یافت. دولتمردان تصور کردند آمریکایی‌ها ایران را تحریم غذایی می‌کنند. این توهمات باعث شد منابع کشور را به بدترین شکل ممکن از بین ببرند.»

عیسی کلانتری-سال ۹۶

«امیدوارم که ان شاءالله اگر مجلس محترم بنده را لایق این وظیفه دانستند و رأی اعتماد دادند، با حمایت شما عزیزان و بدون ایده آل نگری بر برنامه‌های کشاورزی، توجه به استفاده از امکانات موجود و درکنارش سازندگی برای آینده بتوانیم قدم‌هایی در راه استقلال اقتصادی که همان خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی است برداریم تا محتاج سیاست‌های ویرانگر تحریم مواد غذایی خارج نباشیم.»

عیسی کلانتری-سال ۶۸

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



## ♦ خودکفایی، سیاسی است!

با نگاهی به رفتار و تصمیمات دیگر کشورها در رابطه با تأمین امنیت غذایی و تحقق خودکفایی می‌توان به این نتیجه رسید که تقریباً تمامی کشورهای توسعه‌یافته و درحال توسعه برای تأمین مایحتاج اساسی خود برنامه‌ریزی می‌کنند و نه تنها خود را وابسته و محتاج دیگر کشورها نمی‌کنند که سعی در وابسته کردن سایر کشورها به تولیدات غذایی خود دارند. بررسی‌ها در سال ۲۰۱۴ نشان از تلاش کشورها برای رسیدن به خودکفایی و امنیت غذایی دارد. کشورهای آمریکا، اتریش، هلند و نروژ در رأس امنیت غذایی قرار دارند و در خاورمیانه چندین کشور از جمله ترکیه، مراکش و فلسطین اشغالی، صادرکننده عمده مواد غذایی و در بیشتر محصولات کشاورزی خودکفا هستند. کشور ژاپن، تمام تلاش خود را در جهت قطع وابستگی به سایر کشورها در تولید محصولات کشاورزی به کار بسته و برای رسیدن به خودکفایی و صادرات محصولات کشاورزی تلاش‌های بسیاری انجام داده است. کمبود زمین برای کشت که اولین نیاز در کشاورزی است، مانع از رسیدن به این هدف نشده و امروزه درصد زیادی از تولیدات کشاورزی این کشور از طریق کشت در بستر «آب» یا «هوا» تأمین می‌شود.

## ♦ مسیبن قحطی، ابایی از تحریم ندارند!

نگاه به تاریخ جهان و محاصره غذایی برخی از کشورها طی دوره‌های مختلف تاریخی، نشان از مدیریت سیاسی غذا دارد. در سال‌های جنگ جهانی اول و دوم، مردم ایران سه قحطی بزرگ را پشت سر گذاشتند. آخرین قحطی که بزرگترین آن‌ها نیز بود، توسط انگلیسی‌ها صورت گرفت. آن‌ها با خرید و احتکار مواد غذایی مازاد بر نیاز سربازارشان که داخل ایران درگیر جنگ با روسیه بودند، نیمی از جمعیت کشورمان را در اثر گرسنگی و شیوع بیماری‌های وبا و آنفولانزا قتل عام کردند. این قحطی در زمان قاجار و بانگیزه سیاسی رخ داد، زمانی که انقلاب اسلامی اتفاق نیفتاده بود و غرب به اندازه امروز برای از بین بردن آن برنامه‌ریزی و تلاش نمی‌کرد.

## ♦ یمن آیین عبرت دیگر کشورها

در میان توهم خواندن تحریم غذایی توسط برخی مسئولین کشورمان، در کشورهای منطقه مانند سوریه و یمن شاهد تحریم‌های غذایی و دارویی هستیم. چراغ قرمز امنیت غذایی در یمن به صدا درآمده به گونه‌ای که هفت استان از ۲۲ استان یمن در فاز چهارم نبود امنیت غذایی قرار دارند و فقط یک مرحله تا فاز پنجم مشکل غذایی که همان قحطی است، فاصله دارند. ۱۷ میلیون نفر یعنی نزدیک به ۶۰ درصد از جمعیت یمن از کمبود غذا رنج می‌برند.

ساختار اقتصادی یمن متکی بر کشاورزی است اما با این حال در تأمین حدود ۹۰ درصد از کالاهای اساسی مورد نیازش مانند گندم و برنج وابسته است و تنها سه ماه پس از شروع جنگ میزان واردات در این کشور به ۱۵ درصد میزان سابق رسید و حال که حدود دو سال و نیم از محاصره غذایی و دارویی یمن توسط عربستان می‌گذرد؛ در اثر این محاصره، تقریباً ۳ میلیون کودک یمنی با سوءتغذیه شدید و بیماری‌ها دست‌وپنجه نرم می‌کنند. وقوع یک فاجعه انسانی در قرن ۲۱ و زیر نظر سازمان ملل متحد، شورای امنیت، فائو و... در این جهان نامن دور از انتظار نیست و بایستی از امثال این سرنوشت‌ها درس عبرت گرفت.

یمن آیین‌های است در مقابل کسانی که فکر می‌کنند غذا از لیست تحریم خارج است و اگر روزی برسد که کشور ما نتواند غذای خودش را تأمین کند در هر صورت می‌تواند غذا را از بیرون مرزها خریده و وارد کند.

ساده انگارانه است اگر کسی تصور کند که هیچ‌گاه ممکن نیست کشورمان تحریم غذایی شود. نگرستن به اتفاقات اخیر یمن و مطالعه تاریخ، این موضوع را به‌سادگی اثبات می‌کند که تحریم مواد غذایی توهم نیست و تمسخر و مزخرف خواندن خودکفائی خیانت است. چه از روی جهل باشد، چه از روی آگاهی.

# فاینانس‌های نفتی و نیم‌نگاهی به داخل

صابر ثروتی

روزنامه نگار

خبرهای زیادی درباره حجم بالای فاینانس‌های خارجی که قرار است به کشور سراریزر شود شنیده می‌شود. فاینانس‌هایی از چین و کره و کشورهای اروپایی، که در فضای سیاسی کشور به عنوان دستاورد بزرگ برجام معرفی می‌شوند.

درست است که رسانه‌های حامی دولت تلاش دارند به گونه‌ای نشان دهند که گویی قبل از برجام هیچ فاینانس خارجی به ایران نمی‌آمد. در حالیکه در اوج تحریم‌ها چین حاضر بود ما به ازای طلب نفتی که بابت خرید نفت خام ایران ایجاد می‌شد و به دلیل تحریم‌های ثانویه بانکی آمریکا قابل انتقال نبود، پروژه‌های اقتصادی داخل ایران را فاینانس کند.

فاینانس‌های اخیر که البته محصل برجام یا بهتر بگوییم محصل جریان برجامیزه کردن اقتصاد کشور است از جهاتی مانند همان فاینانس‌های دوره تحریم است. البته این فاینانس‌ها ویژگی‌های دیگری نیز دارند که باید به آنها توجه کرد.

اگر بخواهیم ویژگی‌های فاینانس‌های جدید را فهرست کنیم می‌شود:

فاینانس‌های جدید همانند فاینانس‌های دوره تحریم از پشتوانه پول نفت به عنوان ضمانت استفاده می‌کنند. هرچند بانک مرکزی چندین نوبت اعلام کرده است که این فاینانس‌ها ارتباطی با پول نفت ندارد. در ظاهر امر این حرف درست است. اما به دلایل محکمی می‌توان گفت که تنها راه فاینانس کردن به گرو گرفتن درآمدهای نفتی توسط کشور فاینانس کننده است. مهم‌ترین آن موضوع برگشت‌پذیری تحریم‌ها یا همان Snapback است. با توجه به توضیحات وزارت خزانه‌داری آمریکا در صورت بازگشت تحریم‌های آمریکا یک بازه ۶ ماهه فرصت برای تسویه مالی قراردادهای اقتصادی با ایران وجود دارد. طبیعی است در چنین شرایطی کشورهای فاینانس کننده تضمینی مناسب برای برگشت پول خود مطالبه کنند. چه چیزی بهتر از پول نفت ایران که در بانک‌های همان کشورها دپو شده است و این همان دلیلی است که کشورهای ارائه دهنده فاینانس به ایران همان مشتریان نفت خام ایران هستند.

این واقعیت که درآمدهای نفتی به راحتی در اختیار دولت قرار نمی‌گیرد و عدد قابل توجهی در خارج از کشور دپو شده است، به شکل‌گیری این نوع فرایند فاینانس کمک کرده است. علی‌رغم ادعای دولت در آزاد بودن دسترسی به درآمدهای نفتی، اما اوضاع خراب بودجه‌های دولتی حاکی از آن است که دولت نتوانسته از افزایش فروش نفت که در سال گذشته حدود ۲۳ میلیارد درآمد نفتی به کشور اضافه کرد، بهره‌ای ببرد.

فاینانس با توجه به اینکه منبع خارجی دارد، به شدت تابع قواعد تحریمی آمریکاست. ساختار تحریم‌های آمریکا در بخش‌های مختلف اقتصادی و خصوصاً نظام بانکی، تعامل و همکاری مستقیم یا غیرمستقیم با هر یک از افراد قرار گرفته در لیست تحریم را ممنوع کرده است. بانک خارجی که قرار است فرایند فاینانس کردن را اجرا کند، مجبور است این قواعد را رعایت کند. در غیر اینصورت با جریمه‌های وزارت خزانه‌داری آمریکا روبه رو خواهد شد. در نتیجه این فرایند مبتنی بر ساختار تحریم‌ها، افراد و نهادهایی که اسمشان در لیست تحریم باشد نمی‌توانند طرف حساب فاینانس‌ها باشند. به عبارت دیگر استفاده کنندگان از فاینانس‌های خارجی آنها می‌باشند که از نظر آمریکا در لیست خوبان قرار گرفته باشند و فاینانس‌ها به آنهایی که آمریکا آنها را در لیست بد قرار داده است، نمی‌رسد. این روبه سبب فاصله گرفتن افراد تحریمی و افراد غیرتحریمی از یکدیگر می‌شود. با گذشت زمان و استفاده هرچه بیشتر از فاینانس‌های خارجی بخش غیرتحریمی بزرگ‌تر شده و بخش تحریم شده با همکاری داخلی‌ها کوچک و کوچک‌تر خواهد شد. ویژگی دیگر فاینانس‌ها در اختیار گذاشتن بازار داخلی برای خارجی‌هاست. این حرف بسیار شنیده شده است که هرکسی تأمین مالی را بیاورد، بازار را از خود کرده است. این موضوع در قالب یک شرط در قراردادهای فاینانس مشاهده می‌شود. در همین فاینانس‌ها طبق اخبار منتشر شده، شرط شده است که بین ۵۰ تا ۶۰ درصد خریدها برای پروژه‌هایی که با استفاده از منابع مالی فاینانس‌ها اجرا خواهند شد، از کشور فاینانس کننده باید باشد. به عبارت دیگر کشور فاینانس کننده با ارائه تسهیلات مالی، برای محصولات خود بازار جدید ایجاد می‌کند و از طرف دیگر هم مبلغ فاینانس را با سود متعارف پس خواهد گرفت.

سوالاتی که مطرح می‌شود این است که آیا جایگزینی برای فاینانس خارجی وجود دارد؟

در جواب باید گفت در یک مرحله سرمایه‌گذاری خارجی از فاینانس بهتر است. فاینانس صرفاً وامی است که پرداخت می‌شود و باید گیرنده وام در زمان مشخص شده اصل وام و سود آن را پرداخت کند. لذا فاینانس کننده دغدغه‌ای نسبت به اقتصاد گیرنده وام ندارد. اما در سرمایه‌گذاری خارجی، طرف خارجی سرمایه خود را در داخل کشور آورده و در فضای اقتصادی کشور درگیر می‌شود. لذا فراز و فرود اقتصاد کشور بر روی آن تأثیر خواهد گذاشت و به عبارت دیگر منافع سرمایه‌گذار و کشور سرمایه‌پذیر با هم گره می‌خورد. پس سرمایه‌گذاری خارجی چند مرتبه بهتر از قرض گرفتن به سبک فاینانس خارجی است.

اما در یک مرحله بالاتر بهتر است تأمین منابع مالی پروژه‌های بزرگ اقتصادی از داخل کشور صورت پذیرد. کشور از نظر منابع مالی وضعیت مناسبی دارد. حجم نقدینگی در کشور به بیش از ۱۳۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده است که بر اساس آمار بیش از ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومان آن سپرده است که صاحبان آنها در صورت وجود فرصتی که بتواند سود مناسب به آنها بدهد، حاضر به سرمایه‌گذاری هستند.

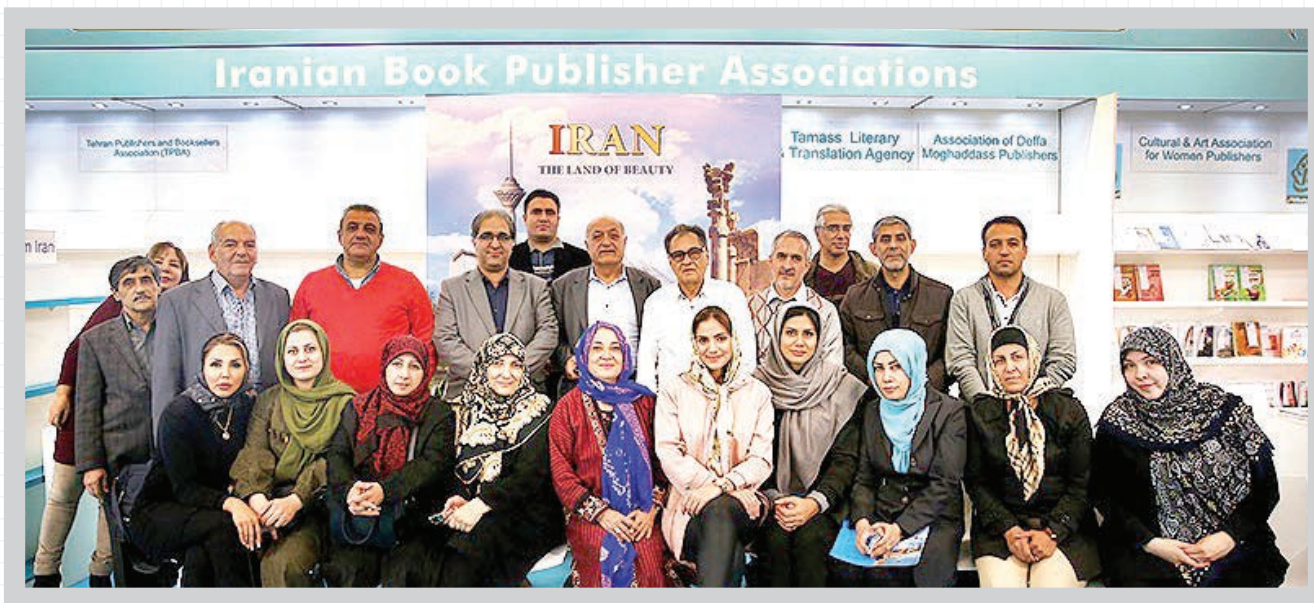
برای مثال یک قرارداد نفتی در حدود ۳ میلیارد دلار تأمین مالی نیاز دارند که حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان می‌شود. این عدد نسبت به حجم سپرده‌های مردم در بانک‌ها چیزی نیست. مهم آن است که مکانیزم‌های دقیق و هوشمندانه برای درگیر کردن سرمایه‌های مردمی در پروژه‌های بزرگ ایجاد شود و به کار بیفتد.

اقتصاد

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم





## جنجال در فرانکفورت:

# شماها دزدید!

مصطفی وثوق کیا  
روزنامه نگار

خب البته که این حجم از صراحت برای ما ایرانی‌ها قابل تحمل نیست باید ببینیم آقای کولمن چه گفته است. البته سخنان ایشان توسط خبرنگاران ایرانی حاضر در فرانکفورت که از طرف موسسه نمایشگاه‌ها به این رویداد اعزام شده بودند با کمی لطافت و البته خودسانسوری منتشر شد:

روز دوم نمایشگاه فرانکفورت خیلی معمولی و عادی در حال سپری شدن بود که حضور میشل کولمن رئیس اتحادیه بین‌المللی ناشران جهان در غرفه نشر دانشگاهی آن را از یک روز عادی تبدیل به یک اتفاق ویژه کرد. جایی که کولمن خیلی رک و صریح به چشمان میزبانان خود نگاه کرد و گفت: شماها دزدید!

است:  
«۱- وضع تحریم‌ها و گسترش دامنه آن به حوزه کتاب و علم و دانش به دلیل آنکه نقض حقوق مسلم بشری محسوب می‌شود، مانع از پذیرش کپی‌رایت توسط ایران است. امروز ناشران ما با علم به اینکه الزامی به کپی‌رایت ندارند، آمده‌اند فرانکفورت تا با پرداخت رایت کتاب خارجی، اجازه ترجمه یا بازچاپ کتاب‌هایی را بگیرند ولی با مخالفت ناشران بزرگ خارجی و بخصوص ناشران آمریکایی به بهانه تحریم مواجه شده‌اند.  
۲- پذیرش کنوانسیون‌های بین‌المللی برای همه کشورها داوطلبانه است و اجباری نیست. عدم پذیرش یک کنوانسیون به معنای تخطی یک کشور نیست تا

من واقعاً نمی‌فهمم چطور ممکن است کتابی که روز دوشنبه در ایالات متحده منتشر شده روز چهارشنبه در ایران ترجمه غیرقانونی شده و روانه بازار می‌شود. من قبول دارم که این مسئله در زمره قوانین داخلی ایران است اما اجرای آن در حال محقق شدن با تأخیر بسیار زیادی است.  
با این حال این سخنان کولمن پاسخی نگرفت و همه حضار مستمع این سخنان بودند و حتی عکس شهرام‌نیا مدیر غرفه ایران در حال تصویربرداری با موبایل از آقای کولمن منتشر شد، با این حال حسینی‌نیک مدیر انتشارات مجد که از بانیان جلسه بوده است یک‌روز بعد سخنانی را منتشر کرد و مدعی شد این سخنان را در پاسخ به سخنان کولمن گفته

برای من جالب است که برخی از دانشگاه‌های ایران به خوبی قوانین جهانی را در زمینه ترجمه و انتشار کتاب رعایت می‌کنند و در مقابل برخی دیگر نه. برای خود من این تناقض کمی عجیب است اما در نهایت برایم قابل قبول و پذیرفته نیست که وضعیت ترجمه غیرقانونی کتاب در ایران در وضعیت فعلی باشد.  
آقایان وزیر در دیدارهایی که داشتیم به من قول مساعد داده بودند که این وضعیت تغییر می‌کند و ماجرای کپی‌رایت در ایران حل می‌شود اما هنوز شاهد دورویکرد متفاوت در این زمینه در ایران هستیم. درست است که ایران عضو معاهده کپی‌رایت نیست اما این دلیل نمی‌شود که به این بهانه کتاب‌های ناشران جهان بدون اجازه ترجمه شود.

# روایت امروز

روایت امروز  
ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



بنوان به مردمش بگویند دزد! هر کشوری حق دارد شرایط داخلی خودش را مورد بررسی قرار دهد و منافع خودش را در پذیرش کنوانسیون‌ها در نظر بگیرد.

۳- ایران در حدود پنجاه سال است که دارای قانون کی‌رایت می‌باشد و این قانون بر اساس کنوانسیون برن تنظیم شده است بجز یک ماده که شرط کرده برای حمایت از حقوق مادی یک اثر باید برای اولین بار در ایران منتشر شده باشد. اگر آثار خارجی به‌طور همزمان در ایران هم منتشر شوند، مشمول این ماده خواهند شد و از حمایت قوانین داخلی ایران نیز برخوردار می‌گردند.»

سعید عابدینی مدیرعامل انجمن ناشران بین‌المللی ایرانیان نیز در واکنش به سخنان حسینی‌نیک گفت: «جناب حسینی‌نیک! چه شد که آقای کولمن بدون در نظر گرفتن شأن و سمت خود در عرصه نشر بین‌المللی از عبارت بسیار زشت THIEF یا همان «دزد» برای خطاب قرار دادن ناشران ایرانی استفاده نمود که علی‌رغم مشکلات و اتفاقات روی داده پیش از این در خصوص کی‌رایت بی‌سابقه بود؟ به زبان ساده‌تر شما چه گفتید که این‌گونه پاسخ شنیدید؟ این جلسه بر اساس چه نیازی و چگونه در غرفه کتاب جمهوری اسلامی ایران شکل گرفت؟ و ناظر بر این جلسه که بود؟ اطمینان دارید که به اصول مذاکرات در سطح بین‌المللی واقف بوده‌اید؟ یا ناشیانه دنبال اسم و رسم رفتید و این شد عاقبت؟

بهرتر نبود اساساً این جلسه تشکیل نمی‌شد و با حول موضوع دیگری برگزار می‌گردید؟ کدامین بازرگان کتاب در این افترضا فرهنگی دخیل بوده است؟ آیا وقتی شما به نمایندگی از سوی ناشران یک کشور خود را مختار در پذیرش یا عدم‌پذیرش کنوانسیون برن عنوان می‌کنید و تفاسیر محیرالعقولی که تاکنون به ذهن احدی از ماخلق‌الله نرسیده از متن آن ارائه می‌کنید که هیچ نیتی جز جنجال‌آفرینی و غرض‌ورزی و تخریب همکاران من در آن نیست و یا خوشبینانه‌تر و با توجه به پاسخ‌های متعدد و مستدل مدیرعامل محترم اسبق انجمن که همواره به بهانه‌های واهی از پاسخ دادن به آن استدلال‌های فنی فرار کردید، درک درستی از مفهوم آن ندارید و در عین حال همه‌جا خود را به‌عنوان دانشمند حقوق و حقوق‌نشر معرفی می‌کنید، طرف مقابل چگونه خواهد اندیشید و ما را با توجه به عملکرد گذشته و بیانات شما چگونه در ذهن تداعی خواهد نمود؟

وقتی تمام همت و نیت شما و آقای پایدار (به نمایندگی از سایر هم‌قطاران) چه در ضیافت شام آقای کولمن در تهران و چه در جلسه فرانکفورت، تخریب هم‌وطنان است، عملاً شما هم‌گریزی جز دزد خطاب نمودن ناشران ایرانی و متعاقباً ملت ایران قرار نداده‌اید و هم میدان را باز نمودید و در این زمینه مسئول و موظف به عذرخواهی هستید و نسبت دادن حرف‌های ناشایست آقای کولمن، به نمایندگان ناشران بین‌المللی، آب‌تطهیر شما نمی‌شود چرا که سال‌ها قبل‌تر از اینکه شما هوس فعالیت بین‌المللی کنید، همکاران من با انواع این اشخاص در ارتباط بوده‌اند و فعالیت اخلاق‌مدارشان جز مزید آبرو و اعتبار برای ایرانیان چیزی نداشته است و از قضا دیدار از ایران مطرح‌شده در سخنان آقای کولمن، به زمانی برمی‌گردد که ایشان با هماهنگی اتحادیه به ایران آمد و رفت و همکاران من هیچ نقش و مذاکراتی در پس و پیش آن و درخصوص این موضوعات نداشته‌اند.

این سخنان تند و تیز باعث شد مریم رونق‌نیز که در جلسه با کولمن حاضر بوده این چنین واکنش نشان دهد و درصدد توجیه قضایا برپایید:

«جلسه دیروز نشستنی بود برای باز کردن باب گفت‌وگو و امیدواریم که ادامه هم پیدا کند. چرا که فقط از راه باز کردن راه این گفت‌وگوهاست که طرفین بالاخره شرایط یکدیگر را درک می‌کنند. نمی‌توانیم توقع داشته باشیم که تمام اتفاقات و همه از نوع خوب در عرض ۴۵ دقیقه بیفتد- هر چقدر که قبلاً هم از راه

دور هماهنگی‌ها و مذاکراتی انجام شده باشد. دوستانی که درمورد موضوع‌گیری‌های IPA سؤال دارند، می‌توانند به سایت IPA و Twitter های IPA و خود آقای کولمن مراجعه کنند. هر دو طرف بحث دیروز در نکات خیلی ظریفی حق دارند.

اگر بخواهیم مشکلات نشر ما حل شود، باید بتوانیم انتقادهای را هر چقدر هم شدید کمی به جان بخریم و کمی ملایم با مسائل برخورد کنیم. اگر می‌خواهیم کسی هم شرایط ما را درک کند، باید به او اجازه حرف زدن بدهیم تا در مقابل و طی فرآیندی او نیز به ما اجازه حرف زدن بدهد و با گوش شنوا پذیرای مشکلات ما باشد.»

محسن کفاشی ناشر هم این‌چنین به اظهارات میشل کولمن واکنش نشان داد:

«نکته مهمی در جلسه امروز غرفه ایران در نمایشگاه کتاب فرانکفورت از سوی آقای کولمن رئیس اتحادیه بین‌المللی ناشران مطرح شد. ایشان گفت مطلع شده است یک کتاب آناتومی روز دوشنبه در آمریکا منتشر شده و روز چهارشنبه به‌صورت دیجیتال و غیره در ایران در دسترس است (نقل به مضمون تقریباً شبیه عین) سؤال من از همکاران اینست که چه فرد یا افرادی و با چه نیتی این اطلاعات را صرف‌نظر از درستی یا نادرستی آن به ایشان داده‌اند تا این‌چنین ذهن وی را مسموم و تحریک به ادبیات توهین‌آمیز کنند. باید به این نکته توجه کرد که پذیرش کنوانسیون برن داوطلبانه است و تا قبل از پذیرش و عضویت در آن معاهده کشورها فقط ملزم به رعایت قوانین داخلی خود هستند.»

نکته مهم در سخنان کفاشی و عابدینی این است که چه کسانی به کولمن اطلاعات دقیق می‌دهند که این‌چنین از چاپ یک کتاب به فاصله دو روز در ایران خبر دارد. رابط‌های داخلی با اتحادیه‌های جهانی چه کسانی هستند و کدام طیف افراد از پذیرش کی‌رایت در ایران به سودهای نجومی می‌رسند؟ علی محمدپور از ناشران کودک و نوجوان در واکنش به اظهارات مدافعان سخنان رئیس اتحادیه جهانی ناشران می‌گوید:

غرفه ایران به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی حضور دارد و هزینه‌هایش را هم دولت جمهوری اسلامی می‌دهد. وقتی در غرفه ایران متهم به دزدی می‌شویم یعنی مسئولیت‌هایی را به‌جا نیاورده‌ایم. یا به این نمایشگاه نرویم یا کنوانسیون برن را دولت بپذیرد و با روی سفید در این نمایشگاه‌ها شرکت کنیم. پول خرج کنیم تا به ما بگویند دزد کمی هزینه سنگینی است اگر کار ما از نظر معاهده‌های بین‌المللی جرم و دزدی نیست یک صندلی همان‌جا در فرانکفورت گذاشته شود تا به مشتریان توضیح داده شود چرا کار ایران دزدی نیست. و اگر این اتهام برای ما هزینه زیادی دارد خوب به این کنوانسیون ببینیم. آبروی دولت و جامعه اسلامی را نمی‌توان به‌خاطر منافع گروهی از ناشران و مصرف‌کنندگان در سطح جهان به باد داد.

اما اظهارات کولمن تنها اتفاقات رخ داده در نمایشگاه کتاب فرانکفورت نبود. لشکر عریض و طویل ایران که عموماً با بودجه دولتی در این نمایشگاه شرکت کرده بود هنوز گزارشی از دستاورد حضور خود نگفته است. در سال‌های گذشته تنها پس از چند ماه خبرهایی می‌آمد که با چند ناشر مذاکره شده و نهایتاً یک یا دو رایت فروخته شده است.

نکته دیگر که درباره غرفه ایران در فرانکفورت خبرساز شد برگزاری نشست‌هایی با حضور عوامل ایرانی در اروپا و نمایشگاه کتاب فرانکفورت بود که باعث انتقادهایی نیز شد و حتی یکی از خبرنگاران داخلی با کنایه نوشت که «چرا این نشست‌ها در چهارراه ولیعصر برگزار نمی‌شود و حتماً باید در آلمان برگزار شود؟» این نکته انتقادات دیگر ناشران را نیز در پی داشته است. امیرحسین بختیاری مدیر انتشارات ایران‌شناسی- نیز در این باره گفت:

«قرار بود ما در این نمایشگاه از یکی از کتاب‌های مان با عنوان «پرندگان ایران» رونمایی کنیم ولی به ما گفته

شد برای برپایی این مراسم وقت نداریم. درحالی‌که برنامه‌های غرفه ایران آن‌قدر غیرجذاب بود که حتی برای پر کردن صندلی‌ها از پرسنل ایرانی استفاده می‌کردند. به‌نظر من دولت نباید در این حوزه دخالت کند، چون با دخالت دولت رویکردها بشدت سفارشی می‌شوند. اگر مسئولان نشر بدون هیچ منفعت شخصی به این نمایشگاه بیایند، بهتر است. نباید این‌گونه باشد که شخصی به‌خاطر این‌که هر سال به این نمایشگاه آمده، پای ثابت این نمایشگاه باشد؛ درحالی‌که ناشرانی داریم که حرفی برای گفتن دارند. به‌طور کلی ما در نمایشگاه کتاب فرانکفورت رفتار حرفه‌ای نداشتیم و هنوز این نمایشگاه را با نمایشگاه کتاب تهران اشتباه می‌گیریم.

اساساً غرفه‌های کشورهای حرفه‌ای برنامه جنبی ندارند، اما غرفه ایران برنامه‌های جنبی زیادی دارد که معمولاً این برنامه‌ها با ایجاد مزاحمت برای غرفه‌های دیگر همراه است. صدای این برنامه‌ها در غرفه ایران بشدت زیاد بود و اگر من به‌جای غرفه‌های کناری غرفه ایران بودم، معترض می‌شدم؛ برنامه‌هایی که شاید یک‌درصد آن‌ها با کتاب همخوانی داشت.»

علیرضا بهرامی مدیر نشر آرمان نیز انتقاداتی به نوع حضور ایران در این نمایشگاه دارد:

وقتی می‌توان در نمایشگاه کتاب فرانکفورت حضور جدی داشت که ضمن داشتن یک برنامه‌ریزی سالانه در سازمان و ساختار، دانست که چگونه می‌توانیم برای ایجاد تبادلات بین‌المللی، یک یا حتی زیر یک‌درصد رشد سالانه کنیم.

در نمایشگاه کتاب فرانکفورت باید مذاکرات پیگیری شوند اما این هم نه به‌صورت اتفاقی که مقامی مسئول از مقابل غرفه عبور و از تمام غرفه‌ها بازدید می‌کند و آنگاه این مسئله به‌عنوان دستاورد مطرح می‌شود؛ زمانی که در طول سال برای ملاقات با افراد مهم در عرصه نشر جهان برنامه‌ریزی کرده باشید و آنها طبق قرار قبلی و نه برای اعتراض و گلایه‌مندی از نیوستن ما به کی‌رایت، به غرفه ما بیایند و قراردادهایی منعقد شود، می‌تواند دستاورد باشد.

شواهد نشان می‌دهد مسئولان غرفه ایران حتی یک قرار ملاقات اقتصادی از پیش تعیین‌شده را هم نداشتند، عقلانی و به‌صرفه نیست که در نمایشگاه کتاب فرانکفورت شرکت کنید و قرارهای ملاقات از چندماه پیش تعیین‌شده نداشته باشید، یعنی برای تبادل هیچ برنامه‌ریزی نباشد. متأسفانه حضور رسمی ما در این نمایشگاه به‌خاطر نبود تعهد و مسئولیت‌پذیری، به‌دلیل فقدان درک اهمیت حضور یا فقدان بازخواست، به این برنامه‌ریزی‌ها منجر نشده است.

سه، چهار سال است که مدیریت نمایشگاه یک نفر بوده است و این امر پذیرفته نیست که بعد از هر سه، چهار سال، از برگزاری مراسم روز ملی ایران در غرفه نمایشگاه کتاب فرانکفورت به‌عنوان دستاورد نام برده شود، به‌نظر من باید بازخواست صورت گیرد که چرا غرفه رسمی ایران بدون قرارهای رسمی در این نمایشگاه حضور پیدا کرده است؟

این دوره از نمایشگاه کتاب فرانکفورت با چنین حاشیه‌هایی به پایان رسید اما هنوز هیچ‌یک از مسئولین موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی و وزارت ارشاد پاسخی در مقابل حواشی و انتقادات ندادند و احتمالاً نیز نخواهند داد و با سکوت خود این مسئله را نیز مانند مسائل قبل مشمول مرور زمان و فراموشی خواهند کرد.

هر چند مسائل دیگری نیز درخصوص هیات‌اعزامی ایران وجود دارد و شائبه‌هایی درخصوص اعزام بیش از حد نفرات که بعضاً سنجی‌نی با‌نشر ندارند نیز مطرح است؛ همچنان که مسائل مالی موجود در این زمینه نیز کاملاً شفاف نیست و کسی به‌صورت شفاف هزینه تمام‌شده این حضور را منتشر نمی‌کند؛ شاید انتشار این مسائل باعث شود اندکی در این نوع حضور تجدیدنظر شود یا این‌که در سال‌های بعد با دغدغه بیشتری درخصوص حضور کاروان ایران در این رویداد تصمیم‌گیری شود.





# گردشستان



**ضربه بارزانی  
به کردها**

صفحه ۳۲



**ترامپ بیانیه خواند  
سلیمانی کرکوک را گرفت!**

صفحه ۳۱



**توافقنامه سلیمانی در کرکوک  
آمریکا را خلع سلاح کرد**

صفحه ۳۰

## روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



# تقابل ایران و آمریکا در کرکوک

Ranj Alaaldin | Foreign Policy

مترجم: محمد حسن رجایی فر



**شکست کردها در کرکوک شکست ایالات متحده است؛ هنگامی که ایالات متحده از خاورمیانه بیرون برود، دشمنانش جای خالی او را پر خواهند کرد.**

## ♦ وقت عمل ترامپ

دونالد ترامپ نقش بی‌ثبات کننده تهران در خاورمیانه را دلیلی برای تأیید نکردن برجام عنوان کرد. تنها چند روز بعد از صحبت رئیس‌جمهور ایالات متحده، شبه نظامیان شیعیان عراقی در حمله‌ای هماهنگ با ایران به نیروهای پیشمرگه کرد در منطقه نفت خیز و مورد مناقشه کرکوک یورش بردند. اکنون ترامپ این شانس را دارد ثابت کند صحبت‌هایش درباره ایران بیش از یک خودنمایی بوده و او قصد جدی برای مبارزه با آنچه تلاش ایران برای افزایش «درگیری، ترور و آشفتگی» در خاورمیانه توصیف کرده است را دارد. از سال ۲۰۱۴ شبه نظامیان شیعه تحت حمایت ایران خلا ناسی از فروپاشی ارتش عراق را پر کردند. این سازمان شبه نظامی که با نام حشد الشعبی (PMF) شناخته می‌شود، آن‌ها نقشی کلیدی در جنگ با داعش ایفا کردند، و به همین دلیل ایالات متحده تاکنون حضور آنها را تحمل کرده است.

این کار باید اکنون پایان یابد. با فروکش کردن غبار جنگ با داعش، ایالات متحده دیگر نمی‌تواند بیکار بنشیند. شبه نظامیان شیعه رقبای عراقی بسیاری

دارند، نه تنها پیشمرگه‌های کرد بلکه اعراب سنی، احزاب میانه‌رو شیعه، طوایف و روحانیونی که نمی‌خواهند عراق را در حالی ببینند که بیش از پیش در مدار نفوذ ایران باشد! عراق لیاقت حمایت آمریکا را دارد و نه کمتر از آن، زیرا آنها از نظم سیاسی عراقی حمایت می‌کنند که مطابق با منافع ملی ایالات متحده باشد.

## ♦ شکست کردها، شکست ایالات متحده بود

در ۲۴ ساعت گذشته، شبه نظامیان هماهنگ با ایران همراه با نیروهای امنیتی عراقی کرکوک را بازپس گرفتند. حتی برخی نیروهای دولت عراق نیز تحت مدیریت این شبه نظامیان هستند؛ برای مثال بخش واکنش سریع وزارت کشور تحت کنترل و سلطه تیپ بدر می‌باشد که توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و در سال ۱۹۸۰ طی جنگ ایران و عراق تشکیل شده است. فرمانده بدر، هادی العامری و ابو مهدی المهندس، فرمانده حشد الشعبی و کتائب حزب الله امروز پرچم کردستان را در شورای ایالتی کرکوک پایین کشیدند.

شکست کردها در کرکوک، شکست ایالات متحده بود. اما واشنگتن می‌تواند جای پای خود را در عراق مجدداً به دست آورده و محکم کند. برای این کار ایالات متحده باید خطوط قرمزی را برای تهران در منطقه تعیین کند و همچنین تهدید کند که نیروهای کرد را

آموزش داده و مسلح می‌کند تا علیه نیروهای ایرانی بجنگند! کردها بدون حمایت ایالات متحده همچنان برای کرکوک خواهند جنگید؛ اهمیت این شهر مورد مناقشه برای کردهای عراق مانند اهمیت شهر مقدس نجف برای شیعیان ایرانی است. ایالات متحده باید این هدف را همزمان با سیاست‌های خودش درباره ایران پس از درگیری کرکوک و فراندوم تجزیه‌طلبانه کردها دنبال کند تا مبادا این پیشرفت تدریجی در اختیار دشمنان منطقه‌ای او باشد.

## ♦ سرمایه‌گذاری با ارزش ایران جواب داد

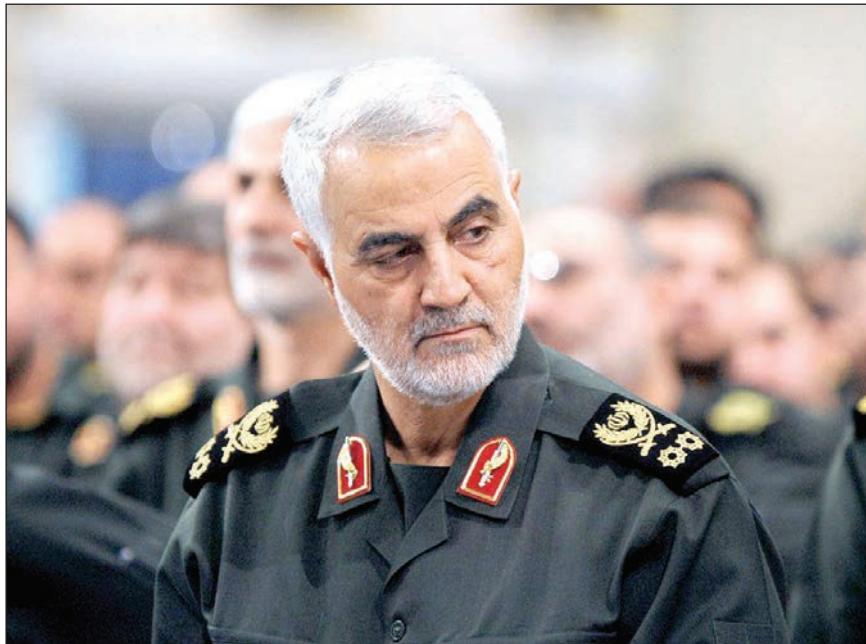
بیش از همه ایالات متحده باید به تصویر کلی منطقه توجه کند. یک نظم سیاسی از پس ویرانه‌های جنگ سوریه و عراق در حال ظهور است و دشمنان ایالات متحده در حال تثبیت سهم خود در آینده منطقه هستند. دولت محلی کردستان نیز با فراندوم تجزیه‌طلبانه که چند هفته پیش و برخلاف خواست آمریکا برگزار کرد، همین کار را می‌کرد؛ به هر حال آنچه در عراق و خاورمیانه در حال شکل‌گیری است بسیار بزرگتر از استقلال کردستان است و نه تنها ژئوپلیتیک منطقه در دهه‌های پیش رو را تعیین می‌کند، بلکه نشان می‌دهد آیا وقایع آینده در مسیر تأمین منافع ایالات متحده و هم پیمان‌های او است یا خیر؟! اگر ایالات متحده از خاورمیانه خارج شود، دشمنانش جای خالی او را پر می‌کنند. این اتفاقی است که سال ۲۰۱۱ افتاد و ایران تأثیر خود در بغداد را پس از خروج نظامیان آمریکایی رو به افزایش دید. تهران نه تنها سهم بیشتری در عراق به دست آورد، بلکه فضا را برای افزایش منابع و کانال‌های خود پس از جنگ داخلی سوریه که تهران در آن بقای رژیم بشار اسد را تأمین کرد مهیا دید.

سرمایه‌گذاری ایران روی مستشاران نظامی خود در جهان عرب به سوددهی رسیده است؛ درحالی‌که بسیاری از بازیگران برای نظم در حال ظهور منطقه، که در آن گروه‌های مسلح در برخی مکان‌ها جایگزین دولت‌های متزلزل شدند، آماده نبودند؛ ایران تجربه‌ای با ارزش چندین دهه کسب کرده است. جنگ سهم خود را در این تجارت دارد؛ حزب الله لبنان پس از تصرف شهر استراتژیک قصیر در سال ۲۰۱۳، نقش تعیین‌کننده‌ای در سوریه داشته است و شبه نظامیان شیعه بسیار زیادی برای جنگ در کنار رژیم به سوریه رفتند که بسیاری از آنها پس از چندین دهه جنگ با نیروهای آمریکا و انگلیس در عراق، نیروهای آبدیده‌ای شده‌اند.

در شمال عراق، ایالات متحده این شانس را دارد که زمین بازی را متعادل کند. پیشمرگه‌ها به این دلیل بر کرکوک مسلط شدند که ارتش عراق در سال ۲۰۱۴ پس از حمله داعش به این استان، از هم پاشید و استان را تسلیم کرد. اگر این محدوده نفت‌خیز تحت کنترل کردها می‌ماند، به طور جدی روابط بین بغداد و اربیل را خصوصاً در زمانی که طیف سیاسیون شیعه به دلیل بیکاری، فقدان خدمات و امنیت با بحران اقتدار مواجه هستند، تغییر می‌داد. برای ایران، کردستان جسور، معادل قوی‌تر شدن ایالات متحده است که به دنبال ساخت پایگاه‌های نظامی دائمی در کردستان است. در ضمن کرکوک در مجاورت تل‌عفر است؛ شهری که در آن کانال‌های ایران موقعیت خود را طی جنگ با داعش تثبیت کرده‌اند و همچنین نقطه ترانزیت بسیار مهمی برای پشتیبانی جنگجویان در سوریه می‌باشد.

زمان چشم‌پوشی از تحولات شبه نظامیان شیعه و حامیان آنها در عراق که پس از ترک این کشور توسط ایالات متحده آغاز شده بود، پایان یافته است. حداقل این گروه‌ها باید وادار شوند تا موقعیت آمریکا را در محاسبات خود در نظر بگیرند. اهمیت سیاسی و نمادین حضور ایالات متحده در عراق نباید دست کم گرفته شود و این کار بسیار حیاتی خواهد بود اگر با تحمیل خطوط قرمز واضح به ایران و هم پیمان‌های او در عراق پشتیبانی شود.





## توافقنامه سلیمانی در کرکوک آمریکا را خلع سلاح کرد

Ken Dilanian, Carol Lee, Vivian Salama | NBC

مترجم: محمد حسن رجایی فر

تنها چند روز پس از اعلام رویکرد جدید دولت ترامپ نسبت به ایران، طبق گزارش منابع عراقی، کردی و آمریکایی، یکی از عالی‌رتبه‌ترین فرماندهان نظامی ایران به همراه نیروهای شبه نظامیان شیعه تحت حمایت وی (حشد الشعبی) نقشی اساسی در آزادسازی یکی از شهرهای مهم عراق از دست کردهای تحت حمایت ایالات متحده ایفا کردند.

یکی از مقامات پیشین امنیت ملی ایالات متحده به شبکه خبری NBC گفت: آزادسازی شهر نفتی کرکوک توسط دولت عراق و شرکای شبه نظامی‌اش که به واسطه ایران انجام پذیرفت، و احتمال وقوع جنگ داخلی را افزایش داده است، به عنوان ضربه استراتژیک شرم‌آوری به آمریکا از سوی ایران به حساب می‌آید. علی خدری، مشاور ارشد دولت‌های اوباما و بوش در امور عراق می‌گوید: «این یک شکست فاجعه‌بار برای ایالات متحده و یک پیروزی رؤیایی برای سپاه پاسداران ایران است که بار دیگر ثابت می‌کند قاسم سلیمانی به آنچه که می‌خواهد، می‌رسد».

سلیمانی از فرماندهان عالی رتبه نیروهای ویژه نظامی و عملیات برون مرزی ایران است. این سرلشکر فرمانده یگان زبده‌ای به نام نیروی قدس می‌باشد که به عنوان قدرتمندترین نیروی اطلاعاتی خاورمیانه لقب گرفته است. بنابر گفته‌های مسئولان کرد و عراقی، او هفته گذشته به کرکوک سفر کرد تا اختلاف بین کردها و بغداد درباره شهر مهم و استراتژیک کرکوک را با دقت بررسی کند.

مسئولان کرد و همچنین مقامات پیشین اطلاعاتی ایالات متحده به شبکه خبری NBC گفتند که سلیمانی با انجام مذاکراتی، توافقی را حاصل کرد که طی آن یک حزب کرد باید پست‌های بازرسی خود را ترک کرده و به نیروهای دولت عراق که توسط شبه نظامیان تحت حمایت ایران پشتیبانی می‌شدند اجازه دهند تا شهر را بدون درگیری تصرف کنند. آن‌ها می‌گویند این توافق توضیح قانع‌کننده‌ای برای این است که چرا نیروهای عراقی که از تجهیزات سنگین آمریکایی بهره می‌برند با مقاومت بسیار کمی از سوی کردها، که آنها

نیز سلاح‌های آمریکایی داشتند و قوی‌ترین هم‌پیمان ایالات متحده در جنگ برابر داعش بودند مواجه شدند. بیان سامی عبدالرحمن، نماینده کردها در واشنگتن به شبکه خبری NBC گفت: «ما یقین داریم که قاسم سلیمانی این توافق را طراحی، هدایت، مدیریت و اداره کرده است».

او گفت: سلیمانی با تهدید نظامی و از طرفی پیشنهادات و سوسه‌انگیزی مالی به افراد مشخصی از یک حزب کرد که سربازانش موقعیت‌های خود را رها کردند، از استراتژی چماق و هویج استفاده کرده است. معین الخدیمی یکی از سخنگویان نیروهای شبه‌نظامی شیعه، به شبکه خبری NBC گفت: سلیمانی در روزهای اخیر در عراق بوده تا تنش‌های بین نیروهای کرد و عراقی را کاهش دهد.

علی اکبر ولایتی، مشاور سیاست خارجی رهبر ایران آیت الله علی خامنه‌ای در ۱۷ اکتبر طی بیانیه‌ای که توسط المانیتور منتشر شد بیان کرد که: «ایران هیچ نقشی در عملیات کرکوک نداشته است».

ترامپ نیز بیان کرده که ایالات متحده بی‌طرف می‌ماند و دولت وی نه حرکت بغداد را محکوم کرده و نه به سهم ایران اشاره‌ای کرده است.

مایکل آنتون، سخنگوی شورای امنیت ملی آمریکا گفت: «ما همچنان بسیار نگران وضعیت شمال عراق هستیم و هر دو طرف را به آرامش و حل مسالمت‌آمیز اختلاف از طریق مذاکره دعوت می‌کنیم؛ ضمناً آنها را به متحد ماندن در جنگ با داعش و همچنین متحد ماندن در برابر تهدید مشترک ایران تشویق می‌کنیم».

سناتور جان مک کین روز دوشنبه هشدار داد که اگر بغداد از سلاح‌های آمریکایی علیه کردها استفاده کند «عواقب بسیار سختی» در پیش خواهد داشت. او در بیانیه‌ای اعلام کرد: «ایالات متحده سلاح و آموزش نظامی را برای جنگ با داعش و تأمین امنیت عراق در برابر تهدیدات خارجی در اختیار دولت عراق قرار داد، نه برای حمله به بخش‌هایی از دولت‌های محلی خود عراق که هم‌پیمانان قدیمی و با ارزشی برای ایالات

متحده هستند».

منتقدان، ترامپ را به صبر در برابر تاکتیک‌های ایران متهم کرده‌اند. مایکل باربرو، فرمانده بازنشسته ارتش آمریکا که در عراق خدمت کرده و روابط نزدیکی با کردها دارد به NBC گفت: «این اولین چالش واقعی و محسوس دکتترین ترامپ در برابر ایران است و ما پاسخ خود را گرفته‌ایم؛ به نظر می‌آید این دکتترین چیزی ندارد!».

خدری نیز تأکید کرد: «با اجازه دادن به ایران برای تسهیل تصرف کرکوک توسط عراق، ما هم‌پیمانان کرد خود که سکولارهای میانه‌رو و وابسته به غرب هستند را در خاورمیانه تضعیف کردیم. با این کار دشمنان ما جسور شده و هم‌پیمانان ما نگران می‌شوند».

مقامات آمریکایی که اجازه افشای نام خود و مصاحبه عمومی نداشتند، با این نظر که ایران بهتر از دولت ترامپ عمل کرده است مخالفت کردند. آن‌ها می‌گویند با دخالت ایران و یا بدون آن، به هر حال کرکوک همواره نقطه‌ای برای درگیری بین کردها و بغداد بوده است. دخالت بسیار زیاد ایران در عراق مدت زمان بسیاری است که حقیقتی انکارناشدنی است و چیزی است که آمریکا چاره‌ای جز کنار آمدن با آن ندارد.

مقامات آمریکایی مدت زیادی به دنبال متقاعد کردن کردها برای تعویق همه‌پرسی استقلال از عراق بودند. پس از آنکه نیروهای آمریکایی در سال ۲۰۱۱ عراق را ترک کردند، معاون رئیس‌جمهور «جو بایدن» و دیگر مقامات آمریکایی در تلاش برای متعادل کردن شرایط، تلاش‌های دیپلماتیک بسیاری انجام دادند.

برت مک گورک، دیپلمات آمریکایی که از نزدیک بر سیاست‌های عراق و داعش تمرکز دارد، نتوانست کردها را برای تعویق رأی‌گیری متقاعد کند و نهایتاً انجام شد. پس از رأی بسیار بالای کردها برای جدانشدن از عراق، مقامات آمریکایی در راستای سیاست خود که تلاش برای حفظ عراق به عنوان یک کشور مستقل است، فراندوم را نامشروع اعلام کردند.

یک مقام اطلاعاتی ایالات متحده به NBC گفت: «ما هرگز کردها را در جنگ با دولت عراق حمایت نخواهیم کرد».

فراندوم بر کرکوک تمرکز داشت؛ شهری چند قومیتی با منابع سرشار نفتی که در گذشته بخشی از اقلیم کردستان بوده است. صدام حسین مهاجرت وسیع اعراب به این شهر را مدیریت کرد و کردها را از خانه‌های خود بیرون کرد. در سال‌های پس از سقوط او کردها شروع به بازگشت کردند، اما نیروهای اشغالگر آمریکایی با دقت موقعیت شهر را بین بغداد و کردها در تعادل نگه داشته بودند.

در مصاحبه‌های عمومی، مقامات آمریکایی تلاش کردند تا نقش شبه نظامیان شیعه تحت حمایت ایران را در اشغال کرکوک کم‌رنگ نشان دهند. هنگامی که در این باره از سخنگوی پنتاگون سؤال شد، پاسخ داد: «ما گزارشی از این نوع یگان‌هایی که شما اشاره کردید نداریم».

به هر حال مقامات کرد به یک ویدئوی اینترنتی اشاره می‌کنند که مراسمی را نشان می‌دهد که در آن پرچم عراق در ساختمانی دولتی برافراشته شد. در آن فیلم تصویر هادی الامیری فرمانده سازمان بدر، رئیس حزب سیاسی تحت حمایت ایران، و ابومهدی المهندس که به جرم خشونت علیه آمریکایی‌ها توسط خزانه‌داری ایالات متحده تحریم شده از مشاوران نزدیک سلیمانی وجود دارد.

سه روز پیش از برافراشته شدن این پرچم، ترامپ استراتژی جدید خود در قبال ایران را اعلام کرد. خدری می‌گوید زمان‌بندی حمله به کرکوک اتفاقی نبوده است! او می‌گوید: «ایران می‌خواهد رئیس‌جمهور ترامپ را تنها چند روز پس از محدود کردن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به چالش کشیده و تحقیر کند. تهران در حال آزمودن ما است و هم‌پیمانان و دشمنان ما به دقت عکس‌العمل ما را زیر نظر دارند».

کردستان

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم



## ترامپ بیانیه خواند سلیمانی کرکوک را گرفت!

Emma Sky | Guardian

مشاور پیشین فرمانده نیروهای آمریکایی در عراق  
نویسنده کتاب «فروپاشی یک توهم؛ انتظارات بزرگ  
و فرصت‌های از دست رفته در عراق»

مترجم: زهرا اظهري

Economist

مترجم: زهرا اظهري



شهر کرکوک به دلیل برخورداری از ذخایر نفت و نیز اقوام و ادیان مختلف همواره مورد نزاع بوده است. تروریست‌هایی که در سال ۲۰۱۴ بسیاری از مناطق شمالی و غربی را تحت کنترل گرفتند به کردها این فرصت را دادند تا برای دفاع از آزادی عراق این شهر را از چنگال داعش برهانند. اینک که داعش شکست خورده، جدال‌های قدیم برای در دست گرفتن کنترل این شهر از سر گرفته شده است. اما نیروهای دولتی عراق توانستند به داخل شهر پیش‌روی کنند و منابع نفتی، بزرگترین پایگاه نظامی خارج شهر و نیز ساختمان فرمانداری در مرکز شهر را در دست بگیرند. تولید نفت موقتاً متوقف شد و هزاران غیر نظامی از شهر و اطراف استان گریختند. میزان تلفات اندک بوده است و اکثر پیشمرگه‌ها با اندک مقاومتی بیرون رانده شدند.

حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق وعده داد مانع لغو پروازهای بین‌المللی به شهرهای کردنشین خواهد شد. جناح‌های رقیب کرد را آشکارا متهم به خیانت به کرکوک می‌کنند. العبادی اعلام کرده تاوان همه‌پرسی به عنوان اصلی‌ترین عامل نزاع برای کردها می‌تواند هر آن چیزی باشد که بعد از اعلام دولت مستقل در سال ۱۹۹۱ عایدشان شده است. قاعدتاً از دست دادن منابع نفتی به عنوان اولین منبع درآمدی برای دولت اقلیم کردستان تاوان سنگینی است، آن هم در زمانی که قبلاً نزاع‌ها برای تعیین سهم آنها حل و فصل شده بود.

مسیرهای تجاری به مناطقی که دسترسی به آب‌های آزاد ندارند، بعد از این که ایران مرزهای مشترک خود را مسدود کرد، تحت تأثیر قرار گرفته و منافع تجاری کردها در سراسر عراق با تهدید مواجه شده است.

دومین علت نزاع، کشمکش جدی میان ایران و آمریکا است. دیپلمات‌های آمریکایی که هر دو طرف آنها را متحد خود می‌دانند، میان بغداد و اربیل در رفت و آمدند و با اصرار به العبادی و بارزانی در تلاشند تا آنها به نیروهای خود دستور توقف بدهند. اما دونالد ترامپ رشته‌های آنها را پنبه کرده است. ترامپ در سخنرانی ضدایرانی خود تعهد کرد که نفوذ ایران در منطقه را کاهش خواهد داد.

او برجام را بی‌ارزش دانست؛ توافقی که باراک اوباما با ایران و برای برداشته شدن تحریم‌ها در ازای محدود شدن فعالیت‌های هسته‌ای ایران منعقد کرده بود. از نظر ترامپ این موضوع به بررسی‌های دقیق‌تری نیاز دارد. او همچنین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران را یک سازمان تروریستی خواند و آن را تهدید کرد.

سپاه پاسداران نیز با اقتدار خود به گزافه‌گویی‌های او پاسخ داد. پیش از حمله کرکوک، سردار قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس به عراق رفت. دو گروه نظامی مرتبط با ایران، یعنی حشدالشعبی و ارتش عراق این حمله را فرماندهی کردند.

درون مرزهای سوریه نیز متحدان ایران در حال پیش‌روی و نزدیک شدن به نیروهای دموکراتیک کرد سوریه هستند که توسط آمریکا حمایت می‌شوند. نیروهای سوری المیادین، یکی دیگر از شهرهای فرات را از چنگال داعش بازپس گرفتند. عملکرد سردار سلیمانی در منطقه نشان می‌دهد در حالیکه ترامپ فقط حرف می‌زند، ایران مرد عمل است. حتی دولت سوریه، و حامیان ایرانی و شیعه‌اش در آستانه تسلط بر مرزهای سوریه‌اند.

در این هفته شاهد خروج هزاران کرد از کرکوک عراق به دلیل پیش‌روی‌های ارتش بودیم. صحنه‌ها تداعی‌کننده خاطره لشکرکشی‌های صدام حسین علیه کردها بود. دقیقاً بعد از اینکه اکثریت قریب به اتفاق کردها به همه‌پرسی استقلال کردستان آری گفتند، پرنده اقبال کردها از بام این شهر پر کشید. من بعد از سرنگونی صدام در سال ۲۰۰۳ در استان کرکوک، شاهد کشمکش‌ها برای در دست گرفتن کنترل این استان محاصره شده بودم. کرکوک موطن جوامع مختلف از اعراب، کردها، ترک‌ها و مسیحیان، دارای منابع نفت و نیز گذشته‌های پرحادثه است که در آن حزب بعث در صدد بود تا با اخراج کردها و ترک‌ها، و وارد کردن اعراب از سمت جنوب، اکثریت جمعیتی را نصیب اعراب کند.

عزم کردها برترمیم خسارات ناشی از ۳۵ سال پاکسازی قومیتی است؛ از طریق ترغیب کردهای اخراج شده به بازگشت به کرکوک و درعین حال وادار کردن اعراب «جدید» به خروج از این محل... آن‌ها در تلاشند تا مرزهای پیش از پیمان ۱۹۷۶ الجزایر را به این استان برگردانند. هدف از تمام این‌ها ایجاد اکثریت جمعیتی کرد در کرکوک بود تا آنها بتوانند این استان و منابع نفتی‌اش را به کردستان ملحق کنند. اما الحاق کرکوک به کردستان عراق ایده‌ای بود که توسط اعراب و ترک‌ها رد شد.

من در حکومت ائتلاف موقت عراق مشغول فعالیت بودم که یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های آن، مدیریت نزاع بین جناح‌های رقیب منطقه بود. در دسامبر ۲۰۰۳ تظاهراتی برگزار شد که آن را به عنوان جشنی برای دستگیری صدام قلمداد کردند. پرچم‌های کردستان در کنار پرچم‌های آمریکا همه جا وجود داشت. نوشته‌هایی بود که تأکید می‌کرد کرکوک باید به کردستان پیوسته و کردهای اخراج شده توسط رژیم سابق بازگردند.

رهبران اقوام ترک و عرب مجبور به واکنش بودند. چندروز بعد، تجمعی در یکی از میدان‌های کرکوک شکل گرفت. پرچم‌های عراق بسیاری با نقش اله اکبر به چشم می‌خورد. پرچم‌های آبی ترک‌ها هم دیده می‌شد. نوشته‌ها همراه با شعار «یک کشور، یک ملت، نه به اتحاد نژادی» تأکید داشت که عرب‌ها و ترک‌ها یکی هستند. برخی از پیشگامان تجمع به سمت دفتر احزاب سیاسی کرد هجوم بردند. غائله به شلیک گلوله و کشته شدن ۴ نفر منجر شد. ما برای ماه‌ها به بغداد اصرار می‌کردیم که در کرکوک وضعیت فوق‌العاده اعمال کند. استدلال ما این بود که «مسئله کرکوک» می‌تواند مذاکرات ملی درباره قانون اساسی جدید عراق را تحت الشعاع قرار دهد. در کرکوک نزاع یک خطر بالقوه بود که نگران بودیم به نقاط دیگر کشور هم کشیده شده و بازیگران خارجی را برای دخالت تهییج کند.

ما برای باور بودیم که وضعیت ویژه به نفع مردم این منطقه بوده و کرکوک را از حالت بازیچه بین بغداد و کردستان خارج خواهد نمود. اما علی‌رغم استدلال‌های ما، ائتلاف موقت چنین اقدامی نکرد.

در طول سال‌های مداخله، کردها کنترل زیادی روی این منطقه داشتند. کرکوک به مقر اتحادیه میهنی کردستان تبدیل شد که فرماندار را انتخاب کرد. زمانی که نیروهای امنیتی عراق در مواجهه با داعش از کرکوک گریختند، این کردها بودند که با حمایت ائتلاف تحت رهبری آمریکا با داعش مبارزه کرده و آنها را از کرکوک بیرون راندند.

مسعود بارزانی، رئیس اقلیم کردستان بر این باور بود که کردها در قوی‌ترین شرایط به سر می‌برند و اکنون قلمرو و سلاح دارند. در نتیجه بنا داشت با برگزاری همه‌پرسی درباره استقلال کامل مناطق کردنشین از جمله کرکوک، به پیش‌روی خود ادامه دهد. او معتقد بود کردها با همه‌پرسی می‌توانند با دست پر بر سر میز مذاکره با بغداد درباره موضوع استقلال حاضر شوند و در نتیجه اعتراضات بغداد، ترکیه، ایران، آمریکا و سازمان ملل را نادیده گرفت و همه‌پرسی برگزار شد.

بارزانی در صدد بود تا با اهرم فرماندوم کردها را زیر یک بیرق جمع کرده و توجهات را از بحران مالی کردستان، اتهام فساد و انتقادات از حضور او در جایگاه فراقانونی‌اش، یعنی ریاست اقلیم منحرف نماید.

اما این زیاده‌خواهی او با پاسخ محکمی از سوی حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق مواجه شد.

امروز بیشتر از هر زمان دیگری نیاز به مذاکره بر سر مناطق مورد اختلاف احساس می‌شود. امروز زمان بازبینی ایده وضعیت ویژه، همراه با توزیع قدرت بین جوامع مختلف برای کرکوک است. آینده کرکوک نه با اعمال زور، بلکه باید با دیپلماسی تعیین شود.



شهرهای عراق به شمار می‌رود؛ به دنبال خروج نیروهای کرد از منطقه، ترکمانان با ماشین‌های خود به خیابان آمدند و با شلیک‌های هوایی خوشحالی خود را ابراز کردند.

پرچم سبز، قرمز و سفید کردها به همراه یک خورشید تابنده در مرکز آن که تقریباً در همه جا دیده می‌شد از خیابان‌ها محو شد. نیروهای ویژه ارتش عراق که توسط آمریکایی‌ها آموزش دیده‌اند و نیروهای پلیس محلی برای حفظ نظم شروع به گشتزنی در سطح شهر کردند و بازارها، مغازه‌ها و مدارس به طور عادی فعالیت خود را ادامه دادند.

گزارش‌ها حاکی از این است که برخی از خانواده‌های کرد که شهر را ترک کرده بودند نیز در حال بازگشت به خانه‌های خود هستند. این گزارش‌ها همچنین از حرکت دسته جمعی نیروهای کرد در کاروان‌های بزرگ خبر دادند. نیروهایی که با فرار از کرکوک به سوی مناطق کردنشین و اربیل در حرکت بودند. تعداد بالای این نیروها سبب مسدود شدن جاده‌ها و مانع از خروج غیرنظامیان از شهر شده بود.

#### ◆ از دست رفتن چشمگیر قلمرو تحت کنترل

برای کردها از دست رفتن مناطق یادشده به ویژه کرکوک، که در ترانه‌های محلی آنها از این شهر به عنوان قلب سرزمین مادری نام برده شده است یک شکست سنگین تنها سه هفته پس از رأی آنها به استقلال کردستان محسوب می‌شود. آرزویی که دهه‌ها آن را دنبال کرده‌اند. مالا بختیار، یک معلم بازنشسته کرکوک می‌گوید: «رهبران کردستان ما را رها کردند؛ آینده ما بسیار تاریک است».

او روز دوشنبه به همراه همسر و فرزندش از شهر گریختند، اما پس از تماس یکی از همسایه‌های عرب آنها که خواهان بازگشت آنها بودند و به او اطمینان دادند که شهر امن است به محل زندگی خود بازگشتند. سالار عثمان امن، استاد دانشگاه مقامات کرد را به دلیل انتخاب زمان نامناسب برای برگزاری همه پرسی استقلال مقصر می‌داند. این استاد دانشگاه می‌گوید: «ما احساس سرشکستگی می‌کنیم؛ تصمیم به برگزاری همه پرسی فاجعه‌بار بود. رهبران کرد باید پیش از هر تصمیمی به نتایج احتمالی آن می‌اندیشیدند. در حال حاضر ما هر آنچه را ظرف ۳۰ سال گذشته کسب کرده بودیم از دست دادیم».

شکست‌های اخیر تنها به اختلافات میان دو حزب اصلی کردستان، یعنی حزب دموکرات کردستان عراق (KDP) و اتحادیه میهنی کردستان (PUK) دامن زد. احزابی که هر یک واحدهای جداگانه‌ای از نیروهای پیشمرگه را فرماندهی می‌کنند. بارزانی گفته است رقبای سیاسی دستور عقب‌نشینی نیروهای کرد از کرکوک را صادر کرده‌اند. از طرفی مقامات حزب او، اتحادیه میهنی کردستان یعنی حزب جلال طالبانی (رقیب طولانی‌مدت بارزانی) را به دلیل واگذاری شهر متهم به خیانت می‌کنند. طالبانی که از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۴ میلادی سمت تشریفاتی ریاست‌جمهوری عراق را بر عهده داشت حدود سه هفته پیش درگذشت.

این دومین پیروزی مهم حیدر العبادی پس از بازبسیاری موصل از داعش محسوب می‌شود. پیش‌تر نیروهای شیعه مسلح برخوردار از حمایت ایران تهدید کرده بودند که در صورت عدم اقدام به موقع از سوی عبادی، آن‌ها خودشان کنترل اوضاع را به دست می‌گیرند.

برای کردها از دست رفتن کرکوک، به منزله پا برجا ماندن شرایطی است که آنها پیش از تصرف این منطقه در سال ۲۰۱۴ داشتند. بر اساس قانون اساسی عراق سهم ثابتی از کل فروش نفت این کشور به مناطق کردنشین اختصاص می‌یابد.

کنترل کرکوک و منابع نفتی آن می‌توانست احتمال استقلال کردها از عراق را پررنگ‌تر سازد. اما بدون کرکوک، شرایط مناطق کردنشین در صورت استقلال از لحاظ اقتصادی به مراتب مشکل‌تر از حالت فعلی خواهد بود.



## ضربه بارزانی به کردها

Ahmed Rasheed, Mustafa  
Mahmoud | Reuters

مترجم: علی رضا دشتی

جنگ انجامید. به طوری که بهای شاخص نفت خام برنت پس از ماه‌ها به بالای ۵۸ دلار در هر بشکه رسیده که تقریباً یک سوم بالاتر از سطوح قیمتی اواسط سال جاری میلادی است.

مقامات نفتی عراق می‌گویند: در پی تسلط دولت بر مناطق یادشده، تمامی میادین نفتی کرکوک به صورت عادی مشغول به کار هستند. کرکوک، در نزدیکی و خارج از منطقه خودمختار اقلیم کردستان پایگاه شرکت نفت شمالی عراق است. این شرکت یکی از دو شرکت دولتی بزرگ این کشور در حوزه انرژی به شمار می‌رود که تأمین‌کننده تقریباً تمامی درآمد دولت هستند.

جابر اللعیبی، وزیر نفت عراق عنوان کرد: بغداد در حال حاضر در نظر دارد ظرفیت تولید از میادین نفت کرکوک را با افزایش حدود دو برابری به بیش از یک میلیون بشکه در روز افزایش دهد.

#### ◆ واکنش‌ها بر سر دوراهی

پیش‌روی‌های ارتش عراق، ایالات متحده که تأمین‌کننده سلاح و آموزش هر دو طرف در نبرد با داعش بوده است را بر سر دوراهی جدی قرار داده است.

ترامپ در جمع خبرنگاران در کاخ سفید اظهار داشت: «ما از درگیری‌های پیش آمده میان طرفین ناخشنودیم. چرا که ایالات متحده برای مدتی طولانی با هر دو طرف درگیر یعنی کردها و دولت مرکزی عراق روابط خوبی داشته است».

تاکنون نیروهای کرد مقاومت چندانی در برابر ورود ارتش عراق از خود نشان نداده‌اند و پیش از ورود نیروهای عراقی مناطق تحت کنترل خود را ترک کرده‌اند. تنها در ساعات اولیه نبردی نسبتاً جدی میان نیروهای دولتی عراق و پیشمرگه‌های کرد در حومه کرکوک صورت گرفت. ارتش ایالات متحده اعلام کرد که گزارش‌های مختلفی درباره تعداد تلفات که بین سه تا ۱۱ نفر بوده دریافت کرده است. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ خاطر نشان کرد: به نظر می‌رسد روند انتقال کنترل مناطق یادشده با حداقل درگیری صورت پذیرفته و تعداد زخمی‌های وقایع اخیر از چند ده نفر تجاوز نمی‌کند.

در کرکوک که از لحاظ قومیتی یکی از متنوع‌ترین

دولت بغداد مناطق تحت کنترل کردها در پهنه شمالی عراق را مجدداً در اختیار گرفت. اقدامی ناگهانی که با خارج ساختن بخش مهمی از مناطق تحت تسلط کردها، توازن قوا در کشور را یک شبه تغییر داد.

در روز دوم از پیش‌روی برق‌آسای نیروهای عراقی برای بازبسیاری شهرها و حومه آنها از نیروهای منطقه خودمختار اقلیم کردستان، پیشمرگه‌ها از منطقه مورد منازعه خانقین در نزدیکی مرز ایران عقب نشستند. نیروهای دولتی همچنین کنترل دو میدان نفتی باقیمانده در مجاورت کرکوک را به دست آوردند. پیشمرگه‌ها شهر نفتی کرکوک با جمعیتی حدود یک میلیون نفر را به نیروهای عراقی واگذار کردند. یک گروه ایزدی متحد بغداد نیز کنترل شهر سنچار را به دست گرفت.

عملیات نظامی یادشده از سوی بغداد ضمن بازگرداندن مناطق شمالی عراق، به تسلط کردها بر این نواحی که اخیراً با برگزاری referendum استقلال دولت عراق را شدیداً خشمگین کرده بودند، پایان داد.

حیدر العبادی، نخست‌وزیر عراق مه‌ماه اعلام کرد: همه پرسی به پایان رسیده و مربوط به گذشته است و در یک کنفرانس خبری خواهان گفت و گو با رهبران کرد تحت شرایط قانون اساسی شد.

با این حال مسعود بارزانی، رئیس اقلیم خودمختار کردستان عراق عنوان کرد: رأی استقلال بیهوده نخواهد بود. اگرچه او درخواستی برای مذاکره مطرح نکرد افزود: کردها همواره مخالف ادامه درگیری بوده و برای دستیابی به صلح تلاش کرده‌اند.

دولت محلی کردستان که سه استان را در مناطق کوهستانی شمال عراق در اختیار دارد به دنبال بیرون راندن داعش، بخش وسیعی از مناطق تحت تصرف این گروه تروریستی را نیز به کنترل خود درآورد. عبادی دستور داد تا نیروهای دولتی پرچم عراق را بر فراز تمامی مناطق تحت کنترل کردها خارج از منطقه خودمختار اقلیم به اهتزاز درآورند. این نیروها توانستند با یک پیروزی سریع، در کمتر از یک روز به مرکز شهر کرکوک برسند.

درگیری‌ها در یکی از مناطق عمده تولیدکننده نفت عراق به افزایش قیمت ناشی از ریسک احتمال وقوع

کردستان

روایت امروز

ضمیمه هفتگی روزنامه قدس  
یکشنبه ۷ آبان ۱۳۹۶  
شماره ششم